

آنجِه در پی آمده است نگاهی دارد به پتانسیل های بخش کشاورزی که قسمت دوم آن را دیروز -ملاحظه کردید و اینک قسمت سوم و پایانی را می خوانید

تأمین نهال های اصلاح شده

تولید نهال اصیل و سالم و اصلاح فرآیندهای تولید نهسال به عنوان یکی از اساسی‌ترین ابزارهای تحول بخش باغبانی در جهت مقابله با تهدیدات و تنش‌های محیطی و بیولوژیکی و استفاده از فرصت‌ها مزیت‌های موجود در بخش باغبانی مورد توجه قرار گرفته است. لذا در این پروژه به منظور دستیابی به تولید نهال گواهی شده و امین نهال اصلاح شده داخلی، برنامه‌ریزی لازم از طریق ایجاد زیرساخت‌های لازم از جمله هسته‌های اولیه ارقام تجاری وارداتی و بومی و همچنین باغ‌های مادری در حال انجام است.

مهمترین اقدامات انجام‌شده دراین حوزه در سال گذشته عبارتند از تولید نهال سالم، اصیل و استاندارد، تذark و تأمین انواع نهال و اندام تکثیری یارانه دار، حمایت از تأمین زرم پالاسم عاری از ویروس ارقام تجاری و به روز دنیا از طریق واردات هسته های اولیه توسط بخش خصوصی، ایجاد صندوق اولی حمایت از سرمایه گذاری نهال و اندام‌های تکثیری، حمایت از ایجاد هسته های اولیه، باغ های مسداری از طریق بخش خصوصی، پیگیری تکثیر ارقام توزیع شده گل محمدی شامل ارقام یزد ۹۴ و کاشان ۹۳ و ژنوتیپ برتر، پیگیری تهاجمانه بین موسسه تحقیقات ثبت و گواهی پلر و نهال و سازمان تعزیرات حکومتی به عنوان ضابط قضایی به منظور جلوگیری از تولید و توزیع نهال از سطح نهالستان های غیر مجاز.

در همین خصوص برای امسال هم تأمین داخلی ۲۹۹ میلیون اصله نهال اصلاح شده هدفگذاری شده است.

اگرچه امنیت غذایی جامع به رشد

احداث و گسترش شبکه‌های فرعی آبیاری و زهکشی و تجهیز و نوسازی اراضی کشاورزی با هدف ارتقای بهره‌وری از بخش کشاورزی به منظور افزایش توان تولیدی این بخش و امکان ایجاد ارزش افزوده و اشتغال در سال گذشته در سطح ۹۲/۶ هزار هکتار اجرا شد.

حفاظت از منابع آب و خاک و آبیاری بهره‌وری از آن ها و پتانسیل صرفه جویی به میزان ۵۳/۱ میلیون مترمکعب در برنامه سالانه، انتقال مدیریت منابع آب کشاورزی به بهره برداران از طریق ایجاد تعاونی های تولید و امکان دو نوبت کشت در سال از جمله اهداف اجرایی این طرح بوده است.

برای امسال هم احداث شبکه‌های فرعی آبیاری و زهکشی در سطح ۵ هزار هکتار از حوضه‌های آبریز کشور، طرح جامع احداث شبکه‌های فرعی آبیاری و زهکشی شمال و غرب کشور در سطح ۲۷ هزار هکتار، اجرای فاز دوم احداث شبکه‌های

فرعی آبیاری و زهکشی خوزستان و ایلام در سطح ۱۱۳ هزار هکتار و اجرای طرح انتقال آب از لوله در سطح ۵ هزار هکتاردشت سیستان هدفگذاری شده است.

سامانه های نوین آبیاری

به منظور حفاظت کمی و کیفی از منابع آب و خاک و افزایش راندمان آبیاری و همچنین تولید پایدار محصولات کشاورزی، انواع سامانه‌های نوین آبیاری در سطح کشور توسعه می‌یابد.

پتانسیل صرفه جویی سالانه ۱/۱ میلیارد مترمکعب مصرف آب در سطح برنامه ریزی شده، پتانسیل افزایش حداقل ۳۰ درصدی در عملکرد محصول، امکان کاهش حداقل ۲۵ درصدی مصرف بذر، سم و کود شیمیایی و

متوسط پتانسیل کاهش ۲۵ درصدی مصرف انرژی (در منابع آب زیر زمینی) از جمله اهداف اجرای طرح سامانه های نوین آبیاری است.

سال گذشته با اجرای سامانه های نوین آبیاری در سطح ۲۰۳۵۰۶ هکتار، امکان صرفه جویی ۸۹۵ میلیون مترمکعب آب بخش کشاورزی متناوب با عملکرد پروژه، امکان افزایش حدود ۳۰ درصدی عملکرد محصول، کاهش حدود ۲۵ درصدی مصرف سم و کودشیمیایی و کاهش حدود ۲۵ درصدی مصرف انرژی (در منابع آب زیر زمینی) در سطح این طرح بوده است. برای امسال هم پیش بینی شده است.

اجرای عملیات آبخیزداری و حفاظت خاک

دو دهه اخیر، فعالیت های آبخیزداری نقش مهمی در بهبود و پایداری وضع منابع آبی در مناطق مستعد کشور به ویژه در مناطق روستایی دورافتاده و حاشیه‌ای داشته و این مهم مسدود اقبال عمومی و همچنین مسئولان نظام در سطوح مختلف

کشاورزی ایران در یک نگاه

گام‌هایی برای حفاظت از منابع آب و خاک

قرار گرفته است. نتایج ارزیابی بالغ بر ۴۰ پروژه آبخیزداری نشان داده است که به طور متوسط می توان با اجرای عملیات آبخیزداری به حجم آب استحصالی سالانه حدود ۵۳۰ مترمکعب در هکتار، کنترل فرسایش سالانه به میزان ۹ تن در هکتار، کنترل رسوب سالانه به میزان ۴ مترمکعب در هکتار، افزایش تولید علوفه سالانه به مقدار ۱۲۰کیلو گرم در هکتار دست یافت.

بر اساس نتایج ارزیابی صورت گرفته توسط پژوهشگده حفاظت خاک و آبخیزداری در اثر اجرای هر هکتار عملیات آبخیزداری ۱۰۰۰ متر مکعب آب استحصال شده است. همچنین حفاظت از منابع پایه طبیعی، مدیریت یکپارچه و نظام

هم انجام شد.

برای امسال هم تأمین و تذark ۲ میلیون و ۸۵۰ هزار تن کودهای کشاورزی هدفگذاری شده است.

توسعه صادرات صنایع تکمیلی و تبدیلی

فرامه آوردن شرایط مناسب برای افزایش صادرات بخش کشاورزی از طریق ارتقاء سطح فناوری و استانداردهای بهداشتی و کیفی تولیدات صنایع تبدیلی، تسهیل و تشویق برندسازی و جهت‌دهی حمایت ها به سمت تکمیل حلقه‌های مفقوده و توسعه زنجیره‌های عرضه محصولات از اولریت های بخش کشاورزی است.

توسعه بازارهای صادراتی محصولات صنایع تبدیلی و تکمیلی بخش کشاورزی، ارتقاء رقابت پذیری صادرکنندگان در بازارهای بین المللی، بهبود کیفیت و افزایش ارزش افزوده محصولات کشاورزی و ماندگاری در بازارهای هدف صادراتی و

منند حوزه آبخیز و ارتقاء بهره وری و استفاده پایدار از منابع و بهبود داده‌های پایداری آب، خاک، پوشش گیاهی و معیشت ساکنان حوزه‌های آبخیز از اهداف اجرای این طرح است.

سال گذشته عملیات آبخیزداری در سطح ۸۵۷ هزار هکتار از یک میلیون و ۱۰۰ هزار هکتار اجرا شد. همچنین توانمندسازی ساختار مدیریت منابع طبیعی متناسب با وظایف محوله و شاخص های زیستی و تشکیل مرجع خیرین آبخیزداری مشارکت آنها در طرح های توسعه آبخیزداری در مناطق مختلف از جمله دیگر اقدامات

در این حوزه بوده است. برای امسال هم اجرای عملیات آبخیزداری و آبخیزانداری در سطح ۲ میلیون و ۸۰ هزار هکتار از اراضی پیش بینی شده است.

حوزه نهادهای کشاورزی به دلیل

قرار گرفتن در ابتدای زنجیره ارزش بخش کشاورزی از جایگاه بسیار مهمی برخوردار است. با هدف افزایش سهم تولید و تأمین انواع کومرد نیاز در داخل کشور و گسترش

بازار نهاده های کشاورزی، ساماندهی خرید و توزیع کودهای شیمیایی با اولویت تأمین و داخل و استقرار زنجیره عرضه نهاده‌ها و افزایش کارایی کود و مدیریت تغذیه گیاه، در سال ۹۷ نسبت به تأمین و تذark ۲ میلیون و ۶۰۰ هزار تن کود به شرح اوره یک میلیون و ۸۰۰ هزار تن، سفات ۵۵۰ تن و پتاس ۲۵۰ هزار تن اقدام شد.همچنین اقدام های دیگری همچون کنترل فنی انواع کود شیمیایی، دسترسی راحت کشاورزان، آزمایش آب و خاک و انواع نهاده با کیفیت مناسب، آموزش کشاورزان و تأمین ذخیره استراتژیک انواع کودهای کشاوری هم انجام شد.

افزایش صادرات بخش کشاورزی از طریق ارتقاء سطح فناوری و استانداردهای بهداشتی و کیفی تولیدات صنایع تبدیلی، تسهیل و تشویق برندسازی و جهت‌دهی حمایت ها به سمت تکمیل حلقه‌های مفقوده و توسعه زنجیره‌های عرضه محصولات از اولریت های بخش کشاورزی است.

توسعه بازارهای صادراتی محصولات بخش کشاورزی، ارتقاء رقابت پذیری صادرکنندگان در بازارهای بین المللی، بهبود کیفیت و افزایش ارزش افزوده محصولات کشاورزی و ماندگاری در بازارهای هدف صادراتی و

فرامه آوردن شرایط مناسب برای افزایش صادرات بخش کشاورزی از طریق ارتقاء سطح فناوری و استانداردهای بهداشتی و کیفی تولیدات صنایع تبدیلی، تسهیل و تشویق برندسازی و جهت‌دهی حمایت ها به سمت تکمیل حلقه‌های مفقوده و توسعه زنجیره‌های عرضه محصولات از اولریت های بخش کشاورزی است.

توسعه صادرات صنایع تکمیلی و تبدیلی و تکمیلی بخش کشاورزی، ارتقاء رقابت پذیری صادرکنندگان در بازارهای بین المللی، بهبود کیفیت و افزایش ارزش افزوده محصولات کشاورزی و ماندگاری در بازارهای هدف صادراتی و

فرامه آوردن شرایط برای افزایش صادرات بخش کشاورزی از طریق ارتقاء سطح فناوری و استانداردهای بهداشتی و کیفی تولیدات صنایع تبدیلی، تسهیل و تشویق برندسازی و جهت‌دهی حمایت ها به سمت تکمیل حلقه‌های مفقوده و توسعه زنجیره‌های عرضه محصولات از اولریت های بخش کشاورزی است.

فرامه آوردن شرایط برای افزایش صادرات بخش کشاورزی از طریق ارتقاء سطح فناوری و استانداردهای بهداشتی و کیفی تولیدات صنایع تبدیلی، تسهیل و تشویق برندسازی و جهت‌دهی حمایت ها به سمت تکمیل حلقه‌های مفقوده و توسعه زنجیره‌های عرضه محصولات از اولریت های بخش کشاورزی است.

فرامه آوردن شرایط برای افزایش صادرات بخش کشاورزی از طریق ارتقاء سطح فناوری و استانداردهای بهداشتی و کیفی تولیدات صنایع تبدیلی، تسهیل و تشویق برندسازی و جهت‌دهی حمایت ها به سمت تکمیل حلقه‌های مفقوده و توسعه زنجیره‌های عرضه محصولات از اولریت های بخش کشاورزی است.

برگ سبز و وانت ۱۶۰۰ مدل ۱۳۹۲ شماره پلاک ۴۵۸۰۰۴۷ شماره موتور ۴۶۰۳۹۶ به شماره موتور ۱۶۱۸۹ و شماره شاسی ۷۲۶۰۵۰ نام احد میرزا آبی مفقود و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد. کرمان

برگ سبز و وانت ۱۶۰۰ مدل ۱۳۹۲ شماره پلاک ۴۵۸۰۰۴۷ شماره موتور ۴۶۰۳۹۶ به شماره موتور ۱۶۱۸۹ و شماره شاسی ۷۲۶۰۵۰ نام احد میرزا آبی مفقود و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد. کرمان

برگ سبز و وانت ۱۶۰۰ مدل ۱۳۹۲ شماره پلاک ۴۵۸۰۰۴۷ شماره موتور ۴۶۰۳۹۶ به شماره موتور ۱۶۱۸۹ و شماره شاسی ۷۲۶۰۵۰ نام احد میرزا آبی مفقود و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد. کرمان

برگ سبز و وانت ۱۶۰۰ مدل ۱۳۹۲ شماره پلاک ۴۵۸۰۰۴۷ شماره موتور ۴۶۰۳۹۶ به شماره موتور ۱۶۱۸۹ و شماره شاسی ۷۲۶۰۵۰ نام احد میرزا آبی مفقود و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد. کرمان

برگ سبز و وانت ۱۶۰۰ مدل ۱۳۹۲ شماره پلاک ۴۵۸۰۰۴۷ شماره موتور ۴۶۰۳۹۶ به شماره موتور ۱۶۱۸۹ و شماره شاسی ۷۲۶۰۵۰ نام احد میرزا آبی مفقود و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد. کرمان

برگ سبز و وانت ۱۶۰۰ مدل ۱۳۹۲ شماره پلاک ۴۵۸۰۰۴۷ شماره موتور ۴۶۰۳۹۶ به شماره موتور ۱۶۱۸۹ و شماره شاسی ۷۲۶۰۵۰ نام احد میرزا آبی مفقود و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد. کرمان

برگ سبز و وانت ۱۶۰۰ مدل ۱۳۹۲ شماره پلاک ۴۵۸۰۰۴۷ شماره موتور ۴۶۰۳۹۶ به شماره موتور ۱۶۱۸۹ و شماره شاسی ۷۲۶۰۵۰ نام احد میرزا آبی مفقود و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد. کرمان

برگ سبز و وانت ۱۶۰۰ مدل ۱۳۹۲ شماره پلاک ۴۵۸۰۰۴۷ شماره موتور ۴۶۰۳۹۶ به شماره موتور ۱۶۱۸۹ و شماره شاسی ۷۲۶۰۵۰ نام احد میرزا آبی مفقود و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد. کرمان

برگ سبز و وانت ۱۶۰۰ مدل ۱۳۹۲ شماره پلاک ۴۵۸۰۰۴۷ شماره موتور ۴۶۰۳۹۶ به شماره موتور ۱۶۱۸۹ و شماره شاسی ۷۲۶۰۵۰ نام احد میرزا آبی مفقود و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد. کرمان

برگ سبز و وانت ۱۶۰۰ مدل ۱۳۹۲ شماره پلاک ۴۵۸۰۰۴۷ شماره موتور ۴۶۰۳۹۶ به شماره موتور ۱۶۱۸۹ و شماره شاسی ۷۲۶۰۵۰ نام احد میرزا آبی مفقود و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد. کرمان

برگ سبز و وانت ۱۶۰۰ مدل ۱۳۹۲ شماره پلاک ۴۵۸۰۰۴۷ شماره موتور ۴۶۰۳۹۶ به شماره موتور ۱۶۱۸۹ و شماره شاسی ۷۲۶۰۵۰ نام احد میرزا آبی مفقود و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد. کرمان

برگ سبز و وانت ۱۶۰۰ مدل ۱۳۹۲ شماره پلاک ۴۵۸۰۰۴۷ شماره موتور ۴۶۰۳۹۶ به شماره موتور ۱۶۱۸۹ و شماره شاسی ۷۲۶۰۵۰ نام احد میرزا آبی مفقود و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد. کرمان

برگ سبز و وانت ۱۶۰۰ مدل ۱۳۹۲ شماره پلاک ۴۵۸۰۰۴۷ شماره موتور ۴۶۰۳۹۶ به شماره موتور ۱۶۱۸۹ و شماره شاسی ۷۲۶۰۵۰ نام احد میرزا آبی مفقود و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد. کرمان

برگ سبز و وانت ۱۶۰۰ مدل ۱۳۹۲ شماره پلاک ۴۵۸۰۰۴۷ شماره موتور ۴۶۰۳۹۶ به شماره موتور ۱۶۱۸۹ و شماره شاسی ۷۲۶۰۵۰ نام احد میرزا آبی مفقود و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد. کرمان

برگ سبز و وانت ۱۶۰۰ مدل ۱۳۹۲ شماره پلاک ۴۵۸۰۰۴۷ شماره موتور ۴۶۰۳۹۶ به شماره موتور ۱۶۱۸۹ و شماره شاسی ۷۲۶۰۵۰ نام احد میرزا آبی مفقود و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد. کرمان

برگ سبز و وانت ۱۶۰۰ مدل ۱۳۹۲ شماره پلاک ۴۵۸۰۰۴۷ شماره موتور ۴۶۰۳۹۶ به شماره موتور ۱۶۱۸۹ و شماره شاسی ۷۲۶۰۵۰ نام احد میرزا آبی مفقود و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد. کرمان

برگ سبز و وانت ۱۶۰۰ مدل ۱۳۹۲ شماره پلاک ۴۵۸۰۰۴۷ شماره موتور ۴۶۰۳۹۶ به شماره موتور ۱۶۱۸۹ و شماره شاسی ۷۲۶۰۵۰ نام احد میرزا آبی مفقود و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد. کرمان

برگ سبز و وانت ۱۶۰۰ مدل ۱۳۹۲ شماره پلاک ۴۵۸۰۰۴۷ شماره موتور ۴۶۰۳۹۶ به شماره موتور ۱۶۱۸۹ و شماره شاسی ۷۲۶۰۵۰ نام احد میرزا آبی مفقود و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد. کرمان

برگ سبز و وانت ۱۶۰۰ مدل ۱۳۹۲ شماره پلاک ۴۵۸۰۰۴۷ شماره موتور ۴۶۰۳۹۶ به شماره موتور ۱۶۱۸۹ و شماره شاسی ۷۲۶۰۵۰ نام احد میرزا آبی مفقود و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد. کرمان

برگ سبز و وانت ۱۶۰۰ مدل ۱۳۹۲ شماره پلاک ۴۵۸۰۰۴۷ شماره موتور ۴۶۰۳۹۶ به شماره موتور ۱۶۱۸۹ و شماره شاسی ۷۲۶۰۵۰ نام احد میرزا آبی مفقود و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد. کرمان

برگ سبز و وانت ۱۶۰۰ مدل ۱۳۹۲ شماره پلاک ۴۵۸۰۰۴۷ شماره موتور ۴۶۰۳۹۶ به شماره موتور ۱۶۱۸۹ و شماره شاسی ۷۲۶۰۵۰ نام احد میرزا آبی مفقود و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد. کرمان

برگ سبز و وانت ۱۶۰۰ مدل ۱۳۹۲ شماره پلاک ۴۵۸۰۰۴۷ شماره موتور ۴۶۰۳۹۶ به شماره موتور ۱۶۱۸۹ و شماره شاسی ۷۲۶۰۵۰ نام احد میرزا آبی مفقود و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد. کرمان

برگ سبز و وانت ۱۶۰۰ مدل ۱۳۹۲ شماره پلاک ۴۵۸۰۰۴۷ شماره موتور ۴۶۰۳۹۶ به شماره موتور ۱۶۱۸۹ و شماره شاسی ۷۲۶۰۵۰ نام احد میرزا آبی مفقود و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد. کرمان

برگ سبز و وانت ۱۶۰۰ مدل ۱۳۹۲ شماره پلاک ۴۵۸۰۰۴۷ شماره موتور ۴۶۰۳۹۶ به شماره موتور ۱۶۱۸۹ و شماره شاسی ۷۲۶۰۵۰ نام احد میرزا آبی مفقود و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد. کرمان

برگ سبز و وانت ۱۶۰۰ مدل ۱۳۹۲ شماره پلاک ۴۵۸۰۰۴۷ شماره موتور ۴۶۰۳۹۶ به شماره موتور ۱۶۱۸۹ و شماره شاسی ۷۲۶۰۵۰ نام احد میرزا آبی مفقود و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد. کرمان

برگ سبز و وانت ۱۶۰۰ مدل ۱۳۹۲ شماره پلاک ۴۵۸۰۰۴۷ شماره موتور ۴۶۰۳۹۶ به شماره موتور ۱۶۱۸۹ و شماره شاسی ۷۲۶۰۵۰ نام احد میرزا آبی مفقود و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد. کرمان

برگ سبز و وانت ۱۶۰۰ مدل ۱۳۹۲ شماره پلاک ۴۵۸۰۰۴۷ شماره موتور ۴۶۰۳۹۶ به شماره موتور ۱۶۱۸۹ و شماره شاسی ۷۲۶۰۵۰ نام احد میرزا آبی مفقود و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد. کرمان

برگ سبز و وانت ۱۶۰۰ مدل ۱۳۹۲ شماره پلاک ۴۵۸۰۰۴۷ شماره موتور ۴۶۰۳۹۶ به شماره موتور ۱۶۱۸۹ و شماره شاسی ۷۲۶۰۵۰ نام احد میرزا آبی مفقود و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد. کرمان

برگ سبز و وانت ۱۶۰۰ مدل ۱۳۹۲ شماره پلاک ۴۵۸۰۰۴۷ شماره موتور ۴۶۰۳۹۶ به شماره موتور ۱۶۱۸۹ و شماره شاسی ۷۲۶۰۵۰ نام احد میرزا آبی مفقود و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد. کرمان

برگ سبز و وانت ۱۶۰۰ مدل ۱۳۹۲ شماره پلاک ۴۵۸۰۰۴۷ شماره موتور ۴۶۰۳۹۶ به شماره موتور ۱۶۱۸۹ و شماره شاسی ۷۲۶۰۵۰ نام احد میرزا آبی مفقود و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد. کرمان

برگ سبز و وانت ۱۶۰۰ مدل ۱۳۹۲ شماره پلاک ۴۵۸۰۰۴۷ شماره موتور ۴۶۰۳۹۶ به شماره موتور ۱۶۱۸۹ و شماره شاسی ۷۲۶۰۵۰ نام احد میرزا آبی مفقود و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد. کرمان

برگ سبز و وانت ۱۶۰۰ مدل ۱۳۹۲ شماره پلاک ۴۵۸۰۰۴۷ شماره موتور ۴۶۰۳۹۶ به شماره موتور ۱۶۱۸۹ و شماره شاسی ۷۲۶۰۵۰ نام احد میرزا آبی مفقود و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد. کرمان

برگ سبز و وانت ۱۶۰۰ مدل ۱۳۹۲ شماره پلاک ۴۵۸۰۰۴۷ شماره موتور ۴۶۰۳۹۶ به شماره موتور ۱۶۱۸۹ و شماره شاسی ۷۲۶۰۵۰ نام احد میرزا آبی مفقود و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد. کرمان

برگ سبز و وانت ۱۶۰۰ مدل ۱۳۹۲ شماره پلاک ۴۵۸۰۰۴۷ شماره موتور ۴۶۰۳۹۶ به شماره موتور ۱۶۱۸۹ و شماره شاسی ۷۲۶۰۵۰ نام احد میرزا آبی مفقود و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد. کرمان

برگ سبز و وانت ۱۶۰۰ مدل ۱۳۹۲ شماره پلاک ۴۵۸۰۰۴۷ شماره موتور ۴۶۰۳۹۶ به شماره موتور ۱۶۱۸۹ و شماره شاسی ۷۲۶۰۵۰ نام احد میرزا آبی مفقود و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد. کرمان

برگ سبز و وانت ۱۶۰۰ مدل ۱۳۹۲ شماره پلاک ۴۵۸۰۰۴۷ شماره موتور ۴۶۰۳۹۶ به شماره موتور ۱۶۱۸۹ و شماره شاسی ۷۲۶۰۵۰ نام احد میرزا آبی مفقود و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد. کرمان

برگ سبز و وانت ۱۶۰۰ مدل ۱۳۹۲ شماره پلاک ۴۵۸۰۰۴۷ شماره موتور ۴۶۰۳۹۶ به شماره موتور ۱۶۱۸۹ و شماره شاسی ۷۲۶۰۵۰ نام احد میرزا آبی مفقود و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد. کرمان

برگ سبز و وانت ۱۶۰۰ مدل ۱۳۹۲ شماره پلاک ۴۵۸۰۰۴۷ شماره موتور ۴۶۰۳۹۶ به شماره موتور ۱۶۱۸۹ و شماره شاسی ۷۲۶۰۵۰ نام احد میرزا آبی مفقود و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد. کرمان

برگ سبز و وانت ۱۶۰۰ مدل ۱۳۹۲ شماره پلاک ۴۵۸۰۰۴۷ شماره موتور ۴۶۰۳۹۶ به شماره موتور ۱۶۱۸۹ و شماره شاسی ۷۲۶۰۵۰ نام احد میرزا آبی مفقود و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد. کرمان

برگ سبز و وانت ۱۶۰۰ مدل ۱۳۹۲ شماره پلاک ۴۵۸۰۰۴۷ شماره موتور ۴۶۰۳۹۶ به شماره موتور ۱۶۱۸۹ و شماره شاسی ۷۲۶۰۵۰ نام احد میرزا آبی مفقود و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد. کرمان

برگ سبز و وانت ۱۶۰۰ مدل ۱۳۹۲ شماره پلاک ۴۵۸۰۰۴۷ شماره موتور ۴۶۰۳۹۶ به شماره موتور ۱۶۱۸۹ و شماره شاسی ۷۲۶۰۵۰ نام احد میرزا آبی مفقود و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد. کرمان

برگ سبز و وانت ۱۶۰۰ مدل ۱۳۹۲ شماره پلاک ۴۵۸۰۰۴۷ شماره موتور ۴۶۰۳۹۶ به شماره موتور ۱۶۱۸۹ و شماره شاسی ۷۲۶۰۵۰ نام احد میرزا آبی مفقود و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد. کرمان

برگ سبز و وانت ۱۶۰۰ مدل ۱۳۹۲ شماره پلاک ۴۵۸۰۰۴۷ شماره موتور ۴۶۰۳۹۶ به شماره موتور ۱۶۱۸۹ و شماره شاسی ۷۲۶۰۵۰ نام احد میرزا آبی مفقود و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد. کرمان

برگ سبز و وانت ۱۶۰۰ مدل ۱۳۹۲ شماره پلاک ۴۵۸۰۰۴۷ شماره موتور ۴۶۰۳۹۶ به شماره موتور ۱۶۱۸۹ و شماره شاسی ۷۲۶۰۵۰ نام احد میرزا آبی مفقود و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد. کرمان

برگ سبز و وانت ۱۶۰۰ مدل ۱۳۹۲ شماره پلاک ۴۵۸۰۰۴۷ شماره موتور ۴۶۰۳۹۶ به شماره موتور ۱۶۱۸۹ و شماره شاسی ۷۲۶۰۵۰ نام احد میرزا آبی مفقود و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد. کرمان

برگ سبز و وانت ۱۶۰۰ مدل ۱۳۹۲ شماره پلاک ۴۵۸۰۰۴۷ شماره موتور ۴۶۰۳۹۶ به شماره موتور ۱۶۱۸۹ و شماره شاسی ۷۲۶۰۵۰ نام احد میرزا آبی مفقود و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد. کرمان

برگ سبز و وانت ۱۶۰۰ مدل ۱۳۹۲ شماره پلاک ۴۵۸۰۰۴۷ شماره موتور ۴۶۰۳۹۶ به شماره موتور ۱۶۱۸۹ و شماره شاسی ۷۲۶۰۵۰ نام احد میرزا آبی مفقود و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد. کرمان

برگ سبز و وانت ۱۶۰۰ مدل ۱۳۹۲ شماره پلاک ۴۵۸۰۰۴۷ شماره موتور ۴۶۰۳۹۶ به شماره موتور ۱۶۱۸۹ و شماره شاسی ۷۲۶۰۵۰ نام احد میرزا آبی مفقود و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد. کرمان

برگ سبز و وانت ۱۶۰۰ مدل ۱۳۹۲ شماره پلاک ۴۵۸۰۰۴۷ شماره موتور ۴۶۰۳۹۶ به شماره موتور ۱۶۱۸۹ و شماره شاسی ۷۲۶۰۵۰ نام احد میرزا آبی مفقود و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد. کرمان

تاریخ ۹۸/۹/۶

آکهی دعوت به مجمع عمومی عادی (نوبت اول)
شماره ثبت ۲۸۷۶۵۵

بدینوسیله از کلیه اعضای محترم هیات و بهائندگان نام‌الاختر آنان دعوت می‌گردد تا در خصوص مجمع عمومی عادی که رأس ساعت ۱۳:۰۰ روز شنبه مورخ ۹۸/۹/۱۷ در محل تالار شهیددانشانی و در خیابان کرمان خدشالی، آمه در جلال آل احمد پیمارساده شرکت شریعتی برگزار می‌گردد، حضور به هم رسانید.اعضای احداثی داکتر ۴۸ سابق قبل از برگزاری مجمع باردست داشتن ضمانت‌نامه و کارکنانی ملی در دفتر تعاونی واقع در مسجد بیمارستان نسبت به معرفی نمایندید و ر یافت‌برگ نمایندگی اقدام نمایند.

دستور جلسه:

۱-استماع گزارش‌های هیأت‌مدیره و بازسان.

۲-گزارش حسابرسی ویژه حسابرسی طرف قراردادداری ۹۷ سال.

۳-تصمیم‌گیری در خصوص احداثی و احداثی‌های مراد تعاونی خارج از

برای ساماندهی و توسعه‌یابی و شیوه‌فروش و بهاتر جهت تأمین منابع مالی برای ساخت و تکمیل پروژه‌ها.

۴-تصمیم‌گیری در خصوص به‌روزرسانی و تعدیل قیمت‌های ساخت پروژه‌ها.

۹۱-تصمیم‌گیری در مورد تغییرات اعضاوسرمایه

۷-تصمیم‌گیری در مورد آیین‌نامه‌های موبذیان.

هیئت‌مدیره تعاونی مسکن

ساز منصف، معدن و تعارت استان تهران

هیات آراخیز برای برگزاری انتخابات احاده‌های منصفی تهران

آکهی فراخوان اول‌تالین معدن تهران در هیات‌مدیره و بازسان

اتحادیه منصف‌تولید کنندگان تعمیر کاران صنایع

حزب الله: شروط آمریکا برای تشکیل دولت لبنان مردود است

سرویس خارجی: معاون دبیر کل حزب الله لبنان ضمن اعلام مخالفت با شروط آمریکا در خصوص تشکیل دولت جدید لبنان گفت: دولت جدید باید دولت نجات باشد و به شرایط نابسامان اقتصادی کشور پایان دهد. شایخ نعیم قاسم تصریح کرد: شروط آمریکا برای تشکیل دولت لبنان مردود است. وی تاکید کرد: دولت جدید باید دولت نجات باشد که اصلاحات و مبارزه با فساد را آغاز کند. معاون دبیرکل حزب الله اظهار داشت: همه مردم و احزاب سیاسی لبنان به طور مشترک در خصوص آغاز اصلاحات و بررسی اوضاع اقتصادی و اجتماعی کشور اتفاق نظر دارند. وی تاکید کرد: دولت جدید باید مبارزه با فساد و مجازات عوامل آن را در سطح وسیع آغاز کند و از بهره برداری سیاسی و دجلالت های طرف های بیگانه جلوگیری به عمل آورد. هزمنان شورای امنیت نیز بر اهمیت تشکیل دولت جدید لبنان در سریعترین زمان ممکن تاکید کرد. در چنین شرایطی روزنامه های لبنانی نوشتند: رئیس‌جمهوری و رئیس پارلمان این کشور دیگر اصراری به نخست‌وزیری سعد حریری در دولت آینده ندارند و از نظر آنها تشکیل هر چه سریعتر دولت برای نجات کشور مهم است. روزنامه «الاخبار» در گزارشی در همین خصوص نوشت: «میشل عون» رئیس‌جمهوری لبنان که از ناز کردن‌های حریری به تنگ آمده، به متحدانش گفته زیاد منتظر نخواهد ماند و آماده تشکیل دولتی بدون رضایت حریری یا حتی بدون مشارکت وی است و فرصت آخر را به حریری خواهد داد تا در بازه زمانی کوتاه وارد راجعی قابل قبول شود. این درحالی است که سعد حریری، نخست‌وزیر مستعفی لبنان گفت: تمایلی به تشکیل دولت‌ست جدید ندارم و موضوع در قاطعانه و با صراحت اعلام کرده ام. خبر دیگر اینکه حزب الله در پیانه ای تاکید کرد جنایت و خشونت‌ها که در بزرگراه الحیه در بامداد دوشنبه رخ داد و شهادت دو شهروند لبنانی را به دنبال داشت، تجاوز به حق همه لبنانی ها و تهدید صلح داخلی و ثبات اجتماعی به شمار می آید.حزب الله این حادثه را اقدامی تروریستی توصیف کرد و عاملان آن را طرف‌های شبه نظامی دانست که دست به بسنت رهاها می‌زنند و بی انگنان را در مسیر رفت و آمد دچار ارباب می‌کنند.فراکسیون پارلمانی وفاداری به مقاومت نیز از دستگانه‌های امنیتی خواست مسئولیتی خود را در شناسایی عاملان این حادثه و مجازات آنان به عهده گیرند. مجلس اعلاي شیعیان لبنان نیز با صلور بیانیه‌ای این حادثه را «تجاوز جانیکارانه به مردم بیگانه» خواند و آن را محکوم کرد. از طرفی خبر گزاری ملی لبنان از وقوع درگیری بین حامیان سعد حریری و دو گروه شیعه جنبش امل و حزب‌الله خبر داد.در خبری دیگر دبیرکل سازمان ملل در گزارش دورهای به شورای امنیت، ضمن محکوم کردن نقض حریم هوایی لبنان توسط رژیم صهیونیستی، از آو تیر خواست به این اقدامات پایان دهد.

دکتر ظریف مقاومت ملت فلسطین

در برابر اشغالگری رژیم صهیونیستی را استود

محمد جواد ظریف» وزیر امور خارجه ایران در تماس تلفنی با دبیر کل جنبش جهاد اسلامی فلسطین گفتگو کرد ومقاومت ملت فلسطین در برابر اشغالگری رژیم صهیونیستی را ستود.«یاد التخاله» دبیر کل جنبش جهاد اسلامی تماسی تلفنی از سوی «محمد جواد ظریف» وزیر امور خارجه ایران داشت.

بر اساس بیانیه جنبش جهاد اسلامی، ظریف در این تماس تلفنی گفت: جمهوری اسلامی ایران، ملت فلسطین و مقاومت آن در مقبله با تجاوز اسرائیل علیه نوار غزه و تمام ملت فلسطین را تایید می کند.وزیر امور خارجه ایران تشجعات‌های ملت فلسطین و پایداری آن در برابر اشغالگری اسرائیل را ستود.از سوی دیگر، التخاله از ملت و دولت ایران به دلیل ایستادن کنار ملت فلسطین در برابر اشغالگری رژیم صهیونیستی را ستود. «یاد التخاله» دبیر کل جنبش فلسطین به مقاومت درگیری اخیر، پیامی به همگان بود که این ملت به سرزمین و مقاومت خود برای بازپس گرفتن سرزمین و مقدسات وفادار است.

روسها از انعقاد قرار داد جدید فروش «اس-۴۰۰» به ترکیه علیرغم تهدیدات آمریکا پرده برداشتند

سرویس خارجی: مایکلرک پادنده موسسه اس-۴۰۰ به این اکسپورت روسیه از برنامه انعقاد قرارداد جدید با ترکیه برای فروش آنکارا خبر داد.

سرویس خارجی: وزارت امور خارجه ایالات متحده آمریکا اعلام کرد: شرکت تسلیحاتی روس آبرون اکسپورت روسیه از برنامه انعقاد قرارداد جدید با ترکیه برای فروش آنکارا خبر داد.

ترامپ دامادش را مسئول ساخت دیوار مرزی مکزیک کرد

سرویس خارجی: رئیس‌جمهوری آمریکا(جرودکشر» داماد خود را به عنوان مسئول احداث دیوار مرزی مکزیک معرفی کرد.درهمین رابطه روزنامه واشنگتن پست به نقل از مقامات سابق و فعلی دولت آمریکا اعلام کرد: کوشش از

صاحب امتیاز: شرکت ارتانچاپ (مؤسسه اطلاعات)

مدیر مسئول: سیدمحمدوعائی

سردبیر: علیرضاخانمی

نشانین: تهران- بلوار میرداماد- خیابان مصطفی جنوبی (نفت سابق)

ساختمان اطلاعات-کدپستی ۱۵۴۹۵۳۱۱۱(تهران)

پست تصویری تحریریه ۲۲۵۸۰۲۲

تلفن: ۲۹۹۹۹۹

نمایر آگهی‌ها ۲۱-۰۹۹۰۲۲۵۸۰

تلفن پذیرش آگهی‌ها ۱۸-۰۱۴-۲۲۲۵۸۰

نشانی اینترنت: http://www.ettelaat.com

پست الکترونیکی: ettelaat@ettelaat.com

منشور اخلاقی: http://www.ettelaat.com/ftp/manshoor.pdf

اطلاعات

سال نود و چهارم

چهارشنبه ۶ آذر ۱۳۹۸

۲۹ ربیع الاول ۱۴۲۱- ۲۷ نوامبر ۲۰۱۹

ظاهر شرعی
غروب آفتاب
اذان مغرب
نیمه شب شرعی (پایان وقت ادای نماز صلا)
اذان صبح (فردا)
طلوع آفتاب (فردا)

۱۱ و ۵۲ دقیقه
۱۶ و ۵۲ دقیقه
۱۷ و ۱۲ دقیقه
۲۳ و ۰۸ دقیقه
۵ و ۲۴ دقیقه
۶ و ۵۲ دقیقه

آمریکا برای حفظ برتری هوایی اسرائیل، فروش «اف ۳۵» به کشورهای عربی را ممنوع کرد

م‌ی‌تواند شهرکششین‌ها را به انجم خشونت و وحشی‌گری بیشتر علیه ساکنان فلسطینی سوق دهد. دیگر خبر اینکه یک اسیر مبتلا به سرطان در زندان‌های رژیم صهیونیستی در نتیجه اھمال عملی این رژیم به شهادت رسید و در پی آن اوضاع زندان‌ها متشنج شد.

اسامی «یودیک» اسیر بیماری که در زندان‌های رژیم صهیونیستی محبوس بود، به شهادت رسید. کمیته امور اسرا و آزادگان فلسطینی پیش‌تر و در نتیجه وضعیت وخیم این اسیر درخواست آزادی وی را داده بودند. در رویدادی دیگر جنوب سرزمین‌های اشغالی هدف موشکی گروه‌های مقاومت فلسطینی قرار گرفت. شبکه‌های رژیم صهیونیستی مدعی شدند که جنوب اسرائیل هدف دو فروند موشک شلیک شده از نوار غزه قرار گرفت. به ادعای آنها این موشک‌ها به نزدیکی شورای منطقه‌ای شهر «انکول» اصابت کردند. «آویخای ادرعی» سخنگوی ارتش رژیم صهیونیستی نیز اعلام کرد که با شلیک یک فروند موشک از نوار غزه به سمت اراضی اشغالی آذیر خطر در مناطق مجاور غزه به صدا در آمد. گفته شده این حمله موشکی در پاسخ به تجاوزات مکرر رژیم صهیونیستی و ترور رهبران گروه‌های مقاومت در نوار غزه صورت گرفت.

چین مرکز مدیریت بحران برای هنگ کنگ ایجاد کرد

سرویس خارجی: رهبری چین به‌منظور مدیریت ناآرامی‌های هنگ‌کنگ، مرکز فرماندهی بحران در مرز با هنگ‌کنگ ایجاد کرده و در حال بررسی گزینه‌های جانشینی فرستاده ویژه دولت چین به هنگ‌کنگ است. هزمنان با تشدید ناآرامی‌ها در هنگ‌کنگ، رهبران ارشد چین واکنش خود نسبت به این اعتراضات را از وبلاگی در حومه "شنژن" مدیریت کرده و برآورسی‌های رسمی را دور زده‌اند. منابع آگاه گفتند که یکن به نشانه ناراضیانی از مدیریت ناآرامی‌های هنگ‌کنگ، در حال بررسی گزینه‌های احتمالی جانشینی وانگ ژیمین، فرستاده دولت چین به هنگ‌کنگ است. وانگ، عالی‌ترین مقام سیاسی چین در هنگ‌کنگ است.

ولیعهد سعودی شکاری از روشنفکران و مخالفان خود را بازداشت کرد

سرویس خارجی: منابع اعلام کردند که در جدیدترین موج بازداشت‌ها از سوی ولیعهد سعودی، شماری دیگر از جمله چندین تن از روشنفکران و مخالفان عربستانی بازداشت شده‌اند. «رویتز» گزارش داد: حداقل هشت نفر که بیشتر آن‌ها را نویسندگان، روشنفکران و برخی مخالفان

«عبدالرشید دوستم» تهدید به راه اندازی موج اعتراضات علیه رئیس جمهوری افغانستان کرد

ولیعهد مسعودی تشکیل می‌دهند در شهرهای «پراش» و «جده» طی روزهای گذشته بازداشت شده‌اند. بر اساس این گزارش، پلیس‌هایی که لباس شخصی بر تن داشتند این افراد را در منازلشان بازداشت کرده‌اند بدون اینکه دلیل با رمد شهر «شیرخان» ضمن انتقاد از

شد، ضمن محکوم کردن این تصمیم، آن را کاملاً باطل و ملغی دانستند وی افزود: اختلالات در خاورمیانه مسأله‌ای با بی‌ثباتی است. این اظهارات مبنی بر واکنش به بیانیه وزیران خارجه عرب در پیانه پایانی خود که درباره تصمیم اخیر آمریکا درباره شهرک‌سازی‌ها بر کرار

بازداشت ۳ دانش آموز فلسطینی توسط نظامیان اسرائیلی
نظامیان رژیم صهیونیستی سه دانش آموز فلسطینی را هنگام خروج از مدرسه و بازگشت به منزلشان دستگیر کردند. نظامیان اسرائیلی مدعی شده‌اند که این دانش آموزان اقدام به پرتاب سنگ

حملات سهمگین موشکی و پهپادی انصارالله به انتلاف سعودی

این عملیات در غرب یمن و مشخصا در منطقه «المخا» استان تعز (غرب) صورت گرفته است، افزود: در این عملیات از ۹ موشک بالستیک و بیش از ۲۰ پهپاد استفاده شده و در آن اماکن و پادگان‌های نظامی دشمن در «المخا» هدف قرار گرفته است.وی تصریح کرد که در این عملیات بیش از ۲۵۰ نفر از متجاوزان که تبعه عربستان، امارات و سوئد بودند، کشته و زخمی شدند. ایجی سریع، درباره خسارات مالی و نظامی وارده به متجاوزان نیز اعلام کرد: پنج ایلر سلاح و

جنبش «نجبا» عراق: در هر جنگی علیه رژیم صهیونیستی مشارکت می‌کنیم

سرویس خارجی: سخنگوی جنبش مقاومت اسلامی «نجابه» عراق در سخنانی تاکید کرد: در هر جنگی علیه اسرائیل قطعاً حضور خواهیم داشت.»نصر الشمری» در سخنانی ضمن یادآوری تجاوزها و جنایات رژیم صهیونیستی علیه امت اسلامی، تصریح کرد: ما بر اساس واجب دینی و مبانی عقیدتی خود هیچ راهی جز مقابله با این رژیم اشغالگر نداریم و در کنار بقیه گروه‌های مقاومت و در اس آنها حزب‌الله لبنان، در هر جنگی علیه اسرائیل قطعاً حاضر خواهیم بود.الشمری ادامه داد: اگر جنگی بین حزب‌الله و سوریه از یکسو و رژیم صهیونیستی از سوی دیگر شکل بگیرد، ما با افتخار در صف مقدم مجاهدانی خواهیم بود که برای بازگرداندن حقوق ملت‌های عربی و اسلامی با این رژیم اشغالگر مقابله می‌کنند.

آگهی مزایده عمومی

شرکت پالایش نفت بندرعباس درنظر دارد انواع کابل‌های ضایعاتی خود را به شرح جدول ذیل از طریق مزایده عمومی به فروش برساند.

شماره مزایده	شرح کالا	مقدار تقریبی (کیلوگرم)
۹۸/۰۲۶	انواع کابل‌های ضایعاتی در اندازه‌های مختلف	۷۰۰/۰۰۰

۱-مستقاضیان شرکت در مزایده می‌توانند از روز شنبه مورخ ۱۳۹۸/۰۹/۰۹ لغایت روز پنجشنبه مورخ ۱۳۹۸/۰۹/۱۴ (به استثنای روزهای جمعه و تعطیلات رسمی) از ساعت ۸ صبح الی ۱۱ برای کسب اطلاعات بیشتر، خرید اسناد مزایده و بازدید از کابل‌های ضایعاتی به آدرس: بندر عباس – کیلومتر ۲۵ جاده غرب شهر سستان بندر عباس – پالایشگاه نفت بندر عباس- ساختمان مرکزی –امور پیمان‌ها – اتاق ۱۲۵ مراجعه نمایند.

۲-تاریخ و محل تحویل پاکت‌های پیشنهاد مالی: روز یکشنبه مورخ ۱۳۹۸/۰۹/۱۷ حداکثر تا ساعت ۱۵ و محل تحویل ساختمان مرکزی – کمیسیون معاملات می‌باشد.

۳-تاریخ و محل گشایش پاکت‌های پیشنهاد مالی: روز دوشنبه مورخ ۱۳۹۸/۰۹/۱۸ ساعت ۱۵ و محل ساختمان مرکزی پالایشگاه – کمیسیون معاملات اتاق شماره ۲۰۳ می‌باشد. حضور مزایده گران در جلسه گشایش پاکت‌های مالی بلامانع خواهد بود.

۴-میزان سپرده شرکت در مزایده فوق ۱۰/۰ (ده درصد) کل مبلغ پیشنهادی می‌باشد.

۵-کلیه کابل‌ها به صورت یک جا و کلی فروخته می‌شود.

۶-عسار شرایط در اسناد مزایده درج گردیده است.

۷-خریدار علاوه بر پرداخت مبلغ کالا، ملزم به پرداخت مالیات برارزش افزوده آن به فروشنده می‌باشد.

۸-این شرکت در رد یا قبول هر یک و تمامی پیشنهادهای واصله مختار خواهد بود.

۹-تلفن‌های تماس: ۰۱۰۱۸-۲۳۵۳۳۰۰۷۶ داخلی ۶۷۱۹۹ و ۶۷۱۵۷

سایت اینترنتی ما: WWW.BAORCO.IR

روابط عمومی

معاونت برنامه ریزی، مهندسی و توسعه مدیریت برنامه ریزی و سیستم‌ها و روش‌ها مدیریت انرژی

آگهی شناسایی مشاوران / شرکت‌های متخصص

شرکت پالایش نفت بندر عباس در نظر دارد مراحل بررسی‌های فنی مهندسی، طراحی و تأمین متريال و اجرای دو پروژه زیر را پس از شناسایی مشاوران /شرکت‌های توانمند داخلی در ارتباط با موضوع، از طریق مناقصه محدود به مشاور /شرکت مجری واجد شرایط واگذار نماید. لذا: کلیه مشاورین /شرکت‌های متخصص داخلی که دارای دانش و تجارب مرتبط و کافی در زمینه پروژه‌های مذکور بوده و ترجیحا از JV خارجی متخصص نیز برخوردار می‌باشند، دعوت به عمل می‌آید نسبت به ارسال رزومه شرکت وسوابق کاری مرتبط با پروژه‌های موردنظر حداکثر تا تاریخ شنبه-۹۸/۹/۱۶ اقدام نموده و در صورت نیاز به توضیحات بیشتری طی روزهای شنبه تا چهارشنبه از ساعت ۹ الی ۱۵ تماس حاصل فرمایند.

آدرس پستی جهت ارسال مدارک:

بندر عباس -شرکت پالایش نفت بندرعباس- ساختمان آماشگاه-اتاق ۱۵ -دفتر مدیریت انرژی- کدپستی ۷۹۳۱۱۸۴۱۸۳ پست الکترونیک مدیریت برنامه ریزی و سیستم‌ها و روش ها: management-systems@baorco.ir شماره تلفن تماس: آقای مهندس کارگر پدید ۰۷۶۳۲۳۶۲۲۴۰

ردیف	نام پروژه	هدف و کلیات پروژه
۱	بهبود سازی سامانه پش گرما مایش (APH) کوره های تقطیر	انکاستنجی طراحی و نصب کویل بخار پیش گرمکن (SCAP) جهت سامانه پیش گرما یش (APH) موجود روی کوره های تقطیر در جو واحدهای تقطیر پالایشگاه باهدف استفاده از بخار پیشگرمشار (LS) جهت افزایش دمای هوای ورودی به سامانه پیش گرما یش (APH) * سامانه پیش گرما یش (APH) موجود، ساخت شرکت ABB-Lummus Heat Transter B.V. بوده و ظرفیت آن معادل ۹۲۹۹ کیلووات می‌باشد.
۲	بهبود سازی توربین بخار مولد برق (STG)	انکاستنجی رفع اشکال و راه اندازی مجدد سامانه استخراج (EXTRACTION) بخار میانی فشار متوسط (MP) و فشار پایین (LP) از توربین بخار مولد برق (STG) واحد تولید برق پالایشگاه * توربین بخار مولد برق (STG) ساخت شرکت ای탈یایی NUOVO pignone و از نوع معادل ۳۰۱۰۸-۲۳۵۳۳۰۰۷۶ داخلی ۶۷۱۹۹ و ۶۷۱۵۷ * متکاوات هر ماه تولید بخار استخراجی فشار کم، متوسط و آب مقطر هر یک به میزان ۹۰ تن در ساعت می‌باشد. در حالت آب مقطر کامل، امکان تولید ۲۴ متکاوات برق هر ماه با تولید ۱۲۰ تن بر ساعت آب مقطر وجود دارد. در حال حاضر، تنها حالت آب مقطر کامل قابل استفاده می‌باشد.

روابط عمومی

کی‌گانه آن زمین امنی چیهان

وزیر اقتصاد آلمان: آمریکا غیر قابل اعتماد و غیر قابل اتکاست

فارس: وزیر اقتصاد آلمان با استناره به افشای جاسوسی آمریکا از این کشور، واشنگتن را شریکی غیرقابل اعتماد و غیرقابل اتکا توصیف کرد. «بیتر التمبر» وزیر اقتصاد آلمان در اظهاراتی که جنجال زیادی بسه راه انداخته، آمریکا را غیرقابل اعتماد توصیف کرد. آلمتیار که رئیس دفتر سابق و از متحدان نزدیک «انگلا مکرل» صدر اعظم آلمان است، در یک برنامه تلویزیونی به افشای جاسوسی آمریکا از

آلمان اشاره کرد و آن را نشانه غیرقابل اتکا بودن واشنگتن خواند. در سال ۲۰۱۳، رسانه‌ها اسنادی را منتشر کردند که نشان داد آژانس امنیت ملی آمریکا (ان‌اس‌ای) از سیاستمداران آلمانی از جمله شخص مرکل جاسوسی کرده است.

۱۳ نظامی فرانسوی در مالتی کشته شدند

مهر: دفتر ریاست جمهوری فرانسه در بیانیه‌ای اعلام کرد که ۱۳ تن از نظامیان این کشور بر اثر سقوط بالگرد در مالتی کشته شدند. کاخ ایزلام اعلام کرد، بالگرد حامل نظامیان فرانسوی در جریان عملیات ۲۵ نوامبر (چهارم آذر) علیه گروه‌های افراطی در مالتی دچار سانحه شد و در پی آن ۱۳ نظامی فرانسوی کشته شدند.

پولشویی ۷۰۰ میلیون دلاری در قریزستان، معترضان را به خیابانها کشاند
ایستا: صدها تن از مردم قریزستان مقابل مقر دولت این کشور دست به تجمع زده و از مقامهای کشور خواستند تحقیقات رسانه‌ای درباره پولشویی ۷۰۰ میلیون دلاری از سوی مقامهای سابق ارشد را بررسی کنند. در جریان این اعتراضات صدها تن در میدان مقابل ساختمان اصلی دولت در بیشکک، پایتخت تجمع کرده و خواستار تحقیقات درباره این مساله و استعفا مقام‌های یک نشست خبری با هشتدار به غرب گفت: تا زمانی معترضان که در چهار نقطه ورودی دولت تجمع کرده بودند، متفرق نشدند.

مدوفا: تا زمان ادامه تحریم‌های اروپا، به اقدامات تقابلی ادامه می‌دهیم
فارس: نخست وزیر روسیه به غرب هشدار داد در صورت عدم لغو تحریم‌های غذایی، روسیه نیز از اقدامات تلاقی چوپانه دست نخواهد کشید. دیمیتری مدوفا در دیدار با نخست وزیر فنلاند در مسکو گفت: روسیه به تحریم‌های غرب علیه کشورش پاسخ‌دهی خواهد کرد. «گریزیستان فقیر» خود را متوقف نخواهد ساخت.

دیدار ترامپ با سکی که در عملیات کشتن البغدادی استفاده شد!

ایستا: دونالد ترامپ رئیس جمهوری آمریکا با سکی که گفته می‌شود از آن در عملیات کشتن «الوبکر البغدادی» سرکرده داعش استفاده شد، دیدار کرد! دیدار با این سگ که «کوتان» نام دارد در محوطه کاخ سفید انجام شد و ترامپ گفت: این مایه افتخار ما است که کوتان در بازداشت کرد و پس از آن معترضان که در چهار نقطه ورودی دولت تجمع کرده بودند، متفرق شدند.

وزیر انرژی آمریکا: ترامپ برگزیده خداوند است!
فارس: وزیر انرژی آمریکا مدعی شده که ریاست جمهوری دونالد ترامپ، فرمانی از جانب خداوند بوده است! «ایرک پری» اعدا کرد که ترامپ و رؤسای جمهوری سابق آمریکا همگی برگزیده خداوند بوده‌اند. ریک پری گفت: بر این باورم که خداوند عالم در جزئیات وقایع روزانه دولت ما نقش بسیار فعالی دارد و ممانطور که می‌دانید نه باراک اوباما و نه دونالد ترامپ بدون این‌که از جانب خدا مقرر شود، رئیس جمهور نمی‌شدند. وزیر انرژی آمریکا گفت البته این امر به معنای این نیست که ترامپ یک انسان کامل است.

نیروهای «خلیفه حقتر» یک پهپاد آمریکایی را در آسمان لیبی سرتگون کردند

فارس: نیروهای وابسته به فرمانده ارتش ملی لیبی فاش کردند که اخیرا یک فروند پهپاد ارتش آمریکا را احین پرواز بر فراز «طرابلس» هدف قرار داده و سرتگون کرده‌اند.بعد از گذشت چند روز از ناپدید شدن یک فروند پهپاد نظامی آمریکا بر فراز «طرابلس» پایتخت لیبی، اینک نیروهای وابسته به «خلیفه حقتر»، فرمانده ارتش ملی لیبی فاش کردند که این پهپاد را به اشتباه هدف قرار داده و سرتگون کرده‌اند.

Iran Alumina

ONE STAGE TENDER INTERNATIONAL CALL FOR PURCHASE OF 1000 MT ALUMINUM FLORIDE (ALF3)

TENDERNo.:98/518 DATE.:24th,Nov.,2019 First Announcement

1.Subject.:Iran Alumina Company (IAC)intends to purchase high quality Aluminum Floride (AlF3) in amount of 1000MT for using in itsPrimary Aluminum Reduction Smelter Plant through one stage Tender according to following conditions as mentioned in the relevant Tender documents.:
2.:Bid Bond Guarantee.42,300Euro/or5,500,000,000, Rials
3.:Tender proposal.:Since the tendering is to be done in one stage,thus the eligible Bidders should follow and regard the Tender in structions and present and submit all of required justified documents and the mentioned Tender envelopes in one package together.
4.:Closing Date.:The eligible Bidders should submit their Bids/proposal to the central administration office as mentioned below and also in the Tender documents before 16:00pm,local time, on the day Tuesday 07thJanuary,2020.
5.:Opening Date.:14thJanuary, 2020on 11:00AM.
6.:Contact information.:For more details and receiving the relevant Tender documents, the Bidders can refer to the following contact information.
Add.:Km 7 of Sankhast Road,city of Jajarm, Northern Khorasan Province,IRAN,P.O.Box:1135-94415 legal and contractual Affairs.
Tel.:۰0098-58-32605344
Fax.:۰0098-58-3227487
website: www.iranalumina.ir
E-mail: info@iranalumina.ir

IRAN ALUMINA CO
en.iranalumina.ir

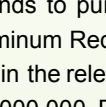
Iran Alumina

ONE STAGE TENDER INTERNATIONAL CALL FOR PURCHASE OF 1000 MT ALUMINUM FLORIDE (ALF3)

TENDERNo.:98/518 DATE.:24th,Nov.,2019 First Announcement

1.Subject.:Iran Alumina Company (IAC)intends to purchase high quality Aluminum Floride (AlF3) in amount of 1000MT for using in itsPrimary Aluminum Reduction Smelter Plant through one stage Tender according to following conditions as mentioned in the relevant Tender documents.:
2.:Bid Bond Guarantee.42,300Euro/or5,500,000,000, Rials
3.:Tender proposal.:Since the tendering is to be done in one stage,thus the eligible Bidders should follow and regard the Tender in structions and present and submit all of required justified documents and the mentioned Tender envelopes in one package together.
4.:Closing Date.:The eligible Bidders should submit their Bids/proposal to the central administration office as mentioned below and also in the Tender documents before 16:00pm,local time, on the day Tuesday 07thJanuary,2020.
5.:Opening Date.:14thJanuary, 2020on 11:00AM.
6.:Contact information.:For more details and receiving the relevant Tender documents, the Bidders can refer to the following contact information.
Add.:Km 7 of Sankhast Road,city of Jajarm, Northern Khorasan Province,IRAN,P.O.Box:1135-94415 legal and contractual Affairs.
Tel.:۰0098-58-32605344
Fax.:۰0098-58-3227487
website: www.iranalumina.ir
E-mail: info@iranalumina.ir

IRAN ALUMINA CO
en.iranalumina.ir

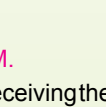
Iran Alumina

ONE STAGE TENDER INTERNATIONAL CALL FOR PURCHASE OF 1000 MT ALUMINUM FLORIDE (ALF3)

TENDERNo.:98/518 DATE.:24th,Nov.,2019 First Announcement

1.Subject.:Iran Alumina Company (IAC)intends to purchase high quality Aluminum Floride (AlF3) in amount of 1000MT for using in itsPrimary Aluminum Reduction Smelter Plant through one stage Tender according to following conditions as mentioned in the relevant Tender documents.:
2.:Bid Bond Guarantee.42,300Euro/or5,500,000,000, Rials
3.:Tender proposal.:Since the tendering is to be done in one stage,thus the eligible Bidders should follow and regard the Tender in structions and present and submit all of required justified documents and the mentioned Tender envelopes in one package together.
4.:Closing Date.:The eligible Bidders should submit their Bids/proposal to the central administration office as mentioned below and also in the Tender documents before 16:00pm,local time, on the day Tuesday 07thJanuary,2020.
5.:Opening Date.:14thJanuary, 2020on 11:00AM.
6.:Contact information.:For more details and receiving the relevant Tender documents, the Bidders can refer to the following contact information.
Add.:Km 7 of Sankhast Road,city of Jajarm, Northern Khorasan Province,IRAN,P.O.Box:1135-94415 legal and contractual Affairs.
Tel.:۰0098-58-32605344
Fax.:۰0098-58-3227487
website: www.iranalumina.ir
E-mail: info@iranalumina.ir

IRAN ALUMINA CO
en.iranalumina.ir

Iran Alumina

ONE STAGE TENDER INTERNATIONAL CALL FOR PURCHASE OF 1000 MT ALUMINUM FLORIDE (ALF3)

TENDERNo.:98/518 DATE.:24th,Nov.,2019 First Announcement

1.Subject.:Iran Alumina Company (IAC)intends to purchase high quality Aluminum Floride (AlF3) in amount of 1000MT for using in itsPrimary Aluminum Reduction Smelter Plant through one stage Tender according to following conditions as mentioned in the relevant Tender documents.:
2.:Bid Bond Guarantee.42,300Euro/or5,500,000,000, Rials
3.:Tender proposal.:Since the tendering is to be done in one stage,thus the eligible Bidders should follow and regard the Tender in structions and present and submit all of required justified documents and the mentioned Tender envelopes in one package together.
4.:Closing Date.:The eligible Bidders should submit their Bids/proposal to the central administration office as mentioned below and also in the Tender documents before 16:00pm,local time, on the day Tuesday 07thJanuary,2020.
5.:Opening Date.:14thJanuary, 2020on 11:00AM.
6.:Contact information.:For more details and receiving the relevant Tender documents, the Bidders can refer to the following contact information.
Add.:Km 7 of Sankhast Road,city of Jajarm, Northern Khorasan Province,IRAN,P.O.Box:1135-94415 legal and contractual Affairs.
Tel.:۰0098-58-32605344
Fax.:۰0098-58-3227487
website: www.iranalumina.ir
E-mail: info@iranalumina.ir

IRAN ALUMINA CO
en.iranalumina.ir

Iran Alumina

ONE STAGE TENDER INTERNATIONAL CALL FOR PURCHASE OF 1000 MT ALUMINUM FLORIDE (ALF3)

TENDERNo.:98/518 DATE.:24th,Nov.,2019 First Announcement

1.Subject.:Iran Alumina Company (IAC)intends to purchase high quality Aluminum Floride (AlF3) in amount of 1000MT for using in itsPrimary Aluminum Reduction Smelter Plant through one stage Tender according to following conditions as mentioned in the relevant Tender documents.:
2.:Bid Bond Guarantee.42,300Euro/or5,500,000,000, Rials
3.:Tender proposal.:Since the tendering is to be done in one stage,thus the eligible Bidders should follow and regard the Tender in structions and present and submit all of required justified documents and the mentioned Tender envelopes in one package together.
4.:Closing Date.:The eligible Bidders should submit their Bids/proposal to the central administration office as mentioned below and also in the Tender documents before 16:00pm,local time, on the day Tuesday 07thJanuary,2020.
5.:Opening Date.:14thJanuary, 2020on 11:00AM.
6.:Contact information.:For more details and receiving the relevant Tender documents, the Bidders can refer to the following contact information.
Add.:Km 7 of Sankhast Road,city of Jajarm, Northern Khorasan Province,IRAN,P.O.Box:1135-94415 legal and contractual Affairs.
Tel.:۰0098-58-32605344
Fax.:۰0098-58-3227487
website: www.iranalumina.ir
E-mail: info@iranalumina.ir

IRAN ALUMINA CO
en.iranalumina.ir

Iran Alumina

ONE STAGE TENDER INTERNATIONAL CALL FOR PURCHASE OF 2000 MT CRYOLITE (Na3AlF6)

TENDERNo.:98/519 DATE.:24th,Nov.,2019 First Announcement

1.Subject.:Iran Alumina Company (IAC)intends to purchase high quality Cryolite (Na3AlF6) in amount of 2000OMT for using in itsPrimary Aluminum Reduction Smelter Plant through one stage Tender according to following conditions as mentioned in the relevant Tender documents.:
2.Bid Bond Guarantee.:58,500 Euro/or7,600,000,000Rials
3.:Tender proposal.:Since the tendering is to be done in one stage,thus the eligible Bidders should follow and regard the Tender in structions and present and submit all of required justified documents and the mentioned Tender envelopes in one package together.
4.:Closing Date.:The eligible Bidders should submit their Bids/proposal to the central administration officeas mentioned below and also in the Tender documents before 14:00pm,local time, on the daymonday Tuesday 07thJanuary, 2020.
5.:Opening Date.:14thJanuary, 2020 on 11:30AM.
6.:Contact information.

سقوط
کرمین
۷

مفاخر
کرمان
۶

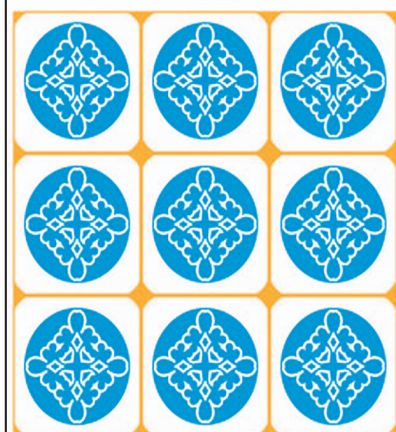
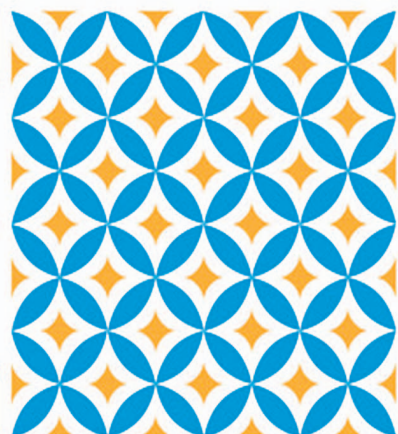
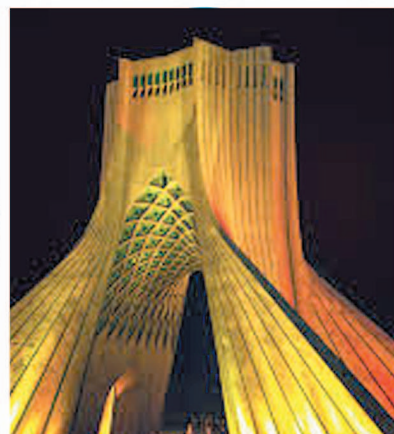

مسیر
فرهنگ
۲

ضمیمه فرهنگی روزنامه اطلاعات

چهارشنبه ۶ آذر ۱۳۹۸ - سال نود و چهارم - شماره ۲۷۴۳۵

مسیر فرهنگ و سخنی با وزارت ارشاد

سرآغاز...

● سید مسعود رضوی

قدر کنونی را با آنچه از کف رفته و در نسل پیشین تجلی کرده بود مقایسه کنیم. قیاس مع الفارق است اما عبرتی دارد این سنجش و مقایسه، که شاید بزرگان را به فکر وا دارد تا آستین همت بالا زنند و دست به کاری برای تحول در نظام آموزش و پرورش و دانشگاه و پژوهش بزنند، پیش از آنکه دور شویم و دیر شود و دیگر نتوانیم این راه رفته را بازگردیم یا خسارات وارده را جبران کنیم!

به خاطر آمد که قرار بود روز یکشنبه سوم آذرماه، در مرکز دائرةالمعارف بزرگ اسلامی که سرپرست آن آقای محمد کاظم موسوی بجنوردی است و از برترین پایگاه‌های تحقیق و تألیف و فرهنگ پژوهی در کشور ماست، موزه و مرکزی به نام «موزه توفیق» به یاد نشریه فکاهی و انتقادی پرواز قدیم ایران برپا شود. در این جلسه تنی چند از مدیران دیرینه توفیق و برخی اعضای خانواده توفیق و بالاخره طنز آوران و نویسندگان شرکت و سخنرانی‌هایی داشتند. توفیق متأسفانه با توقیف ناهنگام سانسورچیان استبداد به محاق تعطیلی رفت تا در خاطره‌ها بماند، اما بعدها نهالی از تنه همان درخت تناور سربرکشید که نامش «گل آقا» بود و آن نیز سالها خوش درخشید و کام مردم را شاد و شیرین می‌کرد. اما آن نیز به دلایلی تعطیل شد و از آن پس طنزآوری و کاریکاتور و نقد کمیک هیچ متولی و مرکز و رسانه قابل توجهی ندارد. مثل کودکان کار، این سو و آن سو، اینجا و آنجا طنزآوران بی‌پناه ایران پرسه می‌زنند تا کی سربانه و مرکزی شایسته طنز ایران سر برکنند و این شیرین سخنان و شیرین نگاران و شیرین قلمان سر و سامان، یا سقف و امانی بیابند؟

واپسین سخن را خطاب به وزیر متین وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی بیان می‌نمایم. ایشان همیشه در سخنرانی‌ها و دیدارها و برنامه‌های وزارتخانه، برافزایش ظرفیت و دوری از تصدی‌گری و بهره‌وری حداکثری برای فرهنگ و کتاب و هنر ایران تأکید اکید و خاص داشته‌اند. توسعه فرهنگ یک راهبرد است اما واقعا چه کسانی متولی چنین امر خطیری هستند؟

بسیار نیکوتر و پسندیده‌تر است که در ممیزی آثار مفاخر و نویسندگان و پژوهشگران فاضل و اندیشمند، قدری با تسامح و تساهل بیشتر - که سنت اسلامی است - برخورد شود و از ایرادهای وسواس‌گونه و سخت‌گیری‌های آزارنده، اجتناب شود که به صواب و ثواب نزدیکتر است.

پیش از اتمام این نوشته، لازم است از خوانندگان عالی‌مقام بابت خطایی که در سرآغاز شماره گذشته پیش آمد پوزش بخواهم. جلسه روز سه‌شنبه هفته گذشته برای صدمین سال تولد زنده یاد عبدالرحیم جعفری و هفتادمین سالگرد تأسیس موسسه انتشارات امیرکبیر برگزار شده بود که من به خطا «هشتادمین سالگرد» نوشته بودم. خوشبختانه آن جلسه با شکوه و حضور انبوهی از نویسندگان و هنرمندان و روزنامه‌نگاران و مشاهیر و اهالی فرهنگ برگزار شد. استاد مصطفی ملکیان، آقای محسن ثلاثی و خانم فریده گلیو، و سخنرانان دیگر به بیان خاطرات و ارزش‌ها و دستاوردهای جعفری و امیرکبیر پرداختند و فیلم مستندی ساخته مهرداد شیخان نیز پخش شد. نام و یاد خادمان فرهنگ گرمی و پایدار باد. والسلام.

خاورمیانه اسلامی که ایران همیشه نگین درخشانی بوده است، به دلایلی که فرصت نیست، همواره چندین و چند گام، و گاه فرسنگ‌ها، پیشگام بوده و راه‌هایی را هموار و صاف کرده تا دیگر هم کیشان و مسلمانان نیز بدان بگروند و پیش آیند. آنچه امروز مایه مباهات است، حمله غازیان به هند و گرجستان در ایام ماضی، یا حمله داعش به کردستان و ایزدیان در روزگار حال نیست که بچه‌ها را به غلامی و زنان و دختران را به کنیزی برابند و بیع و تجارت کنند، بل به امثال بوعلی و فارابی و بیرونی و رازی و مولانا و خواجه نصیر و صدرالمآلهین و خوارزمی و کلینی و شیخ مفید و یاقوت حموی و مقدسی و فردوسی و ناصر خسرو و جاحظ و ابن بابویه و سیدرضی و... مفتخر و سربلند است. نظام‌ها و نظامیان آمده و رفته‌اند اما نام و آثار و آموزش نظامیه‌ها تا دنیا دنیااست بر اندیشه و قلب انسان‌ها می‌تابد. بنابراین، آموزش و پرورش را باید جدی گرفت و در راه بی‌پایان آموختن و خواندن و دانستن کسب مهارت‌های گوناگون باید گام نهاد. فرزندان ما باید از این دور و تسلسل باطل که مهد کودک و مدرسه و دبیرستان و دانشگاه و پژوهشگاه‌های ما را به دکان جلوه فروشی و تست‌های چهارجوابی و رقابت‌های پولی و مالی و اسم‌های دهان پرکن و بی‌مسما بدل ساخته رها شوند. از چنگال مدارس سوداگرانه‌ای که به کذب آشکار «غیر انتفاعی» نامیده می‌شود تا مدارس سخره‌گرانه‌ای که فرزندان وطن را درگیر رقابت‌ها و شکاف‌های طبقاتی و شخصیتی و انسانی کرده و نام‌های عجیب و بی‌معنایی مثل تیزهوشان و برتر انگاران و استعدادهای درخشان و آماده‌سازان المپادی و... یا دانشگاه‌هایی که می‌دانیم و همه بر کمیت حجیم و عظیم، و کیفیت نداشته آنها آگاهیم. این خطری است که کشور و آینده جامعه ما را تهدید می‌کند. نمی‌توان گوشه انزوا گزید و این حقایق را ندید و برطبل نفهمیدیم و نشد و ندانسته‌ایم کوبید!؟ جامعه جوانی که آماده ورود به بازار کار است و قرار است آینده کشور را با همه مخاطرات و پیچیدگی‌های آینده تحویل بگیرد، چه سرمایه‌ای از دانش و چه مایه‌ای از عشق به میهن و چه پایه‌ای در اخلاق و ایمان خواهد داشت؟ تا نظام آموزشی تکانی نخورد، هیچ چیز عوض نخواهد شد. اسم‌ها تغییر می‌کنند و آدم‌ها می‌آیند و می‌روند، اما ریشه‌ها پیر و فرتوت می‌شود و اگر چنین شود، روزی خشکیده و تباه خواهد شد. چنین مباد بارالها.

هفته گذشته یکی از کوشندگان علم و فرهنگ ایران که قلبش آکنده از مهر فرهنگ و تاریخ و عظمت وطن بود درگذشت. پروفسور فضل‌الله رضا مستغنی از تعریف است و به قدر آشنایی با زندگی و خدمات و آثارش مطالبی در اطلاعات و دیگر رسانه‌ها به چاپ رسیده است. ما در اینجا فقدان آن مرد شایسته و به فضل و اخلاق و علم آراسته را به خوانندگان والا مقام تسلیت می‌گوییم.

چند بزرگداشت و مجلس فرهنگی هم برگزار شد که گزارش هر یک را در صفحات اخبار فرهنگی خوانده‌ایم. اما یاد دو استوانه حقوق و فلسفه اسلامی، یعنی استادان فقید و نامدار دانشگاه و حوزه، دکتر محمد جعفر جعفری لنگرودی و علامه سیدمحمدحسین طباطبائی صاحب المیزان و آثار حکمی اسلامی، همیشه یادآور سرمایه‌های غیرقابل کتمان و غیرقابل تکرار در کشور ماست. این یادکردها را از آن رو گفتم که سرمایه‌ها و حد و

کار فرهنگی و گام نهادن در مسیر دشوار دوگانه‌ای است؛ یک سوی آن عقل و علم و اندیشه و آموزش و پژوهش و ادب و شاخه‌های دانش و روش‌های ادراک و مفاهمه است و سوی دیگر، مدرسه و دانشگاه و قلم و کاغذ و کتاب و منبع و مأخذ و کلاس و درس و بحث و جدل و گفتگو؛ پس اگر قرب و فضیلتی هم به همراه داشته باشد، منزلتی برای نفس است و رضایتی برای روح و جان آدمی...

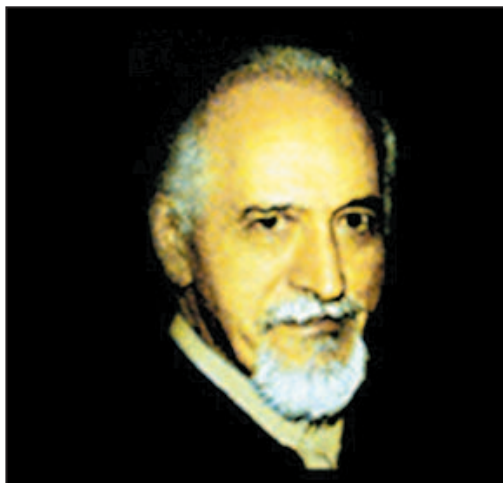
گفته‌اند که منابع کمیاب که همگان در رقابتی جهانی و همیشگی دنبال می‌کنند، ثروت است و قدرت و مدیریت و منزلت و فرهنگ و علم و محبوبیت و شاید بتوان فهرست نامتین و پرمناقشه‌ای را نیز به ذیل و ظل آن افزود. اما هیچ گمان و تردید نکند که در میان این منابع نادر و کمیاب، فرهنگ و شخصیت را نمی‌توان بیع و تجارت کرد یا به سود و سودای مادی به چنگ آورد. این صفات را تنها با جد و جهد و آموختن و شکیب و مراقبت و نجابت می‌توان به چنگ آورد. علم آموختنی است، تخصص و مهارت هم آندوختنی و نتیجه ممارست و زحمت مداوم و بی‌وقفه است، همچنان که حیثیت و شرف و نیک نامی نیز حاصل رفتار انسانی و رعایت موازین اخلاقی است. باید انسان در پایش و پیوشی بی‌وقفه، در زندگی و در درون خود تأمل و مراقبه کند و با پرورش سجایا و فضیلت‌ها، در عین حال با اصناف مردم و آشنا و غریبه هم‌نشین باشد و با دوستان مروت و با دشمنان مدارا کند تا احترام و اعتبار کسب نماید و به فضل و نیکی شهره شود. بنابر این، به قول یکی از قلم‌فرسایان اهل سجع و البته از قلم‌فرسایان اهل سجع، و البته از اندرزگران غیرمتعظ: اگر دربی نام و کمالی، نباید بنالی و اگر دنبال مال و منالی، باید ببینی که در چه احوالی؟ آیا صاحب جمالی یا اهل قیل و قال؟ و گرنه، بدان که در راه زوالی، اما اگر در پی مکتب نیستی، باید اهل خدمت باشی و رخت زحمت و محنت را بپوشی و پند خواجه حافظ را به جان ببپوشی و آویزه گوش کنی که فرمود:

ما بدین در نه پی‌حشمت و جاه آمده‌ایم

از بد حادثه اینجا به پناه آمده‌ایم...

بزرگانی که خدمت کردند و زحمت کشیدند و محنت نصیب بردند، اگر گنجشان هم به باد رفته، اما رنجشان ثمر داده و این جلال و کمالی که در فرهنگ و شعر و ادب و ارزش‌های عرفانی و زیبایی بی‌حد و حصر ادبیات و تمثیلات و زبان پارسی و این آرامش و امنیت که در جامعه و مناسبات ایرانیان می‌بینیم و با آن زیست کرده و زندگی می‌کنیم، جملگی از همان و هماندرخت میوه است و از همان حاصل و محصول...

اخبار اخیر کشورمان در عرصه فرهنگ، به سیاست آغشته بود و بحران‌ها و التهاب‌هایی که روح فرهنگ را زخم می‌زند و جسم جامعه را نیز تباه می‌کند. جسم سالم برای جامعه، همان توسعه یافتگی در پرتو امنیت و آزادی است و روح و فرهنگ شاداب و زنده نیز فرهنگ و دانش و مقدم بر همه آموزش و پژوهش است که در پرتو گفتگو و مدارا و تخصص و آگاهی و دوری از تحجر و خرافه و سانسور و آلودگی‌های دیگر شکوفا می‌شود. وگرنه جهان امروز پر است از جوامع درهم شکسته با مردمانی فقیر و فرهنگ‌های از یادرفته که به درد موزه‌ها می‌خورد و برخی باستان‌شناسان و مردم پژوهان برای ثبت در دفتر تحقیق و درج در تاریخ مرام‌ها و مسلک‌ها و جوامع و سوانح بشری، از آن یاد می‌کنند. در

عبدالوهاب بن ابراهیم زنجانی در کتاب تصحیح المقیاس فی تفسیر القسطاس آن را شرح کرده و درباره مطالب و موضوعات آن توضیح داده است. نسخه‌های متعدد خطی این کتاب وجود دارد و مؤلف در مقدمه با تصریح به علوم دوازده‌گانه ادبی، به جایگاه علوم عروض تصریح کرده و نقش وزن را در اشعار عربی یادآور شده و نظر برخی از ادیبان و ناقدان را آورده که معتقد هستند اگر سخنی در یکی از بحور عروضی سروده نشده باشد، شعر محسوب نمی‌شود. زیرا در تعریف شعر چنین گفته شده است: «شعر لفظی موزون و مقفّا است که بر معنایی دلالت کند» و وزن را یکی از چهار رکن اصلی شعر قلمداد کرده‌اند پس از این مسائل، مؤلف به اساس شعر، ترکیب بُحور شعر، کیفیت تقطیع آیات و مسائل و موضوعات دیگری که در ذیل علم عروض مطرح است می‌پردازد.

۸- نواب الکلم - یا - الکلم التوابع؛ این کتاب، یکی از مشهورترین و جالب‌ترین آثار زمخشری است که در آن بخشی از ادبیات شخصی خود را آورده و در کشف هم به این اثر اشاراتی دارد. چندین تن از متاخران زمخشری و ادیبان برجسته بر این کتاب شرح نوشته‌اند.

۹- المستقصى فی امثال العرب؛ اثری است شایان و پرمایه در «امثال عرب» که براساس حروف الفبا و به صورت فرهنگنامه‌ای تدوین و ترتیب یافته است. علامه زمخشری، ضمن بیان امثال، معانی آن‌ها را نیز شرح می‌دهد و به شعر و نثر عربی در توفیق آن استناد می‌کند.

افزون بر آن، اگر احیاناً شأن و داستان یا ماجرای خاصی در صدور امثال نقل شده باشد، به آن نیز تصریح کرده است. به عنوان نمونه در مَثَل شماره چهار می‌گوید:

الدَّاءُ الْکَلِّ = درمان به داغ

که مرسوم بوده است اگر دردی به هیچ وجه درمان نداشت برای محافظت از دیگر اعضاء آن را داغ می‌کردند و در واقع واپسین درمان بوده ...

آنچه گفته شد، نمونه‌هایی از انواع تألیفات و کتب علامه جلاله زمخشری بود که برای آشنایی با کیفیات پژوهش‌های متنوع و ذو‌جوه این مفسر و دانشور بزرگ ایرانی به اجمال بیان شده، در فهرست ذیل، به نام آثار وی اکتفا می‌کنیم:

۱۰- الاجناس (در لغت) ۱۱- الاسماء (در لغت) ۱۲- الاصل ۱۳- الامالی (در نحو) ۱۴- اعجب العجب (در شرح الالامیه العرب) ۱۵- تسلیة الضرب ۱۶- جواهر اللغه ۱۷- دیوان التمثیل ۱۸- دیوان الخطب ۱۹- دیوان رسائل ۲۰- دیوان اشعار ۲۱- الرافض فی الفرائض (در موضوع فقه، در اثر) ۲۲- رساله الناصحه ۲۳- رساله الاسرار ۲۴- رساله المسامه ۲۵- روح المسائل (در فقه) ۲۶- سوائر الامثال ۲۷- شافی العی من کلام الشافعی ۲۸- شرح کتاب السبویه ۲۹- شرح مقامات ۳۰- شقائق النعمان ۳۱- صمیم العربیه ۳۲- ضالة الناشد ۳۳- عقل الكل ۳۴- المحاجاه و متمم سهام اسباب الحاجات فی الاحاجی و الانغاز ۳۵- المفرد و المؤلف فی النحو ۳۶- المفرد و مرکب فی اللغه ۳۷- المفصل فی النحو ۳۸- المنهاج در اصول ۳۹- متشابه اسماء الرواة ۴۰- مختصر الموافقه بین اهل البيت و الصحابه ۴۱- معجم الحدود ۴۲- النصائح الکبار یا مقامات فی المواعظ ۴۳- مقدمه الادب (در لغت) این کتاب نیز به کوشش موقتیان و مهدی محقق به چاپ رسیده است. ۴۴- الاموزج (در نحو) ۴۵- نهضة المتأنس و نهضة المتقیس ۴۶- نکت الاعراب فی غریب الاعراب ۴۷- الدر الدائر المنتخب فی کتابات و استعارات و تشبیهات العرب ۴۸- کتاب الکشف فی القرائات ۴۹- رساله فی اعجاز سورة الکوثر ۵۰- رساله فی کلمات الشهاده

کرده است. وی ابتدا معنای حقیقی لفظ را بیان کرده و سپس به بیان معنای مجازی آن الفاظ می‌پردازد و نکته دیگر اینکه اساس کار زمخشری در این کتاب، واژگان و اصطلاحات و عبارات فصیح و بلیغ و رسا بوده است. وی می‌نویسد که این اصطلاحات و عبارات را در بادیه از بادیه نشینان شنیده و ثبت کرده و سپس مورد تحقیق قرار داده است.

۴- اطواق الذهب، نام کامل این کتاب چنین است: اطواق الذهب فی المواعظ و الحاطب. زمخشری خود به این کتاب عنوان النصائح الصغار داده و در کشف نیز بدان استناد کرده است.

موضوع اطواق الذهب، مانند مقامات یا النصائح الکبار نصیحت و خیرخواهی است که خطاب به نفس خوش، اما با مراد عام مطالبی اخلاقی و نکاتی در سیر و سلوک را مطرح کرده است این اثر در یکصد قسمت یا

اگر از این درد رهایی یابم، دیگر حتی به طرف قصر شاه هم نگاه نمی‌کنم، هدایایش را نمی‌پذیرم، در غزل هایم ستایشش نمی‌کنم و آرزو کرد که به نوشتن کتاب و تعلیم طلاب بپردازد. پس از رهایی از بیماری او به زیارت خانه خدا در مکه عازم شد.

در دوره اقامت محمود در مکه، علمای شبه جزیره عربستان نزد او درس گرفته‌اند در همانجا نیز او به لقب محترمانه «جارالله» یعنی انسان مورد حمایت الله (همسایه‌الله) ملقب گشته است. هرچند که در مکه زمخشری مورد تکریم و احترام بود و از آثارش تقدیر و تمجید می‌شد با این حال دلش برای زادگاهش تنگ شده بود. زمخشری که یکی از علما و ائمه بزرگ بود در سال ۱۱۴۴ وفات یافت. مزارش در شرق داش اغوز در ۱۰ کیلومتری غرب شهرک گورآوغلی در حوالی قلعه زمخشر واقع شده است. آن مکان، یکی از محللهای

از علامه جلاله زمخشری، آثار فراوان و پرشماری برجای مانده و یا در کتب معاصران و متقدمان وی و نیز فرهنگنامه‌ها و تذکره‌ها و فهارس نقل شده است. این آثار در حوزه‌های مختلف و متفاوتی همچون تفسیر، حدیث، نحو، لغت و ادب تألیف شده و نشانگر جامعیت علامه زمخشری است. همچنین باید توجه داشت که این آثار بخش مهم و ارزشمندی از فرهنگ مکتوب ادبی و اسلامی ما محسوب می‌شود و نشانگر جامعیت و گستردگی دانش زمخشری و تبحر وی در فنون و شاخه‌های گوناگون علوم ادبی و اسلامی است. اگر به نقل قول‌ها، شروح، نقدها و اثرپذیری‌های دانشوران پس از عصر زمخشری، از این مرد بزرگ توجه کنیم، در می‌یابیم که او تأثیر غیرقابل انکار بر مؤلفان و متفکران پس از خود نهاده است و هنوز هم می‌توان این اثرپذیری را مشاهده کرد.

در میان زندگی نامه‌نویسان زمخشری و کتاب‌شناسان، فهرست آثار معروف و مهم زمخشری - کمابیش - به دست داده شده، اما البته برخی اختلافات نیز دیده می‌شود. در این فهرست‌ها به رغم اختلافات در تعداد و حتی گاه در عناوین کتب، حدود پنجاه کتاب و رساله ذکر شده که البته برخی از آنها امروزه مفقود است و در اختیار ما نیست. اما خوشبختانه امهات آثار و معروف‌ترین آنها را ما در اختیار داریم و مورد خوانش و استفاده قرار می‌دهیم.

ابوالقاسم محمود بن عمر بن احمد الزمخشری در سال ۱۰۷۵ در محلی به نام زمخشر (ایزمیق شیر) در خانواده‌ای نه چندان غنی به دنیا آمد. زمخشری از کودکی استعداد و علاقه‌مندی به علم و دانش را در خود داشت. وقتی برای کسب علم قصد عزیمت به بخارا را داشت از اسب فرو افتاد و پایش شکست. به علت مرطوب بودن هوا زخمش عود کرد و مجبور شدند پایش را قطع کنند. شاید به این علت باشد که مزار - آرامگاه حوالی قلعه زمخشر فعلی را که با نام او ارتباط می‌دهند (مزار گنبدی) آفاق یابانینگ مازاری (مزار بابالنگ) نامیده‌اند. به گفته ابن بطوطه دیپلمات و سیاح مراکشی که در سال ۱۳۳۳ میلادی از اورگنج دین کرد برای این عالم که از احترام بیش از حدی در سرزمین خود (خوارزم) بهره می‌برد، در حوالی شهر گورگنج (که‌نه اورگنج) هم مردم بنای یادبودی گنبدی ساخته‌اند و آن مکان زیارتگاهی پرترد شده است.

پدرش هر چند که از استعداد فکری پسرش بی‌اطلاع بوده به علت معلول بودنش می‌خواست که او شاکردخیاط بشود. ابوالقاسم محمود به این کار رضایت نداد و از پدرش خواست که او را به مسجد گورگنج (که‌نه اورگنج) ببرد. پدرش خواست او را برآورده کرد. زیبایی خط و حافظه قوی محمود همه را حیرت‌زده می‌کرد. او چون طلبه‌ای پر استعداد بود، بزودی در اورگنج به شهرت رسید و نزد مدرسان معروف گورگنج علم آموخت. زمخشری در گورگنج بر بسیاری برتری یافته و به لقب «فخر خوارزم» نایل آمد.

با وجود آنکه زمخشری آثاری در زمینه‌های جغرافیه، تاریخ و فلسفه تألیف کرده، بیشتر خلاقیت خود را صرف زبان و ادبیات کرده است. وی مولف ۴۸ عنوان کتاب محسوب می‌شود که ۲۵ عنوان به دست ما رسیده است. زمخشری با وجود امکان مشارکت در امور بار که‌نه اورگنج در فقر و تنگدستی می‌زیسته و با نارضایتی از گذراندن زندگی‌اش اشعار زیادی سروده است. وقتی کاسه عقل محمود غلیظتر گشت، یعنی سنش از ۴۰ گذشت، به سختی بیمار شد و پیش خود قسم خورد که:

علامه جلاله زمخشری، ادیب و مفسر و اندیشمند قرن چهارم ایران

کارنامه ادب و خرد

● سمر پورمحسن

فرهنگی

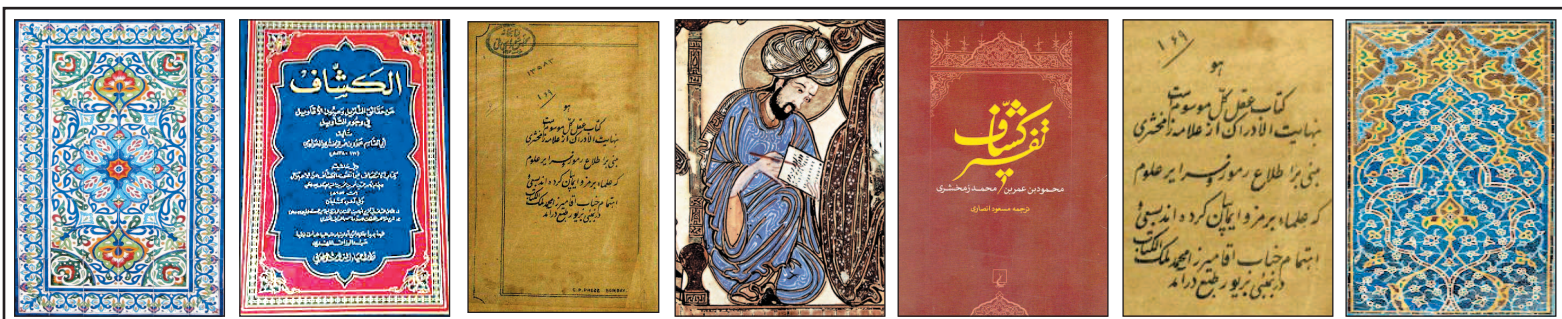
زیارت عموم ساکنان قسمت سفای رودخانه جیحون و مورد احترام آنهاست.

در کتاب‌شناسی ذیل، به اجمال برخی آثار علامه زمخشری را معرفی کرده و عناوین بسیاری دیگر را ذکر کرده‌ایم؛ یادکر این نکته که دامنه موضوعی این آثار بسیار متنوع است و از جمله مهم‌ترین قلمروهای موضوعی در آثار زمخشری می‌توان به این‌ها اشاره کرد: به علوم قرآنی و تفسیر، حدیث و علوم مربوط به آن، کلام، فقه و استنباط، علم نحو، صرف و اشتقاق، واژه‌نگاری و فرهنگ‌نویسی، علوم بلاغت و ادب و نقد ...

۱- تفسیر کشف، با عنوان دقیق الکشاف عن حقایق التنزیل و عیون الاقوال فی وجوه التأویل که یکی از مهم‌ترین و بزرگ‌ترین و روشمندترین متون تفسیری نگارش یافته در تاریخ تمدن اسلامی است. در تفسیر کشف، دو خصوصیت «عقلی» و «بلاغی» بسیار برجسته است و در کلیه تفاسیر و مکتب‌های تفسیری پس از آن می‌توان اثر این کتاب را ملاحظه کرد. این تفسیر به ترجمه استاد مسعود انصاری به پارسی برگردانده و منتشر شده است.

۲- الفائق فی غریب الحدیث؛ این اثر نیز یکی از امهات کتب و متون معروف در موضوع «غریب الحدیث» است و موضوع آن رمزگشایی از معانی واژگان و اصطلاحات دشوار و دیرپای احادیث نبوی (ص) است.

۳- اساس البلاغه، اثری در علم لغت که در نوع خود به تصریح محققان و زبان‌پژوهان، نخستین کتابی بوده که به این شیوه تألیف شده است. زمخشری در این اثر، مجازهای زبانی را براساس حروف الفبا مرتب و مدون ساخته و آن‌ها را از مواد مشابه حقیقی مشخص

کتبه

شاردوان دکتر حسین محبوبی اردکانی در سال ۱۳۹۴ خورشیدی در اردکان یزد متولد شد و در ۱۳۵۶ در تهران درگذشت. این مورخ دانشمند نکته‌سنج و صاحب شیوه، «تحصیلات ابتدایی و مقدمات عربی را در محضر حاج شیخ محمد مدیر فراگرفت. دوره متوسطه را در یزد و تحصیلات عالی‌ه را در دانشسرای عالی و دانشگاه ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران به پایان رساند و در سال ۱۳۵۱ به اخذ درجه دکتری تاریخ نائل آمد مدت پنج سال ریاست دبیرستان ایرانشهر یزد را برعهده داشت و سال‌ها نیز دبیر آموزش و پرورش شهرستان قم بود. در سال ۱۳۳۳ از وزارت آموزش و پرورش به اداره کل انتشارات و روابط دانشگاهی تهران انتقال یافت و به سمت معاون آن اداره کل مشغول کار شد پس از انتزاع روابط دانشگاهی از اداره کل انتشارات و ادغام «انتشارات» و «چاپخانه» و تشکیل موسسه انتشارات چاپ، کماکان این سمت را برعهده داشت. در طول سال‌های خدمت در دانشگاه بنا به اصرار دوستانش که به مراتب فضل و کمال او آگاهی داشتند، مدتی نیز در رشته تاریخ دانشکده ادبیات و علوم انسانی و موسسه تحقیقات و مطالعات علوم اجتماعی به تدریس پرداخت.

اجداد استاد محبوبی اغلب از علمای بنام و از امجاد اقبایه بودند. وی فرزند مرحوم آقا شیخ احمد تاجل حاج ملاحسین (معروف به حاجی آخوند) فرزند حاج ملاعلی فرزند حاج آقا محمد بود که همگی از علماء و بزرگان یزد بوده‌اند و در اردکان و یزد مرجعیت و حسن شهرت داشته‌اند.»

استاد ایرج افشار درباره سبجایی اخلاقی و رفتاری مرحوم محبوبی اردکانی نوشته است: «محبوبی از معلمانی عالی‌قدر کشور بود. شاگردانش همیشه از وسعت اطلاع و شیرینی محضر درسش محبت می‌کنند.اما چون لېجعتاش کملا یزدی بود گاهی مایه شوخی با او می‌شد… از نوادر اعضای اداری کشور بود و راست و درست بود و دقیق. سر ساعت مقرر در دفتر کارش بود. چندان که زیردستانش برای منظم بودن او در رعایت وقت، این لطیفه را درست کرده بودند که محبوبی را هر روز هفت دقیقه به هشت می‌توان سر چهارراه امیرآباد و بولوار دیوا هیچ‌گاه دیر نمی‌آمد و طبعاً به سردی و گرمی روز و بیماری و گرفتاری خانوادگی و مرخصی استحقاقی و استعلاجی متوسل نمی‌شد.هیچ‌وقت خواهش و درخواستی نداشت. اصلاً و ابداً دنبال اضافه‌کار و فوق‌العاده مقطوع و مزایای دیگر اداری نبود. در خدمت‌ورزی به دولت به رضایت ارباب رجوع قانع بود… بسیار دیر سفر بود. ولی به قول ناصرخسرو: چون سفر «انگذشتنی» به درآمد محبوبی گرمای به دیار دیگر باز سفر بست. فوشت در اواخر آبان روی داد. سنش از شصت و سه درنگذشته بود. ولی چند ماه اخیر حالش زار بود تا این که تن خویش را به تیغ جراح سپرد. و پس از چند روز که بی‌هوش و بی‌توان بود درگذشت.» ایرج افشار باز هم در فضایل او نوشته «محبوب حلقه دوستان و همه محققان تاریخ ایران بود. زیرا هم محقق و دانشمندی پر کار بود و هم ازواجوی و محبوب و بی‌شپله و پیله. به هیچ روی تشبث کننده نبود. هیچ‌گاه به مبالغه و تملق خود را آشنا نکرد. آرام بود. متین بود. فضیلت‌ها داشت که به آسانی شمرده نمی‌شد.»

اثار و پژوهش‌های محبوبی اردکانی

از دکتر حسین محبوبی آثار متعددی برجای مانده که اغلبی از آنها منتشر شده است و ما اجمالاً در اینجا به معرفی آنها می‌پردازیم:

۱- *الابینه عن حقایق الادویه* یا *روضاًلااس* و *منفعة النفس* – در مفردات طب و خواص لویه و گیاهان و معالجات امراض گوناگون… – تألیف موفق‌الدین ابومنصور علی‌الهروی، به تصحیح شاردوان استاد احمد بهمنیار، به کوشش دکتر حسین محبوبی اردکانی، اسنند ۱۳۴۶.

۲- *تاریخ تحول* دانشگاه تهران و مؤسسات آموزش عالی ایران، انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۵۰.
۳- *جلد مجموعه راهنمای دانشگاه تهران*: راهنمای سال ۱۳۳۵ تا ۱۳۴۴، راهنمای ۱۳۴۵ و ۱۳۴۶، و راهنمای ۱۳۴۷، انتشارات دانشگاه تهران.
۴- *تنظیم و تصحیح مجدد رباعیات منسوب به عمر خیام* براساس یادداشت‌های مرحوم‌سعیدنفیسی.

۵- *احوال و آثار خوشنویسان*، جلد ۳، ۴ و ۲، تألیف دکتر مهدی بیانی به کوشش دکتر محبوبه اردکانی – این کتاب ۴ جلد است و از سوی انتشارات دانشگاه تهران منتشر شده است. کتاب دیگر دکتر بیانی به نام کتابشناسی کتاب‌های خطی نیز به کوشش محبوبی اردکانی در سال ۱۳۵۱ به شماره ۱۰۴ از سلسله انتشارات انجمن آثار ملی منتشر شد.

۶- *دیوان حسایی* – شاعر قرن دهم – به تصحیح و تحشیه استاد محبوبی در سال ۱۳۵۴.

۷- *فهرست تصاویر رجال عصر قاجار*: در حدود هفده هزار قطعه عکس از رجال عصر قاجار و انبیه آن دوره، مضبوط در کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه تهران، به وسیله استاد محبوبی شناسایی شده و برای هر یک از آنها برگه شناسه لازم تهیه گردیده و بخشی از آن منتشر شده است.

۸- *همکاری با دکتر اصغر مهدوی* در تنظیم اسناد و مدارک بازماده از حاجی محمدحسین امین دارالضرب و حاج‌حسین آقایی امین‌الضرب، شامل اوراق، مکتایب، اسناد، دفاتر تجاری و مملکتی.

۹- *مجموعه اسناد و مدارک فرخ‌خان امین‌الدوله*: استاد محبوبی با همکاری کریم اصفهانیان، شامل اسناد و مدارک و شرح مأموریت و مسافرت فرخ‌خان امین‌الدوله به نام مخزن‌الوقایع که جمعا بالغ بر ۶ جلد است و طی سال‌های ۱۳۴۴ تا ۱۳۵۷ توسط دانشگاه تهران انتشار یافته است.

۱۰- *المآثر و الآثار* اعتمادالسلطنه، به تصحیح و تحشیه استاد حسین محبوبی

اردکانی، به کوشش ایرج افشار ۱۳۶۱.

۱۱- *مقالات تاریخ و رجال* شناسی دوره قاجار در دانشنامه ایران و اسلام.
۱۲- *مقاله‌های متعدد تحقیقی* در مجلات معتبر ادبی و فرهنگی همچون راهنمای کتاب، یغما و …

۱۳- *تاریخ مؤسسات تمدنی جدید* در ایران، تألیف دکترحسین محبوبی اردکانی، در سه جلد انتشارات دانشگاه تهران، ج ۱ در سال ۱۳۵۴، جلد ۲ در ۱۳۵۷ و جلد ۳ به کوشش کریم اصفهانیا و جهانگیر قاجاریه در ۱۳۶۸ منتشر شده است.

شیوه‌و منزلت محبوبی اردکانی در تاریخ‌نگاری

حسین محبوبی بی‌تردید یکی از بهترین و دقیق‌ترین مورخان روزگار ما بود و اهتمام او در جزئیات و ذقایق تاریخ معاصر نشانه مقام او در این عرصه است. وی سند پژوه، خطاشناس، عکس‌شناس، مصحح، توضیح‌گر و آشنای اغلب مسائل مربوط به دوره قجر و پهلوی بود. بعدها اشتغالش در انتشارات دانشگاه تهران و تکمیل رساله مهم دکترایش در باب مؤسسات جدید تمدنی در این سرزمین سبب شد که مسائل تاریخی و فرهنگی ایران از ۱۳۲۰ تا ۱۳۵۰ خورشیدی را نیز بکاود و اطلاع و بصیرتی کهنظیر در این عرصه نیز بیابد.

وی در هم‌نشینی بامورخان و پژوهشگران بزرگ معاصر، و کوشش در اسنادو عکس‌ها، و دسترسی به کتب و مطبوعات و منابع مهم، و انجام مأموریت‌هایی نظیر تهیهٔ راهنمای سالانهٔ دانشگاه و نگارش رسالهٔ تاریخ تحول دانشگاه تهران و آموزش عالی در ایران، به تدریج به یکی از مطلمان درجه اول تاریخ قاجار و پهلوی بدل شد. بدبختانه غلبان تاریخ در واپسین سنوات عمرش و بی‌وفایی عمر به او، که در اوج شکوفایی و ذائابی بود، مجال نداد تا بهرۀ بیشتری به فرهنگ و تاریخ ایران برساند.

ایرج افشار نوشته است: «بی‌تردید در زمینهٔ تاریخ قاجار از مطلمان و متخصصان بود. رجال عصر قاجاری را بر بسیار خوب می‌شناخت و حضور ذهنی عجیب در این مورد داشت. رابطهٔ خاندان‌های عصر قاجاری و مناسبات میان آنها را خوب می‌دانست. آنچه در موضوع تاریخ قاجار به صورت مقاله در مجله‌های یغما و راهنمای کتاب منتشر ساخت، گواهی است بر این مدعا»

جامعیت محبوبی اردکانی در تاریخ و فرهنگ سبب شد تا کتاب‌ها و مقاله‌هایی در باب تاریخ آموزش، آموزش عالی، فرهنگ و فرهنگمردان ایران تحریر کند و این آثار در نوع خود از مراجع درجه اول تحقیق در ایران محسوب می‌شود. بی‌شک هیچ مورخی در تاریخ دانشگاه نمی‌تواند آثار محبوبی را نادیده بگیرد. چنان که در تاریخ تحول فکر و تجدد آموزش در ایران، مقالهٔ «نومین کاروان معرفت» از محبوبی، که در مجلهٔ یغما چاپ شد، نمونه‌ای عالی از تفحص در این عرصه است. وی کتابی هم در تاریخ فرهنگ ایران در پنجاه سال اخیر تحریر کرده بود که منتشر نشده و احتمالاً با نزد خانوادهٔ وی و یا در انتشارات دانشگاه تهران باقی است و امیدواریم چاپ شود.

آنچه دربارهٔ آثار تاریخی محبوبی اهمیت دارد، اشتغال آنها بر منابع متعدد و دست اول است. وی به جنبه‌های کم‌شناخته و برخی منابع کمیاب دسترسی و رجوع داشت و به خوبی اهمیت هر موضوع و ارزش هر منبع را می‌شناخت. لذا بطور از افراط و فارغ از سطحی‌نگری، در هر مسأله‌ای غور می‌کرد و مقاله یا کتابی بر مایه تهیه تألیف می‌کرد. سبک تحریر او در حواشی و توضیحات، کمی به منشیانِ اواخر عهد قاجار و عصر مشروطه می‌ماند، اما در تألیفات و مقالات، معاصر و امروزی بود و روشن و مرسل و محکم می‌نوشت. از ذکر منابع – هرچند به ظاهر کم‌اهمیت – غفلت نمی‌ورزید و اغلب به منابع دست اول رجوع می‌کرد و ارجاع می‌داد.

نکتهٔ مهمی که در مورد آثار وی وجود دارد، موضوعی دسترسی به مقالات آن مورخ فقیذ و پراکندگی آنهاست. امیدواریم فردی آشنابه موضوع، ضمن گردآوری آنها،به صورتی مناسب و یکجا به چاپ برساند. می‌توان به این مجموعه، برخی مقدمه‌ها و توضیحات بلند تاریخی و یادداشت‌های دیگر وی را نیز ضمیمه کرد و کتابی ارزشمند فراهم آورد. کتابی که بی‌شک از منابع موثق پژوهشگران در عرصهٔ تاریخ معاصر ایران خواهد بود.

تاریخ مؤسسات تمدنی جدیددر ایران

این کتاب، مشتمل بر سه جلد است و تنها جلد یکم در دوران حیات مؤلف انتشار یافت. جلد دوم در اردیبهشت ماه ۱۳۵۷، هفت – هشت ماه پس از رحلت محبوبی – منتشر شد و ناشر در ابتدا آن چنین نوشت: «نومین جلد از دوره سه جلدی «تاریخ مؤسسات تمدنی جدید در ایران» متأسفانه هنگامی منتشر می‌شود که مؤلف دانشمند آن، چندی است روی در نقاب خاک کشیده است. این اثر تحقیقی، که در نوع خود بی‌نظیر است، حاصل ده سال کوشش مستمر یکی از محققان بزرگ تاریخ ایران است و مبسوط‌ترین کتابی است که به روش علمی و براساس مراجع معتبر، در این زمینه به رشتهٔ تحریر درآمده است. مؤلف برای دست‌یابی به اسناد و مدارک لازم، بسیاری از کتب، رسالات، مجلات، نسخ خطی و حتی روزنامه‌ها را به دقت مورد بررسی قرار داده و از آنجا که در شناسایی سره از ناسر، حسن تشخیص داشته‌است، به هر سند نامعتبری متوسل نگردیده و اثری از خود باقی گذاشته است که سالیهای دراز پایدار و به یادگار خواهد ماند»

هیچ اغراقی در این توصیف نبود و دانشگاه تهران حقیقتاً اثری بسیار مهم را منتشر ساخت. معیناً جلد سوم بیش از ده سال بعد منتشر شد. حال آنکه متن کامل اثر، در سال ۱۳۵۵ در اختیار انتشارات دانشگاه تهران قرار گرفته بود. محبوبی اردکانی در نامه‌ی تاریخ ۱۳۵۷/۷/۲۷ نوشته بود: «موسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران – سطح به رونوشت گزارش شماره ۴۹۵۶ – ۵۴/۸/۲۵ دستور ریاست محترم دانشگاه مورخ ۷/۲۶ اینک جلد سوم کتاب تاریخ مؤسسات تمدنی جدید را از صفحهٔ ۸۱۴ تا ۱۳۹۷ که پایان

ضمیمه فرهنگی روزنامه اطلاعات

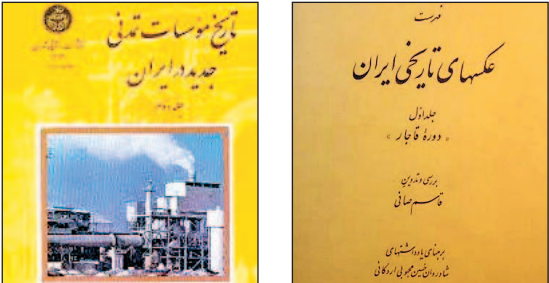
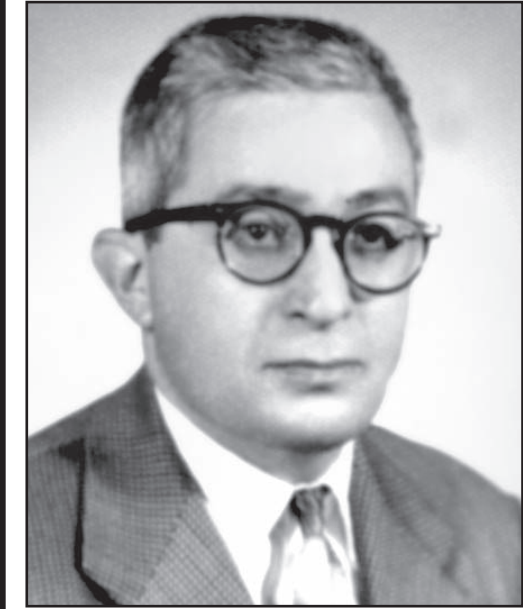

کتاب است تقدیم می‌دارد. فهرست‌ها و عکس‌های لازم هم بعداً تقدیم خواهد شد. نکات لازم مربوط به چینن مطالب در اوراق قید شده و بعداً توضیحات اضافی لازم داده خواهد شد. منتظر بئل توجه و دستور اقدام. ریاست محترم دانشگاه هستم – با تقدیم احترام و عرض تشکر – حسین محبوبی اردکانی.»

جلد سوم، اگرچه به تأخیر، سرانجام به همت کریم اصفهانیان و جهانگیر قاجاریه منتشر شد و ایرج افشار در مقدمه‌ای با عنوان «به یاد مؤلف دانشمند» نوشت: «نحوه دانشمند فقیذ در نگارش کتاب خود بر آن بود که حتی‌المقدور اطلاعاتی از همهٔ مؤسسات و وسایل تمدن جدید اروپا که از اواسط روزگار قاجاریه‌ها به ایران رسیده بود به دست داده، نشان بدهد که هر یک از مظاهر تمدن جدید اعم از تربیتی و نظامی و فنی، چه زمان و با چه نظری به ایران وارد شده و چگونه گسترش یافته و کم و بیش پذیرفته شده‌است. طبعاً در بعضی از مسائل و مباحث ناچار به میزانی کمتر و فهرست‌وار به موضوع پرداخته و به ناگزیر

به مناسبت چهلمین سالگرد درگذشت مورخ ایران معاصر دکتر حسین محبوبی اردکانی

تاریخ مؤسسات تمدنی جدید در ایران

دقایق زندگی شرفیای بی می‌برند و از آن جهت، آداب و رسوم و خلیقات مردم مشرق به نظر آنها غریب می‌آید و نمی‌توانند این حقیقت را دریابند که هر ملتی و فردی خصوصیات اخلاقی منحصر به خود دارد و این هم هیچ عیب نیست. از این گذشته متأسفانه غریبان به نا روا حس تحقیر و توهینی نسبت به شرفیای دارند… و از آن بدتر آنکه همه چیز را از دریچهٔ منافع و سیاست دولت خود می‌بینند و هر حسن و امتیازی را اگر با سیاست دولت خود موافق نیابند عیب و نقص می‌پندارند و بر آن می‌تازند و آن را زشت می‌شمارند» (ج۱، سه و چهار)

مقدمهٔ مختصر و پنج صفحه‌ای محبوبی بر جلد یکم کتاب، حاوی دیدگاه نظری او نسبت به تاریخ‌نگاری است. وی:

– اولاً بی‌طرف نیست و از موضع یک ایرانی هوادار وطن و آرزومند پیشرفت و ترقی به همه چیز می‌نگرد.

– دوم اینکه هدفی مخصوص داشته و قصد دارد به دیدگاه تکامل و توسعه‌گر در کشور مساعدت کند و فاصلهٔ میان ما و ملل پیشرفته را کاهش دهد.

– سوم اینکه منصف است و انصاف در تاریخ‌نگاری را معارض موضع داشتن و بی‌طرف نبودن نمی‌داند.

– چهارم اینکه روش انتقادی دارد و عمدهٔ این روش را در نقد منابع و مصالح به کار می‌گیرد و باور دارد که تاریخ‌نویس موظف است از سرچشمه مراقبت کرده و گزینش‌های درست و مطمئن انجام دهد.

– پنجم اینکه معتقد است در توصیف وقایع، دقت و اعتدال لازم است اما وسواس نباید داشت.

– و سرانجام اینکه تاریخ معاصر را بدون فهم بسترهای تحول اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و آموزشی نمی‌توان دریافت.

شاید از این نظر، وی به اصحاب مکتب آنال نزدیک می‌شود که عرصه‌های پیروی از نظواهر تمدن غرب و تقلیدهای بی‌مایه و سبک‌سرا نه و نفرت‌انگیز و بی‌خرانه نیست. ثانیاً ما چه بخواهیم یا چه نخواهیم مقهور این تمدن جهانگیر هستیم و نه تنها ما بلکه همهٔ مردم دنیا این چنین‌اند. منتهی اگر بتوانیم تمدن جدید را ناحیهٔ علم و صنعت فراگیریم و آداب و رسوم و خصوصیات قومی و ملی و مظاهر تمدن قدیم خود را نیز نگه داریم – چنان که ژاپنوی‌ها کردند – به راه راست رفتاریم و این مطلبی است که محتاج به اثبات نیست و فقط باید دید که راه آن کدام است» (ج ۱، دو و سه)

شاید این دیدگاه، قدری ساده به نظر آید و در تقسیم‌بندی سه‌گانه‌ی که قبلاً ما گفتیم، همان طیف معتدل و میانه است که به گزینش و تلفیق معتقد بودند، اما دقت در بحث نظری مقدماتی‌ای که محبوبی در مقدمهٔ جلد یکم آورده نشان می‌دهد که اتفاقاً او خوب موضوع را فهمیده و اولاً می‌داند که مفهوم تاریخ دگرگون شده و امور نزدیکتر را که «هنوز جزو زندگی روز و معاصر به شمار می‌رود و شاید خیلی‌ها آن‌ها را از مسائل تاریخی ندانند»، وی شایستهٔ اعتنا دانسته و بر این قیاس «درصد جمع‌آوری و نگهداری مرتب و منظم سوابق مربوط به آنها» برآمده و با رعایت دو نکته از آنها استفاده کرده‌است: «خست حذف جنبه‌های مزاج‌گویی و خودستایی و بلندپروازی در مطبوعات داخلی، دیگر توجه به خصوصیات نوشته‌های خارجی‌جه که در موضوع شرق چیزی نوشته‌اند» (ج۱، همان)

محبوبی منتقد منابع غریبان است، زیرا «هیان اخلاقی و آداب و رسوم شرفیاق و اروپائیان تفاوت بسیار موجود است که در نتیجهٔ اروپائیان سطحی و بی‌تعمق به دشواری به مطالب سه جلد کتاب تاریخ مؤسسات تمدنی جدید در ایران، بسیار متنوع و سرفصل‌های آن برآمدند است. سیر حرکت آن، ریشه‌یابی از دوران نخستین است زیرا این دوران، در یک تلقی تاریخی، بازسازی دولت ملی واحد در سرزمین گهنسال ایران است. محبوبی اردکانی به تفکیک از برخورد ایرانیان و فرنگیان یاد می‌کند و هیچ‌گاه به حواشی و توضیحات زائد نمی‌پردازد. به نظر او، هرچه زمان می‌گذرد، با بسط تمدن غربی در اروپا، روابط و برخوردها و شناخت طرفین از یکدیگر نیز گسترش می‌یابد.

پنجاه صفحهٔ اول از جلد یکم به این مسئله اختصاص یافته و وی ورود تمدن جدید را از همین دوران قابل تعریف می‌داند و به نظر او «هراد از تمدن جدید تمدنی است که از اواسط قرن پانزدهم میلادی در اروپای غربی و مرکزی ظاهر شده و با سرعت شروع به‌ترقی و بسط و تکامل نموده و تا امروز کم و بیش در تمام دنیا پراکنده شده است… شروع تمدن جدید را معمولاً با آغاز تاریخ قرون جدید اروپا همراه می‌دانند و سال ۱۴۵۲ میلادی (مطابق با ۸۷۵ هجری) را مبدأ این تاریخ به شمار می‌آورند. وقایع مهم این دوره، چنانکه برهमे معلوم است، عبارت است از: رنسانس، اصلاح مذهب مسیح‌ترقی دریانوردی، اکتشافات جغرافیایی و کشف سرزمین‌های تازه و بالاخره اختراعات شگرف و سودمند که هنوز نیز دنبالهٔ آن با توسعهٔ بیشتری ادامه دارد. در این دوره، ایران از نظر سیاسی، گرفتار هرج و مرج و اختلافات و کشمکش‌های بسیار بود. چه، قسمت‌های مختلف آن بین شاهزادگان تیموری و ترکمانان آق‌قویونلو و قراقویونلو مورد نزاع بود و مملکتی که دورهٔ حکومت ایلخانان وثرک تاری‌های تیمور را دیده بود، هر قسمت آن چندان یکبار دست به دست می‌گشت و امنیت و آرامش که عامل اساسی پیشرفت و تمدن است از آن رخت پرسته بود» (ج۱، صفحات ۲۹ و۱).

در چنین شرایطی، تأسیس حکومت عثمانی و سپس رشد دریانوردی و گسترش بنادر تجاری در اروپا و سراسر مدیترانه تحولی در این امر ایجاد کرد و اروپای مسیحی که خود را رقیب عثمانی می‌دانست تصمیم به ایجاد رابطه با حکمرانان ایران، از جمله پادشاه آق‌قویونلو حسین‌یک گرفت. با تشکیل دولت صفوی، این روند به صورت جدی‌تر و با برنامه‌ای وسیع دنبال شد. نخستین شاهان صفوی، خاصه شاه عباس نیز از این امر بهرهٔ بسیار برد و رقیب‌دیرین را تحت فشار قرار می‌داد. سفرا، سیاحان و برخی خراج‌بان بازرگان در سراسر دورهٔ صفوی در ایران حضور داشتند که معروف‌ترین آنها برادران شری، پیترو دلاواله، شاردن و تاورنیانند. همین‌ها و جمعی دیگر که به امور نظامی نیز آشنایی داشتند، پیام‌های سیاسی دربارهای اروپایی را برای شاهان صفوی آورده و باب مذاکره‌ای از راه دور را می‌گشودند. (ج۱، صفحات ۲۹ تا ۴۰)

اما در دورهٔ قاجار بود که قدرت اروپائیان به اوج رسید و دولت ایران نیز در رقابت و جنگ با روسیه و عثمانی، تمایل بیشتری به ایجاد رابطه و اخذ امکانات فرنگی یافت. عباس میرزا شاخصهٔ این دوره بود و او همراه با وزیر دانشمندش «میرزا بزرگ قائم مقام اول به جلب مستشاران خارجی و فرستادن محصل و کارگر به خارجه و برپا ساختن برخی مؤسسات صنعتی به سبک جدید در آذربایجان و ترجمهٔ کتب خارجی به فارسی و اقلاماتی دیگر در این زمینه» اهتمام ورزید. (ج۱، صفحات ۵۰ و ۵۱)

اقدامات عباس نیزاز توسط شاهان و برخی رجال مدعی در عصر قاجار دنبال شد. اما همواره با چند مانع روبرو بود:
– اول، هراس درباریان و متنفذان از نتایج پیشرفت و اثرات تحول در میان مردم.
– دوم، کارشکنی و طمع استعمارگران روسی و انگلیسی در ایران.

– سوم، چهل عمومی و فقر و عدم دسترسی عموم مردم به اخبار و علوم.
– و چهارم، تمصب جمعی از عوام‌گرایان که نام آیین و دین و کوشش ایشان در آشتن مردم علیه هرگونه اصلاح و پیشرفت.

معیناً به تدریج چاره‌هایی اندیشیده و بازار پیشرفت و علوم جدید گرم‌تر می‌شد. تأسیس دارالفنون و انتشار روزنامه و کتاب و افتتاح مدارس و سفر برخی جوانان برای تحصیل به ممالک دیگر و فکر قانون و تسهیل تجارت و … مقدمات تغییراتی کلی را در ایران گشود. مملکت پدید آورد.

سراسر جلد اول «تاریخ مؤسسات تمدنی جدید»، شرح این تحولات است تا پایان دورهٔ قاجاریه و چنان حقیق و با ذکر جزئیات که گاه موجب تعجب است. البته برخی منابعی که اینک در دست ماست در اختیار مرحوم محبوبی نبوده، اما بسیاری از نظرات و نکته‌سنجی‌های او، بدین تفصیل بی‌سابقه است. خاصه در تأسیس مدارس و کنیات تحول آموزش قرون جدید در ایران و اما و امکانات این مدارس از حیث محصل و معلم و دروس و مصالح مادی و مکان‌های آموزشی.

در جلد دوم، مؤلف قدری به عقب بازگشته و مجدداً تحولات دورهٔ ناصری را باز گفته است. برخی گرایشات و برنامه‌های اصلاحی و نمودهای آن را مطرح کرده و به تفصیل دربارهٔ سپهسالار و اعتضادالسلطنه و امین‌الدوله و حاجی محمدحسن امین‌الضرب و مرتضی قلی‌خان اتحد، فرهنگ معاصر، جلد ۱۰، چاپ ۱۳۵۷ و ۱۳۵۸ // یادگاری ماندگار از حسین محبوبی‌اردکانی، ایرج افشار، مجلهٔ آینده، سال ۱۱، شماره ۷۰۶ // نادره کاران (سوگنامه ناموران فرهنگی و ادبی)، به کوشش محمود نیکویه، انتشارات قطره، چاپ اول ۱۳۳۸ //

ایران شناسی

تحت اثر اصلاحات جدید و متخ‌ذ از تمدن جدید به ایران وارد شده، از ریشه مورد توجه قرار می‌دهد و سوابق دقیق و کهنظیری دربارهٔ هر یک بیان می‌کند. ابتدا بانک و بانکداری، از بانک جدید شرقی و بانک شاهنشاهی و نشر اسکناس و بانک استقراضی و بانک عثمانی و بانک ملی و … همراه با مسائل اداری و کیفیت امتیازات و اعتبارات و معاملات و خدمات و شعب آن، به نحوی که تاریخچه دقیق هر یک برخوردنده معلوم می‌شود.

سیس توسعهٔ اداری و مؤسسات مهم مدنی و شهری، نظیر شهرداری یا بلدیة، شهریانی یا نظمیه، سرشماری و ثبت اسناد و املاک، تشکیل دفترخانه‌ها، بیمه و شرکت‌های آن، تلگراف و پست و گمرک جدید و قوانین و سیر تأسیس و تکوین و تحول آنها، بعد راه‌آهن و سابقهٔ قدیم آن تا ساخت راه‌آهن سراسری با ذکر جزئیات و مشکلات و خصوصیات و ایستگاه‌ها و تأسیسات و آموزشگاه‌ها و صنایع و مسائل مرتبط بدان در طول یک دورهٔ پر افت و خیز تاریخی.

همین فهرست کوتاه از جلد دوم برای درک ارزش این اثر کافی است و به سباق کارهای دیگر محبوبی، وجود فهراس متعدد و مفید که تنها عیب آن غلطنامهای در پایان کتاب است، این اثر را به کتابی خاص و اساسی در فهم تاریخ معاصر بدل کرده است.

سرانجام به جلد سوم می‌رسیم. ابتدا تاریخچهٔ تلفن و اولین شرکت تلفن، تلفن خودکار و ارتباط با خارجه و ارتباط تلفنی کاربر با کشورهای دیگر و گسترش خطوط تلفن در سراسر شهرها و شهرستان‌های ایران، ملی شدن شرکت تلفن و ایجاد کارخانه‌های تلفن‌سازی و ابزارم مربوطه نظیر کابل‌ها و آنتن‌ها و … سپس محل‌یقلن هواپیما از ساخت بالون در ایران تا خرید طایره و ایجاد باشگاه خلبانی و ساخت فروگاه مهرآباد و فرودگاه‌های دیگر تا تأسیس هواپیمایی ملی ایران (هما) و آموزشگاه عالی اختصاصی هواپیمایی کشوری.

به همین ترتیب رادیو و تاریخچه و تشکیلات و نظام اداری و صنعتی و آموزشی و گسترش آن در سراسر ایران، محبوبی البته تنها به توصیف مجرداً اکتفا نمی‌کند از نتایج و ثمرات هم سخن می‌گوید. دربارهٔ اثرات تأسیس رادیو هم می‌نویسد. پس از رادیو، نخستین کارها در صنعتی کردن کشور و سپس شرح مستوفایی دربارهٔ تاریخچهٔ پارچه بافی در ایران و تأسیس نخستین کارگاه‌ها و کارخانه‌ها و بحث در بازار پارچه و قیمت آن و حتی کارخانجات پایه‌به مثل رسیدگی و نخ‌سازی و صنایع وابسته مثل کارخانه‌های گونی‌بافی و مسائل صنعتی همچون تشکیل سندیکای صاحبان صنایع توصیف و توضیح شده است.

یکی از مهم‌ترین فصول کتاب دربارهٔ صنایع نفت است و سوابق و گرفتاری‌ها و کشمکش‌ها و مسائل پرمشام آن، اما بهتر و مفصل‌تر از اینها دربارهٔ برق و نیروگاه‌ها و صنایع و تأسیسات و شبکه‌ها و شرکت‌های تابعه و گسترش آن به اقصی نقاط ایران و تقسیمات منطقه‌ای آن و امثالهم است. سرانجام در باب آتش‌نشانی و لوله‌کشی آب تصفیه‌شده که اثری غلیظ بر بهداشت و سلامت در این مملکت داشته است، شرحی دقیق و مستوفای می‌دهد. فقط برای نمونه و تأکید بر ارزش کار محبوبی می‌توان به فصل مربوط در آب آشامیدنی تهران، از صفحهٔ ۵۲۱ تا صفحهٔ ۵۳۴ جلد سوم اشاره کرد. وی در ابتدا توضیح می‌دهد که «در تحت این عنوان فقط به شرح تاریخچه، تصفیه و توزیع آب تهران بپردازم. مسائل و مسایل پرمشام آن، اما بهتر و مفصل‌تر از اینها دربارهٔ برق و نیروگاه‌ها و صنایع و تأسیسات و شبکه‌ها و شرکت‌های تابعه و گسترش آن به اقصی نقاط ایران و تقسیمات منطقه‌ای آن و امثالهم است. سرانجام در باب آتش‌نشانی و لوله‌کشی آب تصفیه‌شده که اثری غلیظ بر بهداشت و سلامت در این مملکت داشته است، شرحی دقیق و مستوفای می‌دهد. فقط برای نمونه و تأکید بر ارزش کار محبوبی می‌توان به فصل مربوط در آب آشامیدنی تهران، از صفحهٔ ۵۲۱ تا صفحهٔ ۵۳۴ جلد سوم اشاره کرد. وی در ابتدا توضیح می‌دهد که «در تحت این عنوان فقط به شرح تاریخچه، تصفیه و توزیع آب تهران بپردازم. مسائل و مسایل پرمشام آن، اما بهتر و مفصل‌تر از اینها دربارهٔ برق و نیروگاه‌ها و صنایع و تأسیسات و شبکه‌ها و شرکت‌های تابعه و گسترش آن به اقصی نقاط ایران و تقسیمات منطقه‌ای آن و امثالهم است. سرانجام در باب آتش‌نشانی و لوله‌کشی آب تصفیه‌شده که اثری غلیظ بر بهداشت و سلامت در این مملکت داشته است، شرحی دقیق و مستوفای می‌دهد. فقط برای نمونه و تأکید بر ارزش کار محبوبی می‌توان به فصل مربوط در آب آشامیدنی تهران، از صفحهٔ ۵۲۱ تا صفحهٔ ۵۳۴ جلد سوم اشاره کرد. وی در ابتدا توضیح می‌دهد که «در تحت این عنوان فقط به شرح تاریخچه، تصفیه و توزیع آب تهران بپردازم. مسائل و مسایل پرمشام آن، اما بهتر و مفصل‌تر از اینها دربارهٔ برق و نیروگاه‌ها و صنایع و تأسیسات و شبکه‌ها و شرکت‌های تابعه و گسترش آن به اقصی نقاط ایران و تقسیمات منطقه‌ای آن و امثالهم است. سرانجام در باب آتش‌نشانی و لوله‌کشی آب تصفیه‌شده که اثری غلیظ بر بهداشت و سلامت در این مملکت داشته است، شرحی دقیق و مستوفای می‌دهد. فقط برای نمونه و تأکید بر ارزش کار محبوبی می‌توان به فصل مربوط در آب آشامیدنی تهران، از صفحهٔ ۵۲۱ تا صفحهٔ ۵۳۴ جلد سوم اشاره کرد. وی در ابتدا توضیح می‌دهد که «در تحت این عنوان فقط به شرح تاریخچه، تصفیه و توزیع آب تهران بپردازم. مسائل و مسایل پرمشام آن، اما بهتر و مفصل‌تر از اینها دربارهٔ برق و نیروگاه‌ها و صنایع و تأسیسات و شبکه‌ها و شرکت‌های تابعه و گسترش آن به اقصی نقاط ایران و تقسیمات منطقه‌ای آن و امثالهم است. سرانجام در باب آتش‌نشانی و لوله‌کشی آب تصفیه‌شده که اثری غلیظ بر بهداشت و سلامت در این مملکت داشته است، شرحی دقیق و مستوفای می‌دهد. فقط برای نمونه و تأکید بر ارزش کار محبوبی می‌توان به فصل مربوط در آب آشامیدنی تهران، از صفحهٔ ۵۲۱ تا صفحهٔ ۵۳۴ جلد سوم اشاره کرد. وی در ابتدا توضیح می‌دهد که «در تحت این عنوان فقط به شرح تاریخچه، تصفیه و توزیع آب تهران بپردازم. مسائل و مسایل پرمشام آن، اما بهتر و مفصل‌تر از اینها دربارهٔ برق و نیروگاه‌ها و صنایع و تأسیسات و شبکه‌ها و شرکت‌های تابعه و گسترش آن به اقصی نقاط ایران و تقسیمات منطقه‌ای آن و امثالهم است. سرانجام در باب آتش‌نشانی و لوله‌کشی آب تصفیه‌شده که اثری غلیظ بر بهداشت و سلامت در این مملکت داشته است، شرحی دقیق و مستوفای می‌دهد. فقط برای نمونه و تأکید بر ارزش کار محبوبی می‌توان به فصل مربوط در آب آشامیدنی تهران، از صفحهٔ ۵۲۱ تا صفحهٔ ۵۳۴ جلد سوم اشاره کرد. وی در ابتدا توضیح می‌دهد که «در تحت این عنوان فقط به شرح تاریخچه، تصفیه و توزیع آب تهران بپردازم. مسائل و مسایل پرمشام آن، اما بهتر و مفصل‌تر از اینها دربارهٔ برق و نیروگاه‌ها و صنایع و تأسیسات و شبکه‌ها و شرکت‌های تابعه و گسترش آن به اقصی نقاط ایران و تقسیمات منطقه‌ای آن و امثالهم است. سرانجام در باب آتش‌نشانی و لوله‌کشی آب تصفیه‌شده که اثری غلیظ بر بهداشت و سلامت در این مملکت داشته است، شرحی دقیق و مستوفای می‌دهد. فقط برای نمونه و تأکید بر ارزش کار محبوبی می‌توان به فصل مربوط در آب آشامیدنی تهران، از صفحهٔ ۵۲۱ تا صفحهٔ ۵۳۴ جلد سوم اشاره کرد. وی در ابتدا توضیح می‌دهد که «در تحت این عنوان فقط به شرح تاریخچه، تصفیه و توزیع آب تهران بپردازم. مسائل و مسایل پرمشام آن، اما بهتر و مفصل‌تر از اینها دربارهٔ برق و نیروگاه‌ها و صنایع و تأسیسات و شبکه‌ها و شرکت‌های تابعه و گسترش آن به اقصی نقاط ایران و تقسیمات منطقه‌ای آن و امثالهم است. سرانجام در باب آتش‌نشانی و لوله‌کشی آب تصفیه‌شده که اثری غلیظ بر بهداشت و سلامت در این مملکت داشته است، شرحی دقیق و مستوفای می‌دهد. فقط برای نمونه و تأکید بر ارزش کار محبوبی می‌توان به فصل مربوط در آب آشامیدنی تهران، از صفحهٔ ۵۲۱ تا صفحهٔ ۵۳۴ جلد سوم اشاره کرد. وی در ابتدا توضیح می‌دهد که «در تحت این عنوان فقط به شرح تاریخچه، تصفیه و توزیع آب تهران بپردازم. مسائل و مسایل پرمشام آن، اما بهتر و مفصل‌تر از اینها دربارهٔ برق و نیروگاه‌ها و صنایع و تأسیسات و شبکه‌ها و شرکت‌های تابعه و گسترش آن به اقصی نقاط ایران و تقسیمات منطقه‌ای آن و امثالهم است. سرانجام در باب آتش‌نشانی و لوله‌کشی آب تصفیه‌شده که اثری غلیظ بر بهداشت و سلامت در این مملکت داشته است، شرحی دقیق و مستوفای می‌دهد. فقط برای نمونه و تأکید بر ارزش کار محبوبی می‌توان به فصل مربوط در آب آشامیدنی تهران، از صفحهٔ ۵۲۱ تا صفحهٔ ۵۳۴ جلد سوم اشاره کرد. وی در ابتدا توضیح می‌دهد که «در تحت این عنوان فقط به شرح تاریخچه، تصفیه و توزیع آب تهران بپردازم. مسائل و مسایل پرمشام آن، اما بهتر و مفصل‌تر از اینها دربارهٔ برق و نیروگاه‌ها و صنایع و تأسیسات و شبکه‌ها و شرکت‌های تابعه و گسترش آن به اقصی نقاط ایران و تقسیمات منطقه‌ای آن و امثالهم است. سرانجام در باب آتش‌نشانی و لوله‌کشی آب تصفیه‌شده که اثری غلیظ بر بهداشت و سلامت در این مملکت داشته است، شرحی دقیق و مستوفای می‌دهد. فقط برای نمونه و تأکید بر ارزش کار محبوبی می‌توان به فصل مربوط در آب آشامیدنی تهران، از صفحهٔ ۵۲۱ تا صفحهٔ ۵۳۴ جلد سوم اشاره کرد. وی در ابتدا توضیح می‌دهد که «در تحت این عنوان فقط به شرح تاریخچه، تصفیه و توزیع آب تهران بپردازم. مسائل و مسایل پرمشام آن، اما بهتر و مفصل‌تر از اینها دربارهٔ برق و نیروگاه‌ها و صنایع و تأسیسات و شبکه‌ها و شرکت‌های تابعه و گسترش آن به اقصی نقاط ایران و تقسیمات منطقه‌ای آن و امثالهم است. سرانجام در باب آتش‌نشانی و لوله‌کشی آب تصفیه‌شده که اثری غلیظ بر بهداشت و سلامت در این مملکت داشته است، شرحی دقیق و مستوفای می‌دهد. فقط برای نمونه و تأکید بر ارزش کار محبوبی می‌توان به فصل مربوط در آب آشامیدنی تهران، از صفحهٔ ۵۲۱ تا صفحهٔ ۵۳۴ جلد سوم اشاره کرد. وی در ابتدا توضیح می‌دهد که «در تحت این عنوان فقط به شرح تاریخچه، تصفیه و توزیع آب تهران بپردازم. مسائل و مسایل پرمشام آن، اما بهتر و مفصل‌تر از اینها دربارهٔ برق و نیروگاه‌ها و صنایع و تأسیسات و شبکه‌ها و شرکت‌های تابعه و گسترش آن به اقصی نقاط ایران و تقسیمات منطقه‌ای آن و امثالهم است. سرانجام در باب آتش‌نشانی و لوله‌کشی آب تصفیه‌شده که اثری غلیظ بر بهداشت و سلامت در این مملکت داشته است، شرحی دقیق و مستوفای می‌دهد. فقط برای نمونه و تأکید بر ارزش کار محبوبی می‌توان به فصل مربوط در آب آشامیدنی تهران، از صفحهٔ ۵۲۱ تا صفحهٔ ۵۳۴ جلد سوم اشاره کرد. وی در ابتدا توضیح می‌دهد که «در تحت این عنوان فقط به شرح تاریخچه، تصفیه و توزیع آب تهران بپردازم. مسائل و مسایل پرمشام آن، اما بهتر و مفصل‌تر از اینها دربارهٔ برق و نیروگاه‌ها و صنایع و تأسیسات و شبکه‌ها و شرکت‌های تابعه و گسترش آن به اقصی نقاط ایران و تقسیمات منطقه‌ای آن و امثالهم است. سرانجام در باب آتش‌نشانی و لوله‌کشی آب تصفیه‌شده که اثری غلیظ بر بهداشت و سلامت در این مملکت داشته است، شرحی دقیق و مستوفای می‌دهد. فقط برای نمونه و تأکید بر ارزش کار محبوبی می‌توان به فصل مربوط در آب آشامیدنی تهران، از صفحهٔ ۵۲۱ تا صفحهٔ ۵۳۴ جلد سوم اشاره کرد. وی در ابتدا توضیح می‌دهد که «در تحت این عنوان فقط به شرح تاریخچه، تصفیه و توزیع آب تهران بپردازم. مسائل و مسایل پرمشام آن، اما بهتر و مفصل‌تر از اینها دربارهٔ برق و نیروگاه‌ها و صنایع و تأسیسات و شبکه‌ها و شرکت‌های تابعه و گسترش آن به اقصی نقاط ایران و تقسیمات منطقه‌ای آن و امثالهم است. سرانجام در باب آتش‌نشانی و لوله‌کشی آب تصفیه‌شده که اثری غلیظ بر بهداشت و سلامت در این مملکت داشته است، شرحی دقیق و مستوفای می‌دهد. فقط برای نمونه و تأکید بر ارزش کار محبوبی می‌توان به فصل مربوط در آب آشامیدنی تهران، از صفحهٔ ۵۲۱ تا صفحهٔ ۵۳۴ جلد سوم اشاره کرد. وی در ابتدا توضیح می‌دهد که «در تحت این عنوان فقط به شرح تاریخچه، تصفیه و توزیع آب تهران بپردازم. مسائل و مسایل پرمشام آن، اما بهتر و مفصل‌تر از اینها دربارهٔ برق و نیروگاه‌ها و صنای

شاروان دکتر حسین محبوبی اردکانی در سال ۱۳۹۴ خورشیدی در اردکان یزد متولد شد و در ۱۳۵۶ در تهران درگذشت. این مورخ دانشمند نکته‌سنج و صاحب شیوه، «تحصیلات ابتدایی و مقدمات عربی را در محضر حاج شیخ محمد مدیر فراگرفت. دوره متوسطه را در یزد و تحصیلات عالی‌ه را در دانشسرای عالی و دانشگاه ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران به پایان رساند و در سال ۱۳۵۱ به اخذ درجه دکتری تاریخ نائل آمد مدت پنج سال ریاست دبیرستان ایرانشهر یزد را برعهده داشت و سال‌ها نیز دبیر آموزش و پرورش شهرستان قم بود. در سال ۱۳۳۳ از وزارت آموزش و پرورش به اداره کل انتشارات و روابط دانشگاهی تهران انتقال یافت و به سمت معاون آن اداره کل مشغول کار شد پس از انتزاع روابط دانشگاهی از اداره کل انتشارات و ادغام «انتشارات» و «چاپخانه» و تشکیل موسسه انتشارات چاپ، کماکان این سمت را برعهده داشت. در طول سال‌های خدمت در دانشگاه بنا به اصرار دوستانش که به مراتب فضل و کمال او آگاهی داشتند، مدتی نیز در رشته تاریخ دانشکده ادبیات و علوم انسانی و موسسه تحقیقات و مطالعات علوم اجتماعی به تدریس پرداخت.

اجداد استاد محبوبی اغلب از علمای بنام و از امجاد اقیاء بودند. وی فرزند مرحوم آقا شیخ احمد تاجل حاج ملاحسین (معروف به حاجی آخوند) فرزند حاج ملاعلی فرزند حاج آقا محمد بود که همگی از علماء و بزرگان یزد بودند و در اردکان و یزد مرجعیت و حسن شهرت داشته‌اند.

استاد ایرج افشار درباره سبجایی اخلاقی و رفتاری مرحوم محبوبی اردکانی نوشته است: «محبوبی از معلمانی عالی‌قدر کشور بود. شاگردانش همیشه از وسعت اطلاع و شیرینی محضر درسش محبت می‌کنند اما چون لطمه‌اش کم‌لا یزدی بود گاهی مایه شوخی با او می‌شد… از نوادر اعضای اداری کشور بود و راست و درست بود و دقیق. سر ساعت مقرر در دفتر کارش بود. چندان که زیردستانش برای منظم بودن او در رعایت وقت، این لطیفه را درست کرده بودند که محبوبی را هر روز هفت دقیقه به هشت می‌توان سر چهارراه امیرآباد و بولوار دیوا هیچ‌گاه دیر نمی‌آمد و طبعاً به سردی و گرمی روز و بیماری و گرفتاری خانوادگی و مرخصی استحقاقی و استعلاجی متوسل نمی‌شد. هیچ‌وقت خواهش و درخواستی نداشت. اصلاً و ابداً دنبال اضافه‌کار و فوق‌العاده مقطوع و مزایای دیگر اداری نبود. در خدمت‌ورزی به دولت به رضایت ارباب رجوع قانع بود… بسیار دیر سفر بود. ولی به قول ناصرخسرو: چون سفر «انگشتنی» به درآمد محبوبی گرمای به دیار دیگر باز سفر بست. فوشت در اواخر آبان روی داد. سنش از شصت و سه درنگذشته بود. ولی چند ماه اخیر حالش زار بود تا این که تن خویش را به تیغ جراح سپرد. و پس از چند روز که بی‌هوش و بی‌توان بود درگذشت». ایرج افشار باز هم در فضایل او نوشته «محبوب حلقه دوستان و همه محققان تاریخ ایران بود. زیرا هم محقق و دانشمندی پر کار بود و هم ازواجوی و محبوب و بی‌شپله و پیله. به هیچ روی تشبث کننده نبود. هیچ‌گاه به مبالغه و تملق خود را آشنا نکرد. آرام بود. متین بود. فضیلت‌ها داشت که به آسانی شمرده نمی‌شد».

اثار و پژوهش‌های محبوبی اردکانی

از دکتر حسین محبوبی آثار متعددی برجای مانده که اغلبی از آنها منتشر شده است و ما اجمالاً در اینجا به معرفی آنها می‌پردازیم:

۱- *الابینه عن حقایق الادویه* یا *روضاًلااس* و *منفعة النفس* – در مفردات طب و خواص لویه و گیاهان و معالجات امراض گوناگون… – تألیف موفق‌الدین ابومنصور علی‌الهروی، به تصحیح شاروان استاد احمد بهمنیار، به کوشش دکتر حسین محبوبی اردکانی، اسفند ۱۳۴۶.

۲- *تاریخ تحول* دانشگاه تهران و مؤسسات آموزش عالی ایران، انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۵۰.
۳- *جلد مجموعه راهنمای دانشگاه تهران*: راهنمای سال ۱۳۳۵ تا ۱۳۴۴، راهنمای ۱۳۴۵ و ۱۳۴۶، و راهنمای ۱۳۴۷، انتشارات دانشگاه تهران.
۴- *تنظیم و تصحیح مجدد رباعیات منسوب به عمر خیام* براساس یادداشت‌های مرحوم‌سعیدنفیسی.

۵- *احوال و آثار خوشنویسان*، جلد ۳ و ۴، تألیف دکتر مهدی بیانی به کوشش دکتر محبوبه اردکانی – این کتاب ۴ جلد است و از سوی انتشارات دانشگاه تهران منتشر شده است. کتاب دیگر دکتر بیانی به نام کتابشناسی کتاب‌های خطی نیز به کوشش محبوبی اردکانی در سال ۱۳۵۱ به شماره ۱۰۴ از سلسله انتشارات انجمن آثار ملی منتشر شد.
۶- *دیوان حسایی* – شاعر قرن دهم – به تصحیح و تحشیه استاد محبوبی در سال ۱۳۵۴

۷- *فهرست تصاویر رجال عصر قاجار*: در حدود هفده هزار قطعه عکس از رجال عصر قاجار و انبیه آن دوره، مضبوط در کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه تهران، به وسیله استاد محبوبی شناسایی شده و برای هر یک از آنها برگه شناسه لازم تهیه گردیده و بخشی از آن منتشر شده است.
۸- همکاری با دکتر اصغر مهدوی در تنظیم اسناد و مدارک بازماده از حاجی محمدحسین امین دارالضرب و حاج‌حسین آقایی امین‌الضرب، شامل اوراق، مکتایب، اسناد، دفاتر تجاری و مملکتی.
۹- مجموعه اسناد و مدارک فرخ‌خان امین‌الدوله: استاد محبوبی با همکاری کریم اصفهانیان، شامل اسناد و مدارک و شرح مأموریت و مسافرت فرخ‌خان امین‌الدوله به نام مخزن‌الوقایع که جمعا بالغ بر ۶ جلد است و طی سال‌های ۱۳۴۴ تا ۱۳۵۷ توسط دانشگاه تهران انتشار یافته است.

۱۰- *المآثر و الآثار* اعتمادالسلطنه، به تصحیح و تحشیه استاد حسین محبوبی
۹- مجموعه اسناد و مدارک فرخ‌خان امین‌الدوله: استاد محبوبی با همکاری کریم اصفهانیان، شامل اسناد و مدارک و شرح مأموریت و مسافرت فرخ‌خان امین‌الدوله به نام مخزن‌الوقایع که جمعا بالغ بر ۶ جلد است و طی سال‌های ۱۳۴۴ تا ۱۳۵۷ توسط دانشگاه تهران انتشار یافته است.

اردکانی، به کوشش ایرج افشار ۱۳۶۱.

۱۱- *مقالات تاریخ و رجال* شناسی دوره قاجار در دانشنامه ایران و اسلام.
۱۲- مقاله‌های متعدد تحقیقی در مجلات معتبر ادبی و فرهنگی همچون راهنمای کتاب، یغما و …

۱۳- *تاریخ مؤسسات تمدنی جدید* در ایران، تألیف دکترحسین محبوبی اردکانی، در سه جلد انتشارات دانشگاه تهران، ج ۱ در سال ۱۳۵۴، جلد ۲ در ۱۳۵۷ و جلد ۳ به کوشش کریم اصفهانیا و جهانگیر قاجاریه در ۱۳۶۸ منتشر شده است.

شیوه‌و منزلت محبوبی اردکانی در تاریخ‌نگاری

حسین محبوبی بی‌تردید یکی از بهترین و دقیق‌ترین مورخان روزگار ما بود و اهتمام او در جزئیات و ذقایق تاریخ معاصر نشانه مقام او در این عرصه است. وی سند پژوه، خطاشناس، عکس‌شناس، مصحح، توضیح‌گر و آشنای اغلب مسائل مربوط به دوره قجر و پهلوی بود. بعدها اشتغالش در انتشارات دانشگاه تهران و تکمیل رساله مهم دکترایش در باب مؤسسات جدید تمدنی در این سرزمین سبب شد که مسائل تاریخی و فرهنگی ایران از ۱۳۲۰ تا ۱۳۵۰ خورشیدی را نیز بکاود و اطلاع و بصیرتی کهنظیر در این عرصه نیز بیابد.

وی در هم‌نشینی بامورخان و پژوهشگران بزرگ معاصر، و کوشش در اسنادو عکس‌ها، و دسترسی به کتب و مطبوعات و منابع مهم، و انجام مأموریت‌هایی نظیر تهیهٔ راهنمای سالانهٔ دانشگاه و نگارش رسالهٔ تاریخ تحول دانشگاه تهران و آموزش عالی در ایران، به تدریج به یکی از مطلمان درجه اول تاریخ قاجار و پهلوی بدل شد. بدبختانه غلبان تاریخ در واپسین سنوات عمرش و بی‌وفایی عمر به او، که در اوج شکوفایی و ذائابی بود، مجال نداد تا به‌رهه بیشتری به فرهنگ و تاریخ ایران رساند.

ایرج افشار نوشته است: «بی‌تردید در زمینهٔ تاریخ قاجار از مطلمان و متخصصان بود. رجال عصر قاجاری را در بسیار خوب می‌شناخت و حضور ذهنی عجیب در این مورد داشت. رابطهٔ خاندان‌های عصر قاجاری و مناسبات میان آنها را خوب می‌دانست. آنچه در موضوع تاریخ قاجار به صورت مقاله در مجله‌های یغما و راهنمای کتاب منتشر ساخت، گواهی است بر این مدعا»

جامعیت محبوبی اردکانی در تاریخ و فرهنگ سبب شد تا کتاب‌ها و مقاله‌هایی در باب تاریخ آموزش، آموزش عالی، فرهنگ و فرهنگمردان ایران تحریر کند و این آثار در نوع خود از مراجع درجه اول تحقیق در ایران محسوب می‌شود. بی‌شک هیچ مورخی در تاریخ دانشگاه نمی‌تواند آثار محبوبی را نادیده بگیرد. چنان که در تاریخ تحول فکر و تجدد آموزش در ایران، مقالهٔ «نومین کاروان معرفت» از محبوبی، که در مجلهٔ یغما چاپ شد، نمونه‌ای عالی از تفحص در این عرصه است. وی کتابی هم در تاریخ فرهنگ ایران در پنجاه سال اخیر تحریر کرده بود که منتشر نشده و احتمالاً با نزد خانوادهٔ وی و یا در انتشارات دانشگاه تهران باقی است و امیدواریم چاپ شود.

آنچه دربارهٔ آثار تاریخی محبوبی اهمیت دارد، اشتغال آنها بر منابع متعدد و دست اول است. وی به جنبه‌های کم‌شناخته و برخی منابع کمیاب دسترسی و رجوع داشت و به خوبی اهمیت هر موضوع و ارزش هر منبع را می‌شناخت. لذا بطور از افراط و فارغ از سطحی‌نگری، در هر مسأله‌ای غور می‌کرد و مقاله یا کتابی بر مایه تهیه تألیف می‌کرد. سبک تحریر او در حواشی و توضیحات، کمی به منشیانِ اواخر عهد قاجار و عصر مشروطه می‌ماند، اما در تألیفات و مقالات، معاصر و امروزی بود و روشن و مرسل و محکم می‌نوشت. از ذکر منابع – هرچند به ظاهر کم‌اهمیت – غفلت نمی‌ورزید و اغلب به منابع دست اول رجوع می‌کرد و ارجاع می‌داد.

نکتهٔ مهمی که در مورد آثار وی وجود دارد، موضوعی دسترسی به مقالات آن مورخ فقیذ و پراکندگی آنهاست. امیدواریم فردی آشنابه موضوع، ضمن گردآوری آنها، به‌صورتی مناسب و یکجا به چاپ برساند. می‌توان به این مجموعه، برخی مقدمه‌ها و توضیحات بلند تاریخی و یادداشت‌های دیگر وی را نیز ضمیمه کرد و کتابی ارزشمند فراهم آورد. کتابی که بی‌شک از منابع موثق پژوهشگران در عرصهٔ تاریخ معاصر ایران خواهد بود.

تاریخ مؤسسات تمدنی جدیددر ایران

این کتاب، مشتمل بر سه جلد است و تنها جلد یکم در دوران حیات مؤلف انتشار یافت. جلد دوم در اردیبهشت ماه ۱۳۵۷، هفت – هشت ماه پس از رحلت محبوبی – منتشر شد و ناشر در ابتدا آن چنین نوشت: «نومین جلد از دوره سه جلدی «تاریخ مؤسسات تمدنی جدید در ایران» متأسفانه هنگامی منتشر می‌شود که مؤلف دانشمند آن، چندی است روی در نقاب خاک کشیده است. این اثر تحقیقی، که در نوع خود بی‌نظیر است، حاصل ده سال کوشش مستمر یکی از محققان بزرگ تاریخ ایران است و مبسوط‌ترین کتابی است که به روش علمی و براساس مراجع معتبر، در این زمینه به رشتهٔ تحریر درآمده است. مؤلف برای دست‌یابی به اسناد و مدارک لازم، بسیاری از کتب، رسالات، مجلات، نسخ خطی و حتی روزنامه‌ها را به‌دقت مورد بررسی قرار داده و از آنجا که در شناسایی سره از ناسر، حسن تشخیص داشته‌است، به هر سند نامعتبری متوسل نگردیده و اثری از خود باقی گذاشته است که سالیهاى دراز پایدار و به یادگار خواهد ماند»

هیچ اغراقی در این توصیف نبود و دانشگاه تهران حقیقتاً اثری بسیار مهم را منتشر ساخت. معیناً جلد سوم بیش از ده سال بعد منتشر شد. حال آنکه متن کامل اثر، در سال ۱۳۵۵ در اختیار انتشارات دانشگاه تهران قرار گرفته بود. محبوبی اردکانی در نامه‌ی تاریخ ۱۳۵۷/۷/۲۷ نوشته بود: «موسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران – سطح به رونوشت گزارش شماره ۴۹۵۶ – ۵۴/۸/۲۵ دستور ریاست محترم دانشگاه مورخ ۷/۲۶ اینک جلد سوم کتاب تاریخ مؤسسات تمدنی جدید را از صفحهٔ ۸۱۴ تا ۱۳۹۷ که پایان

ضمیمه فرهنگی روزنامه اطلاعات

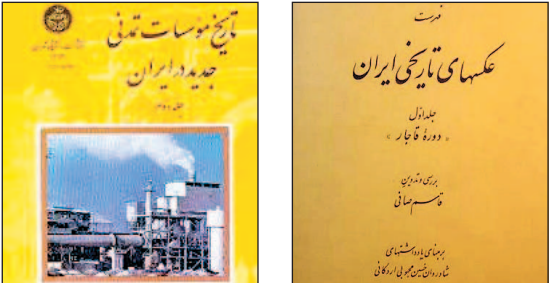
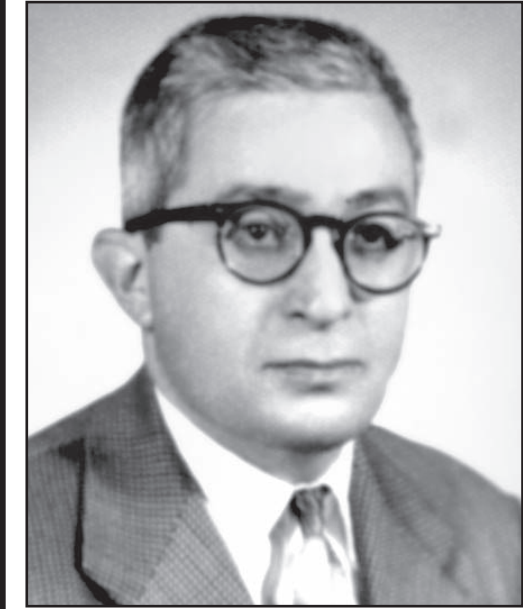
چهارشنبه ۶ آذر ۱۳۹۸ – سال نودوچهارم – شماره ۲۷۴۳۵

کتاب است تقدیم می‌دارد. فهرست‌ها و عکس‌های لازم هم بعداً تقدیم خواهد شد. نکات لازم مربوط به چیدن مطالب در اوراق قید شده و بعداً توضیحات اضافی لازم داده خواهد شد. منتظر بئل توجه و دستور اقدام. ریاست محترم دانشگاه هستم – با تقدیم احترام و عرض تشکر – حسین محبوبی اردکانی.»

جلد سوم، اگرچه به تأخیر، سرانجام به همت کریم اصفهانیان و جهانگیر قاجاریه منتشر شد و ایرج افشار در مقدمه‌ای با عنوان «به یاد مؤلف دانشمند» نوشت: «نحوه دانشمند فقیذ در نگارش کتاب خود بر آن بود که حتی‌المقدور اطلاعاتی از همهٔ مؤسسات و وسایل تمدن جدید اروپا که از اواسط روزگار قاجاریا به ایران رسیده بود به دست داده، نشان بدهد که هر یک از مظاهر تمدن جدید اعم از تربیتی و نظامی و فنی، چه زمان و با چه نظری به ایران وارد شده و چگونه گسترش یافته و کم و بیش پذیرفته شده‌است. طبعاً در بعضی از مسائل و مباحث ناچار به میزانی کمتر و فهرست‌وار به موضوع پرداخته و به ناگزیر

به مناسبت چهلمین سالگرد درگذشت مورخ ایران معاصر دکتر حسین محبوبی اردکانی

تاریخ مؤسسات تمدنی جدید در ایران

دقایق زندگی شرفیای بی می‌برند و از آن جهت، آداب و رسوم و خلیقات مردم مشرق به نظر آنها غریب می‌آید و نمی‌توانند این حقیقت را دریابند که هر ملتی و فردی خصوصیات اخلاقی منحصر به خود دارد و این هم هیچ عیب نیست. از این گذشته متأسفانه غریبان به نا‌روا حس تحقیر و توهینی نسبت به شرفیای دارند… و از آن بدتر آنکه همه چیز را از دریچهٔ منافع و سیاست دولت خود می‌بینند و هر حسن و امتیازی را اگر با سیاست دولت خود موافق نیابند عیب و نقص می‌پندارند و بر آن می‌تازند و آن را زشت می‌شمارند» (ج۱، سه و چهار)

مقدمهٔ مختصر و پنج صفحه‌ای محبوبی بر جلد یکم کتاب، حاوی دیدگاه نظری او نسبت به تاریخ‌نگاری است. وی:

– اولاً بی‌طرف نیست و از موضع یک ایرانی هوادار وطن و آرزومند پیشرفت و ترقی به همه چیز می‌نگرد.

– دوم اینکه هدفی مخصوص داشته و قصد دارد به دیدگاه تکامل و توسعه‌گر در کشور مساعدت کند و فاصلهٔ میان ما و ملل پیشرفته را کاهش دهد.

– سوم اینکه منصف است و انصاف در تاریخ‌نگاری را معارض موضع داشتن و بی‌طرف نبودن نمی‌داند.

– چهارم اینکه روش انتقادی دارد و عمدهٔ این روش را در نقد منابع و مصالح به کار می‌گیرد و باور دارد که تاریخ‌نویس موظف است از سرچشمه مراقبت کرده و گزینش‌های درست و مطمئن انجام دهد.

– پنجم اینکه معتقد است در توصیف وقایع، دقت و اعتدال لازم است اما وسواس نباید داشت.

– و سرانجام اینکه تاریخ معاصر را بدون فهم بسترهای تحول اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و آموزشی نمی‌توان دریافت.

شاید از این نظر، وی به اصحاب مکتب آنال نزدیک می‌شود که عرصه‌های پیروی از نظواهر تمدن غرب و تقلیدهایی بی‌مایه و سبسکرانه و نفرت‌انگیز و بی‌خرانه نیست. ثانیاً ما چه بخواهیم یا چه نخواهیم مقهور این تمدن جهانگیر هستیم و نه تنها ما بلکه همهٔ مردم دنیا این چنین‌اند. منتهی اگر بتوانیم تمدن جدید را ناحیهٔ علم و صنعت فراگیریم و آداب و رسوم و خصوصیات قومی و ملی و مظاهر تمدن قدیم خود را نیز نگه داریم – چنان که ژاپنوها کردند – به راه راست رفتاریم و این مطلبی است که محتاج به اثبات نیست و فقط باید دید که راه آن کدام است» (ج ۱، دو و سه)

شاید این دیدگاه، قدری ساده به نظر آید و در تقسیم‌بندی سه‌گانه‌ی که قبلاً ما گفتیم، همان طیف معتدل و میانه است که به گزینش و تلفیق معتقد بودند، اما دقت در بحث نظری مقدماتی‌ای که محبوبی در مقدمهٔ جلد یکم آورده نشان می‌دهد که اتفاقاً او خوب موضوع را فهمیده و اولاً می‌داند که مفهوم تاریخ دگرگون شده و امور نزدیکتر را که «هنوز جزو زندگی روز و معاصر به شمار می‌رود و شاید خیلی آن‌ها را از مسائل تاریخی ندانند»، وی شایستهٔ اعتنا دانسته و بر این قیاس «درصد جمع‌آوری و نگهداری مرتب و منظم سوابق مربوط به آنها» برآمده و با رعایت دو نکته از آنها استفاده کرده‌است: «خست حذف جنبه‌های مزاج‌گویی و خودستایی و بلندپروازی در مطبوعات داخلی، دیگر توجه به خصوصیات نوشته‌های خارجی‌جه که در موضوع شرق چیزی نوشته‌اند» (ج۱، همان)

محبوبی منتقد منابع غریبان است، زیرا «هیان اخلاقی و آداب و رسوم شرفیاق و اروپائیان تفاوت بسیار موجود است که در نتیجهٔ اروپائیان سطحی و بی‌تعق به دشواری به مطالب سه جلد کتاب تاریخ مؤسسات تمدنی جدید در ایران، بسیار متنوع و سرفصل‌های آن برآمدند است. سیر حرکت آن، ریشه‌یابی از دوران نخستین است زیرا این دوران، در یک تلقی تاریخی، بازسازی دولت ملی واحد در سرزمین گهنسال ایران است. محبوبی اردکانی به تفکیک از برخورد ایرانیان و فرنگیان یاد می‌کند و هیچ‌گاه به حواشی و توضیحات زائد نمی‌پردازد. به نظر او، هرچه زمان می‌گذرد، با بسط تمدن غربی در اروپا، روابط و برخوردها و شناخت طرفین از یکدیگر نیز گسترش می‌یابد.

پنجاه صفحهٔ اول از جلد یکم به این مسئله اختصاص یافته و وی ورود تمدن جدید را از همین دوران قابل تعریف می‌داند و به نظر او «هراد از تمدن جدید تمدنی است که از اواسط قرن پانزدهم میلادی در اروپای غربی و مرکزی ظاهر شده و با سرعت شروع به‌ترقی و بسط و تکامل نموده و تا امروز کم و بیش در تمام دنیا پراکنده شده است… شروع تمدن جدید را معمولاً با آغاز تاریخ قرون جدید اروپا همراه می‌دانند و سال ۱۴۵۲ میلادی (مطابق با ۸۷۵ هجری) را مبدأ این تاریخ به شمار می‌آورند. وقایع مهم این دوره، چنانکه برهمه معلوم است، عبارت است از: رنسانس، اصلاح مذهب مسیح‌ترقی دریانوردی، اکتشافات جغرافیایی و کشف سرزمین‌های تازه و بالاخره اختراعات شگرف و سودمند که هنوز نیز دنبالهٔ آن با توسعهٔ بیشتری ادامه دارد. در این دوره، ایران از نظر سیاسی، گرفتار هرج و مرج و اختلافات و کشمکش‌های بسیار بود. چه، قسمت‌های مختلف آن بین شاهزادگان تیموری و ترکمانان آق‌قویونلو و قراقویونلو مورد نزاع بود و مملکتی که دورهٔ حکومت ایلخانان وثرک تاری‌های تیمور را دیده بود، هر قسمت آن چندان یکبار دست به دست می‌گشت و امنیت و آرامش که عامل اساسی پیشرفت و تمدن است از آن رخت پرسته بود» (ج۱، صفحات ۷۱و).

در چنین شرایطی، تأسیس حکومت عثمانی و سپس رشد دریانوردی و گسترش بنادر تجاری در اروپا و سراسر مدیترانه تحولی در این امر ایجاد کرد و اروپای مسیحی که خود را رقیب عثمانی می‌دانست تصمیم به ایجاد رابطه با حکمرانان ایران، از جمله پادشاه آق‌قویونلو حسین‌یک گرفت. با تشکیل دولت صفوی، این روند به صورت جدی‌تر و با برنامه‌ای وسیع دنبال شد. نخستین شاهان صفوی، خاصه شاه عباس نیز از این امر بهرهٔ بسیار برد و رقیب‌دیرین را تحت فشار قرار می‌داد. سفرا، سیاحان و برخی خراج‌بان بازرگان در سراسر دورهٔ صفوی در ایران حضور داشتند که معروف‌ترین آنها برادران شری، پیترو دلاواله، شاردن و تاورنیانند. همین‌ها و جمعی دیگر که به امور نظامی نیز آشنایی داشتند، پیام‌های سیاسی دربارهای اروپایی را برای شاهان صفوی آورده و باب مذاکره‌ای از راه دور را می‌گشودند. (ج۱، صفحات ۹ تا ۴۰)

اما در دورهٔ قاجار بود که قدرت اروپائیان به اوج رسید و دولت ایران نیز در رقابت و جنگ با روسیه و عثمانی، تمایل بیشتری به ایجاد رابطه و اخذ امکانات فرنگی یافت. عباس میرزا شاخصهٔ این دوره بود و او همراه با وزیر دانشمندش «میرزا بزرگ قائم مقام اول به جلب مستشاران خارجی و فرستادن محصل و کارگر به خارجه و برپا ساختن برخی مؤسسات صنعتی به سبک جدید در آذربایجان و ترجمهٔ کتب خارجی به فارسی و اقداماتی دیگر در این زمینه» اهتمام ورزید. (ج۱، صفحات ۵۰ و ۵۱)

اقدامات بسیار نیاورد توسط شاهان و برخی رجال مدعی در عصر قاجار دنبال شد. اما همواره با چند مانع روبرو بود:
– اول، هراس درباریان و متنفذان از نتایج پیشرفت و اثرات تحول در میان مردم.
– دوم، کارشکنی و طمع استعمارگران روسی و انگلیسی در ایران.

– سوم، چهل عمومی و فقر و عدم دسترسی عموم مردم به اخبار و علوم.

– و چهارم، تمصب جمعی از عوام‌گرایان که نام آیین و دین و کوشش ایشان در آشتن مردم علیه هرگونه اصلاح و پیشرفت.

معیناً به تدریج چاره‌هایی اندیشیده و بازار پیشرفت و علوم جدید گرم‌تر می‌شد. تأسیس دارالفنون و انتشار روزنامه و کتاب و افتتاح مدارس و سفر برخی جوانان برای تحصیل به ممالک دیگر و فکر قانون و تسهیل تجارت و … مقدمات تغییراتی کلی را در ایران گشود. مملکت پدید آورد.

سراسر جلد اول «تاریخ مؤسسات تمدنی جدید»، شرح این تحولات است تا پایان دورهٔ قاجاریه و چنان حقیق و با ذکر جزئیات که گاه موجب تعجب است. البته برخی منابعی که اینک در دست ماست در اختیار مرحوم محبوبی نبوده، اما بسیاری از نظرات و نکته‌سنجی‌های او، بدیع و بدین تفصیل بی‌سابقه است. خاصه در تأسیس مدارس و کنیات تحول آموزش قرون جدید در ایران و اما و امکانات این مدارس از حیث محصل و معلم و دروس و مصالح مادی و مکان‌های آموزشی.

در جلد دوم، مؤلف قدری به عقب بازگشته و مجدداً تحولات دورهٔ ناصری را باز گفته است. برخی گرایشات و برنامه‌های اصلاحی و نمودهای آن را مطرح کرده و به تفصیل دربارهٔ سپهسالار و اعتضادالسلطنه و امین‌الدوله و حاجی محمدحسن امین‌الضرب و مرتضی قلی‌خان اتحد، فرهنگ معاصر، جلد ۱۰، چاپ ۱۳۵۷ و ۱۳۵۸ // یادگاری ماندگار از حسین محبوبی‌اردکانی، ایرج افشار، مجلهٔ آینده سال ۱۱، شماره ۷، ۱۳۰۶ نادره‌کاران (سوگنامه ناموران فرهنگی و ادبی)، به کوشش محمود نیکویه، انتشارات قطره، چاپ اول ۱۳۳۸ //

تحت اثر اصلاحات جدید و متخذ از تمدن جدید به ایران وارد شده، از ریشه مورد توجه قرار می‌دهد و سوابق دقیق و کهنظیری دربارهٔ هر یک بیان می‌کند. ابتدا بانک و بانکداری، از بانک جدید شرقی و بانک شاهنشاهی و نشر اسکناس و بانک استقراضی و بانک عثمانی و بانک ملی و … همراه با مسائل اداری و کیفیت امتیازات و اعتبارات و معاملات و خدمات و شعب آن، به نحوی که تاریخچه دقیق هر یک برخوردنده معلوم می‌شود.

سیس توسعهٔ اداری و مؤسسات مهم مدنی و شهری، نظیر شهرداری یا بلدیه، شهرداری یا نظمیه، سرشماری و ثبت اسناد و املاک، تشکیل دفترخانه‌ها، بیمه و شرکت‌های آن، تلگراف و پست و گمرک جدید و قوانین و سیر تأسیس و تکوین و تحول آنها، بعد راه‌آهن و سابقهٔ قدیم آن تا ساخت راه‌آهن سراسری با ذکر جزئیات و مشکلات و خصوصیات و ایستگاه‌ها و تأسیسات و آموزشگاه‌ها و صنایع و مسائل مرتبط بدان در طول یک دورهٔ پر افت و خیز تاریخی.

همین فهرست کوتاه از جلد دوم برای درک ارزش این اثر کافی است و به سباق کارهای دیگر محبوبی، وجود فهراس متعدد و مفید که تنها عیب آن غلطنامهای در پایان کتاب است، این اثر را به کتابی خاص و اساسی در فهم تاریخ معاصر بدل کرده است.

سرانجام به جلد سوم می‌رسیم. ابتدا تاریخچهٔ تلفن و اولین شرکت تلفن، تلفن خودکار و ارتباط با خارجه و ارتباط تلفنی کاربر با کشورهای دیگر و گسترش خطوط تلفن در سراسر شهرها و شهرستان‌های ایران، ملی شدن شرکت تلفن و ایجاد کارخانه‌های تلفن‌سازی و ابزارم مربوطه نظیر کابل‌ها و آنتن‌ها و … سپس محل‌یقلن هواپیما از ساخت بالون در ایران تا خرید طایره و ایجاد باشگاه خلبانی و ساخت فروگاه مهرآباد و فرودگاه‌های دیگر تا تأسیس هواپیمایی ملی ایران (هما) و آموزشگاه عالی اختصاصی هواپیمایی کشوری.

به همین ترتیب رادیو و تاریخچه و تشکیلات و نظام اداری و صنعتی و آموزشی و گسترش آن در سراسر ایران، محبوبی البته تنها به توصیف مجرداً اکتفا نمی‌کند از نتایج و ثمرات هم سخن می‌گوید. دربارهٔ اثرات تأسیس رادیو هم می‌نویسد. پس از رادیو، نخستین کارها در صنعتی کردن کشور و سپس شرح مستوفایی دربارهٔ تاریخچهٔ پارچه بافی در ایران و تأسیس نخستین کارگاه‌ها و کارخانه‌ها و بحث در بازار پارچه و قیمت آن و حتی کارخانجات پایه‌به‌مثل رسیدگی و نخ‌سازی و صنایع وابسته مثل کارخانه‌های گونی‌بافی و مسائل صنعتی همچون تشکیل سندیکای صاحبان صنایع توصیف و توضیح شده است.

یکی از مهم‌ترین فصول کتاب دربارهٔ صنایع نفت است و سوابق و گرفتاری‌ها و کشمکش‌ها و مسائل پرمشام آن، اما بهتر و مفصل‌تر از اینجا دربارهٔ برق و نیروگاه‌ها و صنایع و تأسیسات و شبکه‌ها و شرکت‌های تابعه و گسترش آن به اقصی نقاط ایران و تقسیمات منطقه‌ای آن و امثالهم است. سرانجام در باب آتش‌نشانی و لوله‌کشی آب تصفیه‌شده که اثری غلیظ بر بهداشت و سلامت در این مملکت داشته است، شرحی دقیق و مستوفای می‌دهد. فقط برای نمونه و تأکید بر ارزش کار محبوبی می‌توان به فصل مربوط در آب آشامیدنی تهران، از صفحهٔ ۵۲۱ تا صفحهٔ ۵۳۴ جلد سوم اشاره کرد. وی در ابتدا توضیح می‌دهد که «در تحت این عنوان فقط به شرح تاریخچه، تصفیه و توزیع آب تهران بپردازم. مسائل و سبب‌های آن، اما بهتر و مفصل‌تر از اینجا دربارهٔ برق و نیروگاه‌ها و صنایع و تأسیسات و شبکه‌ها و شرکت‌های تابعه و گسترش آن به اقصی نقاط ایران و تقسیمات منطقه‌ای آن و امثالهم است. سرانجام در باب آتش‌نشانی و لوله‌کشی آب تصفیه‌شده که اثری غلیظ بر بهداشت و سلامت در این مملکت داشته است، شرحی دقیق و مستوفای می‌دهد. فقط برای نمونه و تأکید بر ارزش کار محبوبی می‌توان به فصل مربوط در آب آشامیدنی تهران، از صفحهٔ ۵۲۱ تا صفحهٔ ۵۳۴ جلد سوم اشاره کرد. وی در ابتدا توضیح می‌دهد که «در تحت این عنوان فقط به شرح تاریخچه، تصفیه و توزیع آب تهران بپردازم. مسائل و سبب‌های آن، اما بهتر و مفصل‌تر از اینجا دربارهٔ برق و نیروگاه‌ها و صنایع و تأسیسات و شبکه‌ها و شرکت‌های تابعه و گسترش آن به اقصی نقاط ایران و تقسیمات منطقه‌ای آن و امثالهم است. سرانجام در باب آتش‌نشانی و لوله‌کشی آب تصفیه‌شده که اثری غلیظ بر بهداشت و سلامت در این مملکت داشته است، شرحی دقیق و مستوفای می‌دهد. فقط برای نمونه و تأکید بر ارزش کار محبوبی می‌توان به فصل مربوط در آب آشامیدنی تهران، از صفحهٔ ۵۲۱ تا صفحهٔ ۵۳۴ جلد سوم اشاره کرد. وی در ابتدا توضیح می‌دهد که «در تحت این عنوان فقط به شرح تاریخچه، تصفیه و توزیع آب تهران بپردازم. مسائل و سبب‌های آن، اما بهتر و مفصل‌تر از اینجا دربارهٔ برق و نیروگاه‌ها و صنایع و تأسیسات و شبکه‌ها و شرکت‌های تابعه و گسترش آن به اقصی نقاط ایران و تقسیمات منطقه‌ای آن و امثالهم است. سرانجام در باب آتش‌نشانی و لوله‌کشی آب تصفیه‌شده که اثری غلیظ بر بهداشت و سلامت در این مملکت داشته است، شرحی دقیق و مستوفای می‌دهد. فقط برای نمونه و تأکید بر ارزش کار محبوبی می‌توان به فصل مربوط در آب آشامیدنی تهران، از صفحهٔ ۵۲۱ تا صفحهٔ ۵۳۴ جلد سوم اشاره کرد. وی در ابتدا توضیح می‌دهد که «در تحت این عنوان فقط به شرح تاریخچه، تصفیه و توزیع آب تهران بپردازم. مسائل و سبب‌های آن، اما بهتر و مفصل‌تر از اینجا دربارهٔ برق و نیروگاه‌ها و صنایع و تأسیسات و شبکه‌ها و شرکت‌های تابعه و گسترش آن به اقصی نقاط ایران و تقسیمات منطقه‌ای آن و امثالهم است. سرانجام در باب آتش‌نشانی و لوله‌کشی آب تصفیه‌شده که اثری غلیظ بر بهداشت و سلامت در این مملکت داشته است، شرحی دقیق و مستوفای می‌دهد. فقط برای نمونه و تأکید بر ارزش کار محبوبی می‌توان به فصل مربوط در آب آشامیدنی تهران، از صفحهٔ ۵۲۱ تا صفحهٔ ۵۳۴ جلد سوم اشاره کرد. وی در ابتدا توضیح می‌دهد که «در تحت این عنوان فقط به شرح تاریخچه، تصفیه و توزیع آب تهران بپردازم. مسائل و سبب‌های آن، اما بهتر و مفصل‌تر از اینجا دربارهٔ برق و نیروگاه‌ها و صنایع و تأسیسات و شبکه‌ها و شرکت‌های تابعه و گسترش آن به اقصی نقاط ایران و تقسیمات منطقه‌ای آن و امثالهم است. سرانجام در باب آتش‌نشانی و لوله‌کشی آب تصفیه‌شده که اثری غلیظ بر بهداشت و سلامت در این مملکت داشته است، شرحی دقیق و مستوفای می‌دهد. فقط برای نمونه و تأکید بر ارزش کار محبوبی می‌توان به فصل مربوط در آب آشامیدنی تهران، از صفحهٔ ۵۲۱ تا صفحهٔ ۵۳۴ جلد سوم اشاره کرد. وی در ابتدا توضیح می‌دهد که «در تحت این عنوان فقط به شرح تاریخچه، تصفیه و توزیع آب تهران بپردازم. مسائل و سبب‌های آن، اما بهتر و مفصل‌تر از اینجا دربارهٔ برق و نیروگاه‌ها و صنایع و تأسیسات و شبکه‌ها و شرکت‌های تابعه و گسترش آن به اقصی نقاط ایران و تقسیمات منطقه‌ای آن و امثالهم است. سرانجام در باب آتش‌نشانی و لوله‌کشی آب تصفیه‌شده که اثری غلیظ بر بهداشت و سلامت در این مملکت داشته است، شرحی دقیق و مستوفای می‌دهد. فقط برای نمونه و تأکید بر ارزش کار محبوبی می‌توان به فصل مربوط در آب آشامیدنی تهران، از صفحهٔ ۵۲۱ تا صفحهٔ ۵۳۴ جلد سوم اشاره کرد. وی در ابتدا توضیح می‌دهد که «در تحت این عنوان فقط به شرح تاریخچه، تصفیه و توزیع آب تهران بپردازم. مسائل و سبب‌های آن، اما بهتر و مفصل‌تر از اینجا دربارهٔ برق و نیروگاه‌ها و صنایع و تأسیسات و شبکه‌ها و شرکت‌های تابعه و گسترش آن به اقصی نقاط ایران و تقسیمات منطقه‌ای آن و امثالهم است. سرانجام در باب آتش‌نشانی و لوله‌کشی آب تصفیه‌شده که اثری غلیظ بر بهداشت و سلامت در این مملکت داشته است، شرحی دقیق و مستوفای می‌دهد. فقط برای نمونه و تأکید بر ارزش کار محبوبی می‌توان به فصل مربوط در آب آشامیدنی تهران، از صفحهٔ ۵۲۱ تا صفحهٔ ۵۳۴ جلد سوم اشاره کرد. وی در ابتدا توضیح می‌دهد که «در تحت این عنوان فقط به شرح تاریخچه، تصفیه و توزیع آب تهران بپردازم. مسائل و سبب‌های آن، اما بهتر و مفصل‌تر از اینجا دربارهٔ برق و نیروگاه‌ها و صنایع و تأسیسات و شبکه‌ها و شرکت‌های تابعه و گسترش آن به اقصی نقاط ایران و تقسیمات منطقه‌ای آن و امثالهم است. سرانجام در باب آتش‌نشانی و لوله‌کشی آب تصفیه‌شده که اثری غلیظ بر بهداشت و سلامت در این مملکت داشته است، شرحی دقیق و مستوفای می‌دهد. فقط برای نمونه و تأکید بر ارزش کار محبوبی می‌توان به فصل مربوط در آب آشامیدنی تهران، از صفحهٔ ۵۲۱ تا صفحهٔ ۵۳۴ جلد سوم اشاره کرد. وی در ابتدا توضیح می‌دهد که «در تحت این عنوان فقط به شرح تاریخچه، تصفیه و توزیع آب تهران بپردازم. مسائل و سبب‌های آن، اما بهتر و مفصل‌تر از اینجا دربارهٔ برق و نیروگاه‌ها و صنایع و تأسیسات و شبکه‌ها و شرکت‌های تابعه و گسترش آن به اقصی نقاط ایران و تقسیمات منطقه‌ای آن و امثالهم است. سرانجام در باب آتش‌نشانی و لوله‌کشی آب تصفیه‌شده که اثری غلیظ بر بهداشت و سلامت در این مملکت داشته است، شرحی دقیق و مستوفای می‌دهد. فقط برای نمونه و تأکید بر ارزش کار محبوبی می‌توان به فصل مربوط در آب آشامیدنی تهران، از صفحهٔ ۵۲۱ تا صفحهٔ ۵۳۴ جلد سوم اشاره کرد. وی در ابتدا توضیح می‌دهد که «در تحت این عنوان فقط به شرح تاریخچه، تصفیه و توزیع آب تهران بپردازم. مسائل و سبب‌های آن، اما بهتر و مفصل‌تر از اینجا دربارهٔ برق و نیروگاه‌ها و صنایع و تأسیسات و شبکه‌ها و شرکت‌های تابعه و گسترش آن به اقصی نقاط ایران و تقسیمات منطقه‌ای آن و امثالهم است. سرانجام در باب آتش‌نشانی و لوله‌کشی آب تصفیه‌شده که اثری غلیظ بر بهداشت و سلامت در این مملکت داشته است، شرحی دقیق و مستوفای می‌دهد. فقط برای نمونه و تأکید بر ارزش کار محبوبی می‌توان به فصل مربوط در آب آشامیدنی تهران، از صفحهٔ ۵۲۱ تا صفحهٔ ۵۳۴ جلد سوم اشاره کرد. وی در ابتدا توضیح می‌دهد که «در تحت این عنوان فقط به شرح تاریخچه، تصفیه و توزیع آب تهران بپردازم. مسائل و سبب‌های آن، اما بهتر و مفصل‌تر از اینجا دربارهٔ برق و نیروگاه‌ها و صنایع و تأسیسات و شبکه‌ها و شرکت‌های تابعه و گسترش آن به اقصی نقاط ایران و تقسیمات منطقه‌ای آن و امثالهم است. سرانجام در باب آتش‌نشانی و لوله‌کشی آب تصفیه‌شده که اثری غلیظ بر بهداشت و سلامت در این مملکت داشته است، شرحی دقیق و مستوفای می‌دهد. فقط برای نمونه و تأکید بر ارزش کار محبوبی می‌توان به فصل مربوط در آب آشامیدنی تهران، از صفحهٔ ۵۲۱ تا صفحهٔ ۵۳۴ جلد سوم اشاره کرد. وی در ابتدا توضیح می‌دهد که «در تحت این عنوان فقط به شرح تاریخچه، تصفیه و توزیع آب تهران بپردازم. مسائل و سبب‌های آن، اما بهتر و مفصل‌تر از اینجا دربارهٔ برق و نیروگاه‌ها و صنایع و تأسیسات و شبکه‌ها و شرکت‌های تابعه و گسترش آن به اقصی نقاط ایران و تقسیمات منطقه‌ای آن و امثالهم است. سرانجام در باب آتش‌نشانی و لوله‌کشی آب تصفیه‌شده که اثری غلیظ بر بهداشت و سلامت در این مملکت داشته است، شرحی دقیق و مستوفای می‌دهد. فقط برای نمونه و تأکید بر ارزش کار محبوبی می‌توان به فصل مربوط در آب آشامیدنی تهران، از صفحهٔ ۵۲۱ تا صفحهٔ ۵۳۴ جلد سوم اشاره کرد. وی در ابتدا توضیح می‌دهد که «در تحت این عنوان فقط به شرح تاریخچه، تصفیه و توزیع آب تهران بپردازم. مسائل و سبب‌های آن، اما بهتر و مفصل‌تر از اینجا دربارهٔ برق و نیروگاه‌ها و صنایع و تأسیسات و شبکه‌ها و شرکت‌های تابعه و گسترش آن به اقصی نقاط ایران و تقسیمات منطقه‌ای آن و امثالهم است. سرانجام در باب آتش‌نشانی و لوله‌کشی آب تصفیه‌شده که اثری غلیظ بر بهداشت و سلامت در این مملکت داشته است، شرحی دقیق و مستوفای می‌دهد. فقط برای نمونه و تأکید بر ارزش کار محبوبی می‌توان به فصل مربوط در آب آشامیدنی تهران، از صفحهٔ ۵۲۱ تا صفحهٔ ۵۳۴ جلد سوم اشاره کرد. وی در ابتدا توضیح می‌دهد که «در تحت این عنوان فقط به شرح تاریخچه، تصفیه و توز

فصل شعر

پایه تاریخ ...

قصیده ای از زنده یاد استاد باستانی پاریزی

رسم دنیا جمله تکرار است اندر کارها
تا چه زاید عاقبت زین رسم و این تکرارها؟
بس حوادث چشم ما بیند که نوپنداردش
لیک چشم پیر دنیا دیده آن را بارها
پایه تاریخ را خشت وقایع کرده است
وین بنای کهنه پی راه منشیان معمارها
برده بسیار از کف هوشنگها اورنگها
دیده بسیار از پی اقبالها، ادبهارها
سینه او مخزن سرّ بقا و انحطاط
دامن او مضجع سالارها، سردارها
نینواها بینوای قهر او بعد از غرور
بینواها قهرمانش از پس تیمارها
سینه پر آرزوی بس جوانان دیده است
بوسه گاه نیزه ها، شمشیرها، سوافرها
تا خبر آید ز میدان، نعره و سوزان را دو چشم
دیده بر در، سالها بسیار، چون مسمارها
خون پاکان است مبنای سطور این بیاض
جان پاکان است در مطوای این طومارها
من ندانم راستی ماهیت تاریخ چیست؟
چیست حاصل زین همه تکرارها، تذکارها؟
ثبت کوششهای مردان است در ارشاد خلق
یا ملاذ خونخوران و محرم جبارها؟
این نه تاریخ است، اطلال حیات آدمی است
و اندر آن مدفون شده از خوب و بد بسیارها
از سیه کاری شگفتا، طبع انسان برنگشت
گرچه این کاخ سفید آمد ز قعر غارها
روزی ار داده به تیغ و تیر در خون می کشید
شهرشهر امروز می کوبد به آتشبارها
قصه هابیل و قابیل است و عهد گرگ و میش
حاصل امضای پیمانها در این تالارها
بر فلک افراشت سر، گر پیکر دیوار چین
ای بسا تن شد دافین در سینه دیوارها
تارک اهرام فرعونان به کیوان سوده لیک
بس عزیزان داده جان در صورت بیگارها
نادر هندی و آتیای روم این فاتحان
دزد خلق و کاروان خویش را سالارها
طینت چنگیز را از خاک نیشابور پُرس
گرچه پیغمبرش خواند سنت تاتارها
ماجرای گرگ و میش ار نیست غوغای حیات
پس چه خواهند، از بشر این گرگها، این هارها
گر به اخلاق و به حکمت کارها گردد درست
کو، کجا شد حاصل آن پندها، گفتارها؟
ور یکی باشد مال این سه در فرجام ملک
چیست باری این تفرقها و این پیکارها؟
گر فلاطون یا ارسطو از فضیلت دم زند
پس سکندر کیست با آن کوشش و کردارها؟
بقیه در صفحه ۷

عبارتند از: انجمن آثار و مفاخر فرهنگی، دانشگاه شهید باهنر کرمان، مجتمع مس سرچشمه و انتشارات یادگاران همایون.
این اثر، شامل زندگینامه و معرفی آثار و مختصری از هنر و تالیفات و اندیشه های این بزرگان و فرزندان از دوران های قدیم تا روزگار ماست:

میرزا آقاخان کرمانی، افضل الدین ابوحامد (باباافضل کرمانی)، محمد ابراهیم باستانی پاریزی، شمس بردسیری، احمد بهمنیار، بی بی حیاتی کرمانی، خواجهی کرمانی، راجی کرمانی، پرویز شهریار، طاهره صفارزاده، سیدعلی اکبر صنعتی، عماد فقیه کرمانی، فواد کرمانی، مجدالاسلام کرمانی، حاج محمد کریم خان کرمانی، ناصرالدین منشی کرمانی، ناظم الاطباء کرمانی، ناظم الاسلام کرمانی، سعیدنقیسی، شاه شجاع کرمانی، احمد علی خان وزیر، شاه نعمت الله ولی.
باری، نگاهی به همین فهرست، نشان از وسعت و تنوع حیرت انگیز فکر و ذکر و شعر و تاریخ

محلات و آشتیان و بروجرد و سلطان آباد - اراک و قم و ساوه و خوانسار و گلپایگان) را هم حاشیه های همان صفحات مرکزی قلمداد کنیم، آنگاه متوجه خواهیم شد که چرا فرهنگ ایران تا این حد پر نفوذ بوده و زبان و ادب پارسی چنین ظرفیت های فرهنگی و چنان زیبایی های خیره کننده شاعرانه ای

مفاخر کرمان

هرگاه نام کرمان با پژوهش یا تألیفی درباره این شهر تاریخی مطرح می شود، یاد استاد مورخ ارجمند دکتر محمد ابراهیم باستانی پاریزی در خاطرها شکوفا می شود. آن تاریخ نگار و آموزگار یگانه، مؤلفی پرکار و صاحب سبک بود که در قریب به یکصد کتاب تاریخی، اغلبی از موضوعات مربوط به بناها و امکنه، فرهنگ و منابع، حوادث و تواریخ، نساء و رجال آن خطه گرم و پرمایه را به رشته تحریر کشید. باستانی فقید، مورخی به تمام معنا ایرانی و پیرو سنن روایت نگاری در تاریخ نویسی پارسی بود. او هر قطعه از پازل تاریخ را به داستانی دلکش بدل می کرد که البته با منابع و مأخذ و اشارات دقیق و وثیق تأیید می شد. اما افزون بر اینها، یکی طنز و شواهد مثال بی همتای باستانی و دیگری نتیجه گیری ها و به اصطلاح عبرتی که در تاریخ می دید، به گونه ای در نوشته هایش بازتاب یافته که هیچ مشابه و رقیبی ندارد.

اما کرمان، علاوه بر حضور در تاریخ، یک شهر کم نظیر و بسیار زیبای وطن عزیز ماست

و دانش و پژوهش و هنر و فرهنگ است. در واقع نوعی دانشنامه تفصیلی فرزندان کرمان توسط یک گروه از محققان و نویسندگان کرمانی است، با نثر و تدوین خوب و نسبتاً مناسب، همه کتابها یا بهتر است بگوییم کتابچه ها در قطع پالتویی و در حدود هفتاد تا یکصد و بیست صفحه را در بر گرفته و دقیقاً به شیوه دایرة المعارف های کلاسیک، در باب اصل و نسب و خاندان و نام و نشان، سرگذشت و پرورش، تحصیلات، شخصیت علمی و تفکرات، آثار و تالیفات، سبک نگارش، خدمات و درگذشت هر یک از این شخصیت ها، مطالب جامع و مانعی نوشته شده است.

نثری مرسل و بی آلیش، همراه با منابع و مأخذ قابل اعتماد و البته شکیل و خوش رنگ و رو، با صفحه بندی مناسب و ویرایش نسبتاً قابل قبول. این توصیفات، توضیح اولیه و مناسب برای شناخت این کتابهای جالب است. اما شگفت آن که یک پرتله یا عکس در این کتابها نمی بینیم. باوجود کاغذ سفید نمی دانم چند گرمی خیلی خوب، مناسب می بود اگر عکس های سیاه و سفید و رنگی از جوانی یا پختگی و پیری رجال یا مقابر و مؤسسات و دستاوردها و مراکز مرتبط با آنها به چاپ می رسید؛ به جای آن یک خلاصه انگلیسی یک دو سه چهار صفحه ای در انتهای فارسی کتاب و ابتدای انگلیسی - از چپ - به چاپ رسیده است. در واقع این کتابها صیغه گردشگری هم دارد، به همین دلیل، عکس های مناسب و متعدد لازم بود و بر کیفیت کار می افزود. اما اعتبار و ارزش این مجموعه محفوظ است و امیدوارم مجموعه های پربار دیگری نیز به همین سبک و سیاق و بهتر از این تهیه و منتشر شود.

را در دل خود پرورده است. به همین دلیل فاصله ای عظیم میان این فرهنگ و ادب و زبان با همگان و همسایگان پدید آمد. آن منظومه مرکزی عبارت است از یزد و کاشان و کرمان و اصفهان و شیراز، و این پنج شهر، قم را هم در کنار دارند. اما قم به مانند سبزووار در تاریخ خراسان، به کلام و شریعت و تاریخ نگاری بیشتر شهره است و هر چند شاعرانی چون رکن الدین دعویدار از آنجا برخاسته اند، همچنان سرفصل همان علوم که گفتیم بوده و شاعران آن خطه نیز ناظران دین و مداحان عالم قدس بوده اند.

کتاب یا کتابهای کوچکی از سوی چهار مؤسسه دولتی و غیره تحت عنوان زندگی و آثار مفاخر کرمان به چاپ رسیده که در یک جعبه خاص با جلد شومیز چاپ شده است. این نهادها

که امروز هم همچون نگینی بر انگشتی میهن می درخشد. در صفحات مرکزی ایران، کرمان را باید قلب تپنده فرهنگ و ادبیات و تاریخ قلمداد کرد. هنوز بناها و آثار زیبای این شهر در آرامش گرم و لطیف کویرهای مرکزی میهن مستور است و تنها گردشگران و علاقمندان هنر و فرهنگ مفتون و شیفته از در و دیوارش، از کویر و سنزارش، از باغ شازده و چشمه سار، از مقابر و معابد مساجد و گنبدها، از کاروانسرا و بازار و خانقاه و کاشی های فیروزه و گلبهی و سبز و سپید لذت می برند و سرشار از این همه ذوق، خاطراتی خوش را به ذهن می سپارند.

کرمان، مرکز بزرگانی است که هر یک ستون و استوانه ای در رشته های مختلف بوده اند. تکثر و تنوع فرهنگی در کرمان را می توان از طریق تاریخ فرهنگ و سرگذشت مفاخر و زبندگان علمی و هنری و فرهنگی این شهر تاریخی دریافت. شناختن و مطالعه در آثار و تالیفات و تولیدات هنری این بزرگان، بیانگر سنت های عمیق و تاریخی در هر لحظه از حیات کرمان و کرمانیان بوده است. به نظر من، یک منظومه فرهنگی شگفت انگیز در تاریخ بشر را می توان در حلقه ای از شهرهای صفحات مرکزی ایران نشان داد. ستارگان پرتعداد و نوابی که از این حیطه و خطه های آن برخاسته و آثار و هنر و ذوق و نبوغ خود را به منصه ظهور نهاده اند، وزن فرهنگی ایران و زبان پارسی را نسبت به تمام همسایگان و فرهنگ های مقارن و جوامع موازی سنگین تر کرد. در واقع فاصله ای به وجود آمد که اگر خراسان و مازندران و سیستان و همدان و آذربایجان را نیز بدان بیفزاییم و مناطقی پر رونق و دانشمند پرور مثل کمره (فرهان) و تفرش و

بقیه از صفحه ۶

ور نظام‌الملک «خیر الظالمین» باشد، کجاست

رای بواسحاق‌ها اندر نظام کارها!

گر وطن باید بیالد، جز تنزاع چاره چیست؟

ور بشر باید بماند، چیست این کشتارها؟

نیست خوی آدمی گر مُلک را خوانی عقیم

چیست تدبیرِ مُنْ و نیست بر پا دارها؟

در نجات عام، شد بردار، بس خاص ای شگفت

هم عوام آخر کشیدند آن طناب دارها

هم به بند عام افتاد-ای عجب- گر عاقلی

خواست تا برگردد از دوش عوام افسارها

جان سپردند ای بسا آزادگان در حبس تار

زیر تیغ ناکسان با رنج و با آزارها

لب نبستند از حقیقت گردان‌شان دوختند

بر گزیدند از حمیت نارها بر عارها

*

وین عجب کاین چرخ اگر بر میل دانایان نکشت

هم نماند آخر به کام حرص دولتیارها

گوسفندان گویی با خورشهای لذیذ

لیک زیر تیغ تقدیر قضا پروارها

گر نگیری عبرت از تکرار تاریخ ای حکیم

چیست سود از این همه تکرار و این نشخوارها؟

عارفی کو تا مال زندگی را بنگرد

بگذرد زین نفع‌جوئی‌ها و استکبارها

وحدت است انجام هر امری و هر فرضیه‌ای

وای از این آراء شتی، کثرت پندارها

هر عقیدت را نهایت سوی خوشبختی است روی

اختلاف لفظ بادید آورد دشوارها

ای خوش آن روزی که بینم جای میدانهای جنگ

رسته گل‌های سمن، خروارها خروارها!

مردمان دانا شوند و سایه عدل و امان

گسترده بر کوهها و دشت و دریا بارها

دم زنند از یک هدف هم اهل ژاپن، هم حبش

بگذرند از یک ممر هم ترک و هم بلغارها

او در کتاب «زمان دست دوم» با خیلی‌ها در باره قبل و بعد از فروپاشی شوروی گفت و گو کرد، از اساتید دانشگاهی که بعد از فروپاشی ته سیگار جمع می‌کردند تا قهرمان جنگی که دیگر کسی محترم نمی‌داشت، از کاسبان و دلال‌ها گرفته تا اعضای سابق حزب کمونیست و ... تا کتاب قصه زندگی آدم‌هایی شکل بگیرد که یک شبه حکومت شان دگرگون شده است...

در کتاب «زمان دست دوم» می‌خوانیم:

نگاهی تازه درباره استبداد
فرسوده نظام کمونیستی
در اتحاد جماهیر شوروی

سقوط کرم‌لین

من خیلی زود عاشق گورباچف شدم. الان همه دارند لعن و نفرین می‌کنند: «به اتحاد شوروی خیانت کرد» و «گورباچف کشور را به پیتزا فروخت»...

لنین در سال ۱۹۱۸ گفته بود: «واجب است حداقل هزار نفر از طبقه اشراف و ثروتمندان اعدام شوند (حلق آویز بهتر است، جوری که ملت ببینندشان). تمام انبارهای غذایی شان مصادره گردد. باید کاری کرد تا مردمی که صدها کیلومتر آن طرف تر هم زندگی می‌کنند ببینندشان و حساب کار دست شان بیاید»...

حالا چه اتفاقی افتاد؟ مردم کم کم از حالت بیهوشی ایدئولوژیکی بیرون آمدند و به خیابان‌ها ریختند. همه سرمست آزادی بودند اما برای آزادی آمادگی نداشتند. نتیجه آنکه فروپاشی رخ داد و همه

احساس می‌کنم یک شیئی فراموش شده هستم توی انبار یه موزه. یه مجموعه خاک گرفته. حالا هشتاد و هفت ساله هستم. امپراتوری بزرگی بود، از یه دریا تا یه دریای دیگه، از قطب تا نزدیک مناطق استوایی. الان کجاست؟ پیروز میلان کسی نبود جز اعلیحضرت کالباس و مرسدس بنز!

ما نقشه‌های بزرگی در سرمان بود، اما آقایان خیال‌باف در کاخ کرم‌لین به فکر چیز دیگری بودند، در آرزوی انقلاب جهانی بودیم، اما چی به دست آوردیم؟ آن امپراتوری عظیم شده یه نمایشگاه برای پولدار شدن. حالا مردم قوطی‌های خالی کوکاکولا را توی قفسه‌های اتاق شان می‌گذارند و دستمال‌های رستوران مک دونالد را نشان مان می‌دهند تا فخر فروشی کنند! پس شعارهای کمونیسم چی شد؟ آرمان شهرمان کجا رفت؟ فرامین لنین کبیر و تاواریش استالین چی شد؟...

حکومت گورباچف که شروع شد، اولین شورش‌ها به راه افتاد. مردم ریختند توی خیابان‌ها، یه‌بار برای نون، یه بار برای آزادی، یه بار برای مرغ... خیلی از کارمندان حزب دچار سکنه‌های مغزی و قلبی شدند. همون طور که حزب می‌گفت «در محاصره دشمنان» زندگی می‌کردیم. هیچکس توی فکر فروپاشی نبود. همه به رژه ستون‌های منظم توی جشن‌های ماه مه و اکتبر عادت کرده بودند و به پلاکاردهای «انقلاب لنین قرن‌ها پا برجا خواهد بود» و یا «حزب، راهنما و راهبر ماست».

اما حالا دیگه صحبت از صف و ستون منظم نبود، نیروهای طبیعی وارد عمل شده بودند. ملت، «ملت شوروی» نبود، یه ملت ناآشنای دیگه بود. پلاکاردها هم متفاوت بود: «کمونیست‌ها باید محاکمه شوند» و «پس مانده‌های متعفن کمونیستی را له خواهیم کرد»...

زمان خروش‌جف کارگرهای گرسنه ریخته بودند توی خیابون، همه شون رو تیربارون کردند، اون‌هایی را هم که زنده مونده بودند فرستادند اردوگاه‌های کار اجباری که هنوز هم از اون‌ها خبری نیست. حالا این جا دوره پرسترویکا شده، تیراندازی ممنوعه، زندانی کردن هم همین‌طور. باید گفت و گو کرد. کدام نفرمان می‌تونست بره جلوی ملت و سخنرانی کنه؟...

کتاب «زمان دست دوم» نوشته خانم «سوتلانا آلکسویچ» با ترجمه عبدالمجید احمدی، توسط انتشارات جهان نو به ویتترین کتابفروشی‌ها آمده است.

این کتاب به داستان زندگی آدم‌هایی اختصاص دارد که در دوران فروپاشی شوروی، عضو حزب کمونیست بودند و خاطرات بزرگترین تغییر سیاسی و اجتماعی جهان را شرح داده اند تا زوایای دیگری از این فروپاشی در حافظه تاریخ ثبت شود.

خانم سوتلانا آلکسویچ، روزنامه نگار مطرح بلاروس است که قبلا توان خود را در ثبت وقایع پس از حادثه مهیب انفجار نیروگاه اتمی چرنوبیل، با گفت و گو با خانواده‌های بازماندگان کشته شدگان، با کتاب «زمزمه‌های چرنوبیل»، همچنین پس از خروج ارتش شوروی از افغانستان با کتاب «صداهای شوروی» که آن هم به گفت و گو با سربازان بازگشته اختصاص داشت، نشان داده بود که حاصل آن هم خشم کرم‌لین و ممنوع شدن انتشار این کتاب‌ها در شوروی بود.

او سپس با کتاب «جنگ چهره زنانه ندارد» در سال ۲۰۱۵ برنده نوبل ادبیات شد و حالا با کتاب «زمان دست دوم» تیر خلاص را به بقایای اردوگاه کمونیسم شلیک کرده است.

قاب امروز

www.iranianshistoryonthisday.com

مسابقات بین‌المللی هنرهای رزمی سواره «راه ابریشم» با حضور ۲۴ کشور در دهکده‌ی آرامش / عکس از: بهنام توفیقی فروهر

راه

از کفر و ز اسلام برون صحراييست
ما را به ميان آن فضا سوداييست
عارف چو بدان رسيد سر را بنهد
نه کفر و نه اسلام و نه آنجا جاييست
مولوی

جدول شرح در متن

غلامحسین باغبان

[illegible]

سودو کو

٢٤١٧

	1				2	9		
	3				7			
8						6	1	7
				4	8			3
		9				2		
2			1	9				
3	7	6						9
			4				2	
		5	3				7	

۴	۹	۷	۶	۵	۸	۱	۳	۲
۱	۳	۲	۴	۹	۷	۶	۵	۸
۶	۵	۸	۱	۳	۲	۴	۹	۷
۷	۴	۹	۸	۲	۶	۵	۱	۳
۵	۶	۱	۷	۴	۳	۸	۲	۹
۸	۲	۳	۹	۱	۵	۷	۴	۶
۳	۷	۴	۵	۸	۹	۲	۶	۱
۹	۱	۶	۲	۷	۴	۳	۸	۵
۲	۸	۵	۳	۶	۱	۹	۷	۴

حل ۲۶۱۶

چهل سال پیش در همین روز

تمامی مطالب از روزنامه اطلاعات روز سه شنبه ۶ آذر ماه ۱۳۵۸
(برابر با ۷ محرم ۱۴۰۰، ۲۷ نوامبر ۱۹۷۹) نقل شده است.

قرار می گیرد

ادامه تیراندازی در مسجد الحرام

جلده خبرگزاری فرانسه - دیروز چند ساعت پس از آنکه مقام‌های عربستان سعودی اعلام کردند که نیروهای انتظامی کنترل مسجد الحرام را بدست گرفته‌اند و همه شورشیان را دستگیر ساخته‌اند صدای تیراندازی از اطراف مسجد بگوش می‌رسید. در پی این تیراندازی‌ها مسئولان عربستان سعودی اظهار داشتند که هنوز تعدادی از شورشیان در گوشه و کنار مسجد پنهان شده‌اند.